

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

*Νά προσπαθεῖς τό μέν σῶμα σου ν' ἀγαπᾷ
τήν ἐργατικότητα,
ἡ δέ ψυχή σου τήν ἔρευνα τῆς ἀληθείας.*

ΙΣΟΚΡΑΤΗ (Πρός Δημόνικο, 40)

*(Πειρῶ τῶ μέν σώματι εἶναι φιλόπονος,
τῆ δέ ψυχῆ φιλοσοφος)*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Κ. Μελισσαροπούλου: Δελφοί και Αμφικτιονίες	141
Άγγ. Σικελιανού: Ή μετάληψη του έλευσίνιου κυκεώνα	153
Κ. Παλαμά: Από τά «Δεκατετράστιχα»	154
Περί Ήσου Χριστού έπιστολή του Διοικητού της Ιουδαίας Πόπλιου Λέντουλου	155
Oswald Wirth: Ερμητισμός και Έλευθεροτεκτονισμός	157
Δημ. Αλ. Ιωαννίδη: Μινωικά	169
R. Emmanuel: Ή Φύσις: Πηγη θαυμάτων	172
Μεγάλες μορφές της Ιστορίας: Βούδδας - Κομφούκιος - Σωκράτης	176
Ή Κρισναμούρτι περί θανάτου	185
Κρισναμούρτι: Φθόνος και Μοναξιά	188
Νικ. Ματσούκα: Ζωή και Θάνατος	194
Σπ. Νάγου: Τό πνεύμα προϋπήρξε της ύλης	202
Ή Σοφία της Ανατολής	205
Όλοι είμαστε αδέλφια (Από τό βιβλίο του Ν. Καζαντζάκη «Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά»)	207
Ατόψεις γιά την πατρίδα	209
Ομιλίες από την εορτή του Λευκού Λωτού:	
α) Πολυδ. Άντζακα: Περί Παιδείας	
β) Γ. Σιβρή: Εορτή του Λευκού Λωτού	
γ) Χρ. Καμαρωτάκη: Περί των Διδασκάλων της Σοφίας	
δ) Ιφιάν Χατζηδημητρίου: ΜΑΗΑΤΜΑ GANDHI - Από τον Άνθρωπο στον Υπεράνθρωπο	210
Ή Τζόφρεϊ Χότσον γιά τούς κινδύνους του πνευματισμού	232
Βιβλιοκρισία	235
Μεταξύ μας	236

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήναι Τηλ. 362.0702

Ίδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ίδιοκτησία: Θεοσοφική Έταιρία ἐν Ἑλλάδι

Ἐκδότης-Διευθύντης: Πόλ. Ἀντζακας

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Π. Ἀναγνώστου, Π. Παπασλιώτης

Τόμος 38ον • Μαῖος - Ἰουνίος 1993 • Τεύχος 211

ΔΕΛΦΟΙ ΚΑΙ ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΙΕΣ

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Διάλεξις στὸν «Παρνασσό»

ΟΙ ΔΕΛΦΟΙ ΗΣΑΝ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις, δὲν εἶναι ὀλίγοι ἐκεῖνοι πού ἀποδέχονται τὶς ἀγοραῖες ἀντιλήψεις ὅτι οἱ Δελφοὶ ἀποτελοῦσαν μιὰ ἐπιτήδεια ἐπιχείρηση τῶν ἱερέων γιὰ εὐκόλο καὶ ἀνόσιο πλουτισμό, ὅτι γινόταν ἐκμετάλλευση τῆς εὐπιστίας καὶ ἀφελείας τοῦ μεγάλου κοινοῦ τῆς ἀρχαιότητος, πού δὲν ἦταν βέβαια διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ σημερινὸ μεγάλο κοινό.

Οἱ πρόχειρες καὶ ἐπιπόλαιες αὐτὲς ιδέες εἶναι, δυστυχῶς, διαδομένες καὶ καλλιεργοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερα, σὲ προκατειλημμένους κύκλους μονομεροῦς ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων.

Πρέπει νά ἐξετάσωμε ἀμερόληπτα καί προσεκτικά τό θέμα, χωρίς νά παρασυρώμεθα ἀπό τήν γνώμη ὁποιουδήποτε. Πρέπει νά εἴμεθα ὑπεύθυνοι γιά τίς δικές μας ἀντιλήψεις.

Στήν ἀρχαία Ἑλλάδα ἔζησε ὁ –κατά γενικήν ὁμολογίαν– περισσότερο πνευματικῶς προηγμένος λαός. Μεγάλοι σοφοί καί φιλόσοφοι, συγγραφεῖς καί καλλιτέχναι, στούς ὁποίους ὀφείλεται τό παγκοσμίως ἀναγνωριζόμενον ὡς ἀνεπανάληπτον «Ἑλληνικόν θαῦμα». Ἀπό σεβασμό, λοιπόν, πρὸς τό θαυμαζόμενον ἑλληνικόν πνεῦμα, θά ἔπρεπε νά εἴμαστε περισσότερο προσεκτικοί, ὅταν ἀναφερώμεθα στά ἱερά καί τά ὄσια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Εἶναι λάθος νά πιστεύεται ὅτι ἡ Ἑλληνική Μυθολογία ἀποτελεῖται ἀπό θελκτικῆς ἀφηγήσεις ποιητικῶν συλλήψεων μιᾶς ζωηρῆς καί γόνιμης φαντασίας, ὅπως πολλοί ἀπατῶνται νά τό νομίζουν. Ἡ Ἑλληνική Μυθολογία δέν εἶναι συρραφή ἀπό πρωτόγονες ἀφηγήσεις νεανικῆς σκέψεως. Εἶναι ἓνας ὁμορφος, πάρα πολύ ὁμορφος πέπλος, τεχνικώτατα ὑφασμένος, ὁ ὁποῖος καλύπτει, κατά τρόπον σοφόν, τίς ὑψηλότερες συλλήψεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, σχετικά μέ τίς ἀλήθειες τῆς φύσεως, μέ τούς φυσικούς νόμους στούς ὁποίους ὀφείλεται ἡ κοσμογένεση, μέ τούς πνευματικούς νόμους τῆς ἀνελιξεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τῆς ἀνελιξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἡ συμβολική γλῶσσα τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας δέν γίνεται εὐκολά ἀντιληπτή ἀπό τή βαρβαρική νοοτροπία, ἀπό τή βέβηλη σκέψη πού περιστρέφεται στά ὑλικά συμφέροντα. Φανατικοί θρησκόληπτοι ἀπό τή μιᾶ πλευρά, ὑλισταί μέ παρωπίδες ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, δέν ἐδίστασαν νά χαρακτηρίσουν τό ἀπόσταγμα τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, τήν διδασκαλία τῶν σεπτῶν Μυστηρίων, σάν εἰδωλολατρεία.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, εἰδωλολάτραι;

Ἄς ἀκούσωμε μερικά ἀπ' ὅσα εἶπαν καί ἄς κρίνωμε μέ ἐλεύθερη σκέψη.

Ὁ πατέρας τῆς φιλοσοφίας, Θαλῆς ὁ Μιλήσιος: «Μή πᾶσι πιστεue».

Ὁρφικόν: «Εἷς Ζεὺς, εἷς Ἄδης, εἷς Ἥλιος, εἷς Διόνυσος, εἷς θεός ἐν πάντεσσι».

Πυθαγόρειον: «Ἔστιν ἡγεμών καί ἄρχων ἀπάντων θεός, εἷς αἰεῶν, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτός ἐαυτῷ ὁμοιος, ἕτερος τῶν ἄλλων».

Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος: «Κόσμον τόν δε τόν αὐτόν ἀπάντων οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν· ἀλλ' ἦν αἰεὶ καί ἔστι καί ἔσται πῦρ αἰείζων».

Ξενοφάνης ὁ Ἐλεάτης φιλόσοφος: «Εἷς θεός ἐν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος».

Ὁ Πρωταγόρας: Γιά τοὺς θεοὺς δὲν μπορῶ νὰ γνωρίζω οὔτε ἂν ὑπάρχουν, οὔτε ἂν δὲν ὑπάρχουν. Πολλὰ εἶναι πού ἐμποδίζουν νὰ γνωρίζω, καὶ ἡ ἀβεβαιότης καὶ ὁ ἰότι σύντομος εἶναι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Πλάτων στὸν Κρατύλο: Γιά τοὺς θεοὺς τίποτα δὲν γνωρίζω, οὔτε γιὰ τοὺς ἰδίους, οὔτε γιὰ τὰ ὀνόματά τους.

Ὁ Πλάτων στὸν Τίμαιο: Τὸν ποιητὴ καὶ πατέρα τοῦ σύμπαντος εἶναι ὀσκολο κανεῖς νὰ τὸν ἀνακαλύψη, καὶ ἂν τὸν ἀνακαλύψη εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν ἀποκαλύψη σὲ ἄλλους.

Ὁ ἴδιος στὸν Τίμαιο: Ἐκεῖνος πού ἀφοσιώθηκε στὴ φιλομάθεια καὶ στὴν κατανόηση τῆς ἀλήθειας, καὶ ἀπ' ὄλες του τίς δυνάμεις αὐτὲς πρὸ πάντων ἔχει γυμνάσει, εἶναι φυσικό νὰ κατανοῇ πράγματα ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἂν βεβαίως τοῦ εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ τὴν ἀλήθεια.

Ὁ Πλούταρχος στοὺς Παραλλήλους Βίους (Νουμῆς): Ὅπως ὁ Πυθαγόρας θεωροῦσε τὸ πρωταρχικό Ὄν μὴ ἀντιληπτό μὲ τίς αἰσθήσεις, οὔτε ὑποκειμένο σὲ πάθη, ἀλλ' ἀόρατο, ἀφθαρτο καὶ ἀντιληπτό μόνο μὲ τὸ νοῦ, ἔτσι καὶ ὁ Νουμῆς, πού ἀπαγόρευσε νὰ λατρεύουν οἱ Ρωμαῖοι παριστάσεις Θεοῦ ἀνθρωπόμορφες ἢ ζωόμορφες.

Ὁ ἴδιος στοὺς Παραλλήλους Βίους (Κάμιλλος): Νὰ πιστεῦῃ κανεῖς τιφλά καὶ νὰ μὴν πιστεῦῃ καθόλου εἶναι καὶ τὰ δύο σφαλερά, ἐξ αἰτίας τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας, πού δὲν ἔχει ὅρια, ἀλλὰ παρεκτρέπεται καὶ φθάνει ἄλλοτε σὲ δεισιδαιμονία καὶ θρησκοληψία, κ' ἄλλοτε σὲ παραμέληση καὶ περιφρόνηση τῶν θεῶν.

Ὁ Πλωτῖνος στὶς «Ἐννεάδες»: Ποτὲ τὸ μάτι δὲν μπορεῖ νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιο, ἂν δὲν ἔχη γίνεῖ ὁμοῖο μὲ τὸν ἥλιο, οὔτε μιά ψυχὴ μπορεῖ νὰ ἰδῇ τὴν ὠραιότητα, ἂν δὲν ἔχη γίνεῖ ἡ ἴδια ὠραία. Πρέπει, λοιπόν, πρῶτα νὰ γίνῃ καθένας ὁμοῖος μὲ τὸν θεό καὶ ὠραῖος ἂν πρόκειται νὰ ἰδῇ τὸν Θεό καὶ τὴν ὠραιότητα.

*

Βλέπομε μὲ πόσην εὐρύτητα πνεύματος οἱ Ἕλληνες ἀντιμετώπιζαν τὸ θέμα τῆς θεότητος. Καμμία εἰδωλολατρεία. Ἀπ' ἐναντίας, ἐλευθερία σκέψεως, ἐλευθερία ἐρεύνης καὶ ἀναζητήσεως τῆς Ἀληθείας.

Ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι πού ὀνομάζουν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες εἰδωλολάτρες καὶ πού χαρακτηρίζουν τὴν ἐλληνικὴ μυθολογία σάν δημιούργημα πρωτογόνου σκέψεως. Ἀντελήφθησαν τοὺς μύθους σάν ἱστορία καὶ χωρὶς νὰ εἰσχωρή-

σουν στη μυστική σημασία τους, έσπευσαν νά τούς καταδικάσουν σάν άφελείς καί πρωτόγονες άφηγήσεις ή νά τούς θεωρήσουν σάν συμβολισμούς μετεωρολογικῶν φαινομένων ή σάν προεκτάσεις ιστορικῶν γεγονότων.

Ὁ σοβαρότερος ἐχθρός τῆς Γνώσεως δέν εἶναι ἡ ἀμάθεια, ἀλλά ἡ ἡμιμάθεια, ἰδίως ὅταν εἶναι συνυφασμένη μέ τή δοκησιοσοφία. Ἐξεφύλλισαν τήν Μυθολογία τοῦ Decharme καί ἐνόμισαν ὅτι ἐγνώρισαν τόν συμβολισμό τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας! Ἄλλά ἡ Ἑλληνική Μυθολογία ἔχει περιεχόμενο φιλοσοφικό, ἔχει περιεχόμενο πνευματικό, ἔχει περιεχόμενο μυστηριακό. Ἀπορρέει ἀπό τά ἀρχαῖα Μυστήρια.

Τί ἦσαν τά ἀρχαῖα Μυστήρια; «Πολύς ὁ λόγος καί δυσερμήνευτος» ὅπως γράφει ὁ Παῦλος περί Μελχισεδέκ (στήν πρός Ἑβραίους ἐπιστολήν του).

Ὁ Πλάτων λέγει ὅτι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐσύστησαν τίς μυστικές τελετές δέν ἦσαν ἄνθρωποι τυχαῖοι. Καί ὅτι μεμνημένοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν φιλοσοφήσει μέ τόν σωστό τρόπο. Οἱ «ὀρθῶς πεφιλοσοφηκότες».

Τά Μυστήρια ἦσαν πανάρχαια. Ἀπό αὐτά ἀπέρρευσε ἡ Ἑλληνική Μυθολογία. Ἀπό τούς «ὀρθῶς πεφιλοσοφηκότες». Ἀκολουθῶς ἐπενέβη ἡ ποίηση τοῦ Ὀμήρου καί τοῦ Ἡσιόδου, τούς ὁποίους κατηγορεῖ ὁ ἰδρυτής τῆς Ἑλεατικῆς Σχολῆς Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, ὅτι ἐνόθευσαν τήν Ἑλληνική Μυθολογία καί ἀπέδωσαν στους θεούς ἀνθρωπομορφικές ιδιότητες καί ἀνθρώπινα πάθη. Τό ἴδιο ἔκαναν καί οἱ λοιποὶ ποιηταί, καθώς καί οἱ τραγικοί. Ἐχρησιμοποίησαν τούς μύθους, τούς ἐπέξετειναν μέ τήν ποιητική φαντασία τους, ἐπρόσθεσαν νέα στοιχεῖα, σέ τρόπο πού ἡ ἀποκρυπτογράφηση τῆς ἀρχικῆς τους ἐννοίας – ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Δημ. Ἰωαννίδης – κατέστη φοβερά δύσκολη, ἂν ὄχι ἀκατόρθωτη. Ἰδίως γιά τή σύγχρονη ὀρθολογιστική σκέψη.

Οἱ μῦθοι ἀπευθύνονται στόν ζεστό ψυχικό κόσμο, ὄχι στήν ἐγκεφαλική σκέψη πού εἶναι ψυχρή. Κεντρίζουν τή δημιουργική φαντασία, γιά νά τήν ὠθήσουν νά συλλάβῃ τή φιλοσοφική – Μυστηριακή Ἀλήθεια, πού κρύβεται κάτω ἀπό τή συμβολική ἀλληγορία.

Τά Μυστήρια, εἶπαμε, ὅτι ἦσαν πανάρχαια. Καί οἱ Δελφοὶ πανάρχαιο μυστηριακό – μυητικό κέντρο. Πνευματικό κέντρο τῶν Δωριέων. Ἀπ' αὐτό ὁ Λυκοῦργος ἐνεπνεύσθη τῆ Θεοδοσεῖα του. Τούς Δελφούς ἐπεσκέφθη ὁ θεῖος Πυθαγόρας, ὁ «Υἱός τοῦ Ἀπόλλωνος», μετά τήν ἐπίσκεψή του στήν Ἐλευσίνα, ὅπου ὁ Ἱεροφά-

ντης λέγεται ὅτι τοῦ παρεχώρησε τὴ θέση του στὴν τελετὴ τῶν Μυστηρίων τῆς Δήμητρος.

Στοὺς Δελφοὺς ὁ Πυθαγόρας ἔμεινε ἕναν ὀλόκληρο χρόνο, κατ' ἄλλους διδάσκων καὶ κατ' ἄλλους διδασκόμενος – μολονότι αὐτὰ τα ὄμο εἶναι ἀλληλενόετα, ὁίῳτι «ὁ διδάσκων οἷς διδάσκειται» – πρὶν νὰ φύγη γιὰ τὴ Μεγάλη Ἑλλάδα καὶ νὰ ἰδρύσῃ στὴν Κρότωνα τὸ περίφημον Ὀμακοεῖον καὶ τὸν Πυθαγόρειο Δεσμό, ὁ ὁποῖος – ὅπως σωστά παρατηρεῖ ὁ Συρέ – εἶναι ἡ Μητέρα τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἡ Μαιμη ὄλων τῶν ἰδεαλιστικῶν Σχολῶν.

Οἱ Δελφοί, λοιπόν, ὑπῆρξαν μυστηριακὸ – μυητικὸ κέντρο πανάρχαιο, τὸ ὁποῖο, μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων ἀνιψώθηκε ἀπὸ τὴ λατρεία τῆς Γαίας καὶ τοῦ Ποσειδῶνος στὴ λατρεία τῆς μυστηριακῆς θεᾶς Δήμητρος, τῆς θεότητος τῆς Δικαιοσύνης Θέμιδος καὶ τέλος τοῦ θεοῦ τοῦ Φωτός καὶ τῆς Μουσικῆς Ἀπόλλωνος, ἀρχηγέτου τῶν Μουσῶν, τοῦ Χρυσοκόμη καὶ Ἀργυρότοξου.

Ἐπαρχει ὁμοῦς ἕνας ἀτεγκτος καὶ παντοδύναμος φυσικὸς Νόμος. Ὁ Νόμος τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς. Κανεῖς θεσμός δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὴ φθορα τοῦ πανόματου χρόνου. Τὴν ἀνύψωση καὶ τὴν ἀκμὴ θα τὴν διαδεχθῆ ἀναπόφευκτα ἡ πτώση καὶ ἡ παρακμὴ. «Πάντα ρεῖ, εἶναι δὲ παγίως οὐδέν» λέγει ὁ Ἡράκλειτος. Δὲν πρέπει νὰ κρίνωμε τοὺς θεσμούς ἀπὸ τα γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῆς παρακμῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς, πρὶν ἐπέλθῃ ἡ νόθευση καὶ ἡ διαφθορα.

Οἱ Δελφοί ἦσαν πανάρχαιο μυστηριακὸ–μυητικὸ κέντρο. Ἡ μεγάλη τους ἀκμὴ ἐσημειώθηκε στὴν αὐγὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Τὸν 9ο καὶ τὸν 8ο αἰῶνα π.Χ. καὶ ἐξακολούθησε μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων. Ὁ θρύλος συνδέει τοὺς Δελφοὺς μὲ τὴ χορεία τῶν 7 σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. Τί σημαίνει τοῦτο; Ὅτι Δελφοὶ καὶ σοφία ἦσαν ἀλληλενόετα. Οἱ Δελφοὶ ὑπῆρξαν ὁ πνευματικὸς ὁδηγὸς καὶ συμβούλος τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

*

Ἦρχοντο ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ τίς ἑλληνικὲς πόλεις, καθὼς καὶ ἀπὸ τίς βαρβαρικὲς, ἀντιπρόσωποι στεφανωμένοι μὲ ὄσφρη, γιὰ νὰ συμβουλευτοῖν τὸν Ἀπόλλωνα. Καὶ πρὶν μποῦν στὸ ναὸ τοῦ θεοῦ τοῦ Φωτός, ἐδιαβάζαν τὰ Δελφικὰ γνῶμικα, ποὺ ἦσαν ἀπόσταγμα τῆς Μυστηριακῆς Σοφίας: «Γινῶθι σαῦτόν», «Μηδὲν ἄγαν», «Ἐγγύα πάρα δ' ἄτα», καθὼς καὶ τὸ περίφημον Εἰ, γιὰ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ὁποῖου ὁ ἱερεὺς τῶν Δελφῶν Πλούταρχος ἔγραψεν ὀλόκληρο βιβλίο στὴ σειρά τῶν «Ἠθικῶν».

Ἦρχοντο νὰ συμβουλευθοῦν τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸ Μαντεῖον

ἔδιδε τοὺς χρησμούς τοῦ Λοξία. Κατὰ τὴν ἀρχαία προσφυστατὴ ἔκφραση «Ὁ θεὸς οὔτε λέγει, οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει». Τῆ σημασία τοῦ χρησμοῦ πρέπει νὰ διαγνώσουν οἱ συμβουλευόμενοι τὸ Μαντεῖον. Οἱ χρησμοὶ ἦσαν σοφοὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πνευματικῆς ἀκμῆς τοῦ Μαντείου. Ἦταν τότε ἀγνό καὶ σοφὸ τὸ Ἱερατεῖον. Κατεῖχε τὴν Ἀρετὴ καὶ τὴ Γνώση. Ἀλλ' «Οὐ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι ρητά». Ἐκεῖθεν πηγάζει ἡ ἀναγκαιότης τοῦ συμβολισμοῦ. Καὶ εἶναι πολὺτιμη ἡ συμβουλή πού δέν δίδεται μέ τρόπον ἐπιτακτικόν, ἀλλὰ ὑποβάλλεται στὴν ἐλεύθερη κρίση ἐκείνου πού ζητεῖ τὴ συμβουλή, ὥστε ὑπεύθυνα νὰ ἀποφασίσῃ ὁ ἴδιος καὶ ὄχι δουλικά νὰ ὑπακούσῃ. Διότι ἡ τυφλὴ ὑπακοὴ δημιουργεῖ δούλους καὶ ὄχι ἐλεύθερα ἄτομα.

Αὐτὰ ὅμως, συνέβαιναν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ Μαντείου. Δέν θὰ κριθῆ ἡ ἱερότης τῶν Δελφῶν ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, ὅπως δέν μποροῦν νὰ κριθοῦν οἱ ὑπέροχες διδασκαλίες τοῦ Ναζωραίου ἀπὸ τοὺς λόγους καὶ τίς πράξεις ἐκείνων πού ἰσχυρίζονται ὅτι τὸν ἐκπροσωποῦν ἐπάνω στὴ Γῆ.

Ὅσοι κατηγοροῦν τὸ Ἱερατεῖο τῶν Δελφῶν, ἴσως νὰ ἔχουν, ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἄδικο, διότι κατηγοροῦν τὸ Ἱερατεῖο τῆς παρακμῆς. Πάντως τὸ ἀρχαῖο Ἱερατεῖο ἦταν ἄσωγο. Γι' αὐτὸ ἐπέσυρε τὸν γενικὸ θαυμασμό καὶ τὴν κοινὴ ἐκτίμηση.

Ἀλλὰ ὁ πλουτισμὸς εἶναι πηγὴ διαφθορᾶς. Οἱ Δελφοὶ ἔγιναν πάρα πολὺ πλούσιοι, ὥστε ἴσως νὰ μὴν ἦταν πιά δυνατόν νὰ διατηρήσουν τὴν ἀρχικὴ τους ἀγνότητα. Φυσικὸν ἐπακόλουθον ἡ παρακμῆ. Καὶ δέν ἀρκεῖ ἓνας Πλούταρχος, γιὰ νὰ ξαναφέρῃ τὴν παλιά ἀγνότητα. Ἄλλωστε, ὁλόκληρος ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς κόσμος εἶχε μεταπηδήσει στό κατωφερικὸ τόξο τῆς παρακμῆς, μετὰ τὸν ὀλέθριον Πελοποννησιακὸ πόλεμο καὶ τὰ ἀναπόφευκτα ἐπακόλουθά του. Οἱ Μακεδονικοὶ χρόνοι μέ τοὺς ἀτελεύτητους ἐμφυλίους πολέμους τῶν ἐπιγόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὑπῆρξαν παρακμῆς χρόνοι καὶ ἀκόμη χειρότεροι οἱ σκοτεινοὶ χρόνοι τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως.

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος στὸν Βίον τοῦ Σύλλα, ὁ αἱματοβαμμένος δικτάτωρ ἔστειλε τὸν στρατηγὸ του Κάφι νὰ λεηλατήσῃ τοὺς θησαυροὺς τῶν Δελφῶν. Ὁ Κάφης ἐδίσταζε, φοβούμενος τὴν βεβήλωση τοῦ Ἱεροῦ. Καὶ ὅταν μερικοὶ τοῦ εἶπαν ὅτι ἀκούστηκε νὰ ἀντηχῆ ἡ κιθάρᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔσπευσε νὰ τὸ γράψῃ στὸν Σύλλα, μέ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴ διαταγή. Ὁ ἀδιστακτὸς ὅμως δικτάτωρ θρασύτατα, ἀλλὰ καὶ εὐφυστατα, ἀπήντησεν ὅτι ἀπορεῖ πῶς συνέβη νὰ μὴν καταλάβῃ ὁ Κάφης ὅτι τὸ νὰ παίξῃ κιθάρᾳ ὁ θεὸς εἶναι σημεῖο πὼς χαίρεται καὶ ὄχι πὼς ὀργίζεται.

Νά πάρη, λοιπόν, μέ θάρρος τα αφιερώματα, διότι ὁ Θεός εὐχαρίστως τά δίνει.

Εὐχαρίστως θά τοὺς ἔδινε καί τὸ Ἱερατεῖο τῶν ἀρχαίων καὶ ὠραίων χρόνων τῆς ἀκμῆς, διότι ἦταν ἀδιάφορο γιὰ τοὺς θησαυροὺς καὶ ἀδιάφορο ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς.

Ἀλλὰ τὸ Ἱερατεῖο τῆς παρακμῆς, κάθε Ἱερατεῖο παρακμῆς, εἶναι προσκολλημένο στὰ υἱικά ἀγαθά. Δέν μπορούσε ὁμως νά ἀντισταθῇ στή Ρωμαϊκῇ βία. Ὁ Κάφις ἀρπάζει τοὺς θησαυροὺς, ὅπως τοὺς εἶχαν ἀρπάζει καὶ οἱ Φωκεῖς στοὺς Φωκικοὺς πολέμους. Ἀλλὰ τὸ ἀμορφωτὸ πλῆθος, τὸ εἰδωλολατρικὸ, δέν παύει νά συνεισφέρει υἱικά πλοῦτη. Οἱ θησαυροὶ τοῦ πνεύματος ἐστεῖρευσαν, ἀλλὰ οἱ υἱικοὶ θησαυροὶ ἀφθονοῦν. Τὸ μεταλλικὸ χρυσάφι ἔχει ἀντικαταστήσει τὸ πνευματικὸ χρυσάφι τῶν καλῶν καιρῶν.

Ἐν τούτοις, καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, τὸ Μαντεῖο ἐξακολουθεῖ νά δίνει πολυτιμοὺς χρησμοὺς, χρησμοὺς ποὺ ἀνταποκρίνονται στήν πραγματικότητα, ὅπως αὐτὸς ποὺ ἐδόθηκε – σύμφωνα μᾶλλον μέ τὸν θρύλο παρά μέ τὴν ἱστορία – στὸν ἰατροφιλόσοφον Ὀρειβάσιο γιὰ νά τὸν μεταφέρει στὸν ὄνειροπόλο τῆς παλιάς δόξας Αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸ τὸν Παραβάτη:

«Εἶπατε τῷ βασιλεῖ, χαίρει πέσε
(δαίδαλος αὐλά.

Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβην, οὐ
(μάντιδα δάφνην.

Οὐ παγὰν λαλαίονσαν. Ἀπέσβετο
(καὶ λαλὸν ὕδωρ».

*

Αὐτὰ γιὰ τοὺς Δελφοὺς. Καὶ τώρα ἄς ἔλθωμε στὶς Ἀμφικτιονίες καὶ ἄς ἐπιχειρήσωμε γι' αὐτὲς μιὰ σύντομη ἱστορικὴ ἀνασκόπηση.

Ἀμφικτιονίες, δηλ. ἐνώσεις γειτονικῶν πόλεων, γύρω σὲ ἓνα θρησκευτικὸ Ἱερό, ποὺ ἀπέβλεπαν σὲ εἰρηνικὴ ἐπίλυση τῶν ἀναμεταξύ τους ἀνιψυομένων διαφορῶν, ὑπῆρχαν πολλῆς στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Ἀλλ' ὅπως γράφει ὁ Κων. Παπαρρηγόπουλος στὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅταν γίνεται λόγος περὶ Ἀμφικτιονικοῦ Συνεδρίου, ἄνευ ἄλλου προσδιορισμοῦ, οἱ πάντες ἐννοοῦν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ Συνεδρίου, τοῦ γνωστοῦ ὡς Δελφικοῦ.

Στὶς Δελφικὲς Ἀμφικτιονίες, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχή, κατὰ τὸ Πάριον Χρονικόν, ἀνάγεται στὸ 1522 π.Χ., μετεῖχαν 12 ἑλληνικὲς φυλές: Θεσσαλοὶ, Βεωτοί, Ἰωνεῖς, Ἰωνες, Περραιβοί, Μάγνητες, Λοκροί, Οἰταιοί, Ἀχαιοί, Φωκεῖς, Δόλοπες, Μαλιεῖς. Τὸ Συνέδριο

τοῦτο συνήρχετο δύο φορές τόν χρόνο. Κατά τήν ἀνοιξη στό Ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνος, στους Δελφούς καί κατά τό φθινόπωρο στή μικρή πόλη Ἀνθήλη, κοντά στίς Θερμοπύλες, στό Ἱερό τῆς Ἀμφικτιονίδος Δήμητρος. Αἱ Σύνοδοι ὠνομάζονταν «Πυλαία ἐαρινή» καί «Πυλαία μετοπωριανή». Ἐπειδή, ὅπως εἶπαμε, καί ἡ Σύνοδος τῶν Δελφῶν ὠνομαζόταν «Πυλαία», συμπεραίνουν ὅτι παλαιότατα καί οἱ δύο Σύνοδοι συνήρχοντο κοντά στίς Θερμοπύλες, ἀργότερα, ὅμως, δηλαδή πρὶν ἀπό τοὺς Ὀμηρικούς χρόνους, λόγω τῆς ἐπιστημότητος τοῦ Ἱεροῦ τῶν Δελφῶν, μετεφέρθη ἡ ἐαρινή Πυλαία στους Δελφούς.

Κάθε φυλή στό Ἀμφικτιονικό Συνέδριο, ἀντιπροσωπευόταν μέ δύο ψήφους, χωρὶς νά ὑπολογίζεται ὁ ἀριθμὸς καί ἡ δύναμη τῶν πόλεων πού ἀποτελοῦσαν τήν ἀντιπροσωπευόμενη φυλή. Ἔτσι οἱ Ἰωνες, μέ τίς πολλές πόλεις, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ ἔνδοξη πόλη τῶν Ἀθηνῶν, ὅπως καί οἱ Δωριεῖς μέ τήν πολεμική Σπάρτη, ὅπως καί οἱ πλούσιοι καί πολυπληθεῖς Θεσσαοί, διέθεταν ἀπό δύο μόνον ψήφους, ἀκριβῶς ὅπως καί οἱ ὀλιγάριθμοι καί ἀδύνατοι Μαλιεῖς ἢ Μάγνητες. Τοῦτο θεωρεῖται σάν μία ἀκόμη ἀπόδειξη τῆς ἀρχαιότητος τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖον ἐσχηματίσθηκε πρὶν γίνουν ἰσχυρές πόλεις αἱ Ἀθῆναι καί ἡ Σπάρτη ἢ –ἂν προτιμᾶτε– πρὶν ἀναπτυχθῆ ὁ ἐγωῖσμός – θέμα «γοήτρου» ὠνομάζεται στή σημερινή διπλωματική γλῶσσα – καί πρὶν προβάλλουν οἱ ἀνταγωνισμοί, ὅταν ἀκόμη ὅλες οἱ πόλεις ἦσαν σεβαστές καί ἀπέβλεπαν στήν Δικαιοσύνη καί ὄχι στό «δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου».

Οἱ ἀντιπρόσωποι στό Συνέδριο ὠνομάζονταν «πυλαγόραι» ἢ «ἱερομνήμονες». Τό Ἀμφικτιονικό Συνέδριο, κατά τοὺς ἱστορικούς χρόνους, εἶχε γιά κύριο ἔργο τήν ἐφορεία τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καί τήν ἐπιμέλεια καί προεδρία τῶν Πυθικῶν ἀγῶνων. Τά «Πύθια» ἦσαν οἱ περιφημότεροι μετὰ τὰ «Ὀλύμπια» ἀγῶνες τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Οἱ νικηταί ἔπαιρναν γιά ἔπαθλο κλάδο δάφνης. Τά Πύθια καθιερώθηκαν τό 586 π.Χ., ὅταν ἔληξε ὁ δεκαετής α΄ ἱερός πόλεμος, μέ τήν ὀλική καταστροφή τῆς πόλεως Κίρρας, σύμφωνα μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ Συνεδρίου.

Ἐνάμισυ αἰῶνα ἀργότερα ἐγινε ὁ β΄ ἱερός πόλεμος, διότι οἱ Ἀθηναῖοι παρέδωσαν τή διοίκηση τοῦ Ἱεροῦ τῶν Δελφῶν στους συμμάχους τους Φωκεῖς. Τότε οἱ Σπαρτιᾶτες ἐξεστράτευσαν στους Δελφούς, ἐδιώξαν τοὺς Φωκεῖς καί ἀπέδωσαν τό Ἱερό στους κατοίκους τῶν Δελφῶν. Ἄλλ' ὅταν ἔφυγαν οἱ Σπαρτιᾶτες, ἔφθασαν οἱ Ἀθηναῖοι καί παρέδωσαν ἐκ νέου τό Ἱερόν στους Φωκεῖς. Ἔτσι οἱ Δελφοί μῆκαν στά γρανάζια τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων.

Ἐναν αἰῶνα ἀργότερα, ἐπὶ ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων, τό Ἀμφι-

κτιονικό Συνέδριο, με εισηγήρηση τῶν Θηβαίων, κατεδίκασε σέ βαρὺ χρηματικό πρόστιμο τοὺς Φωκεῖς, καὶ ἐπειδὴ οἱ Φωκεῖς δὲν ἐπλήρωναν τὸ πρόστιμο, ἀπεφασίσθη ἡ τιμωρία τοὺς Θηβαῖοι, Θεσσαλοὶ, Δωριεῖς καὶ ἄλλοι, ἀνέλαβαν τὴν ἐκτέλεση τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συνεδρίου καὶ περικύκλωσαν τοὺς Φωκεῖς. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι, με στρατηγὸ τὸν Φιλόμεηλον, κατέλαβαν τοὺς Δελφοὺς, τὸ Ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν Θρακιῶν. Ὁ Φιλόμεηλος ἠθέλησε νὰ ἀναγκάσῃ τὴν Πυθίαν νὰ ἐγκρίνῃ τίς πράξεις του, ἀλλὰ ἡ Πυθία ἀρνήθηκε με πείσμα.

Ὁ Φιλόμεηλος καὶ οἱ διαδόχοι του στρατηγοὶ ἐλεηλάτησαν σταδιακῶς ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῶν Δελφῶν, κινήσαντες τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Πανελληνίου. Ἀπὸ τα χρυσὰ ἀναθήματα ἐκόπησαν χρυσὰ νομίσματα, ὄχι μόνον γιὰ νὰ δωροδοκηθοῦν Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιάται παράγοντες καὶ νὰ προσληφθοῦν κακοποιοὶ ὡς μισθοφόροι, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ διακοσμηθοῦν οἱ ἐρωμένες τῶν Φωκέων στρατηγῶν. Ἔτσι ἔχομε νέο δεκαετῆ ἱερό πόλεμο τῶν Θηβαίων καὶ Θεσσαλῶν πρὸς τοὺς Φωκεῖς. Καὶ ὅλοι ἰσχυρίζοντο ὅτι μάχονται γιὰ νὰ υπερασπίσουν τὸ Ἱερό τῶν Δελφῶν, ὅπως σημερα ὅλοι μάχονται γιὰ νὰ υπερασπίσουν τὴν Εἰρήνην.

Τότε ἐπενέβη καὶ ὁ Φίλιππος τῆς Μακεδονίας ἐναντίον τῶν Φωκέων, οἱ ὁποῖοι τελικῶς ἐνίκηθησαν. Ὁ Φίλιππος συνεκάλεσε τὸ Ἀμφικτιονικό Συνέδριο, τὸ ὁποῖον ἀφῆρεσε ἀπὸ τοὺς Φωκεῖς τὰς 2 ψήφους πού διεθεταν καὶ τὰς παρεχώρησε στὸν Φίλιππο καὶ τοὺς διαδόχους του. Ἔτσι ὁ Φίλιππος ἐτιμώρησε τὴν ἱεροσυλία τῶν Φωκέων καὶ ἔγινε ὁ ἴδιος κύριος τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ Συνεδρίου.

Με ὅλα αὐτὰ φυσικὸν ἦταν νὰ ἐπελθῇ παρακμὴ στὸν θεσμό τῶν Ἀμφικτιονίων καὶ ἀποτυχία τοῦ φιλειρηνικοῦ ἔργου του.

*

Μηπὼς, ὁμῶς, δὲν ἐπῆλθεν ἀποτυχία στὸ φιλειρηνικό ἔργο τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ ὁποία ἰδρυθῆκε τρεῖς χιλιετηρίδες καὶ πλεον μετὰ ἀπὸ τίς Δελφικὲς Ἀμφικτιονίες; Μηπὼς δὲν σημειοῦνται ἐπίσης ἀποτυχία στὸ ἔργο τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ὅταν διεξαγῶνται, ἀκόμη καὶ σημερα αἱματηροὶ πόλεμοι καὶ ὅταν δὲν ἀναγνωρίζεται στοὺς Κυπρίους τὸ ἱερό δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως;

Ἀλλὰ δὲν θὰ κριθῆ μιὰ εὐγενική προσπάθεια ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία ἢ τὴν ἀποτυχία πού σημειῶνει. Ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχη ἡ ἀγαθὴ πρόθεση πού ἐνέπνευσε τὴν κίνηση καὶ τότε ἡ προσπάθεια δικαιώνεται ἀφ' ἑαυτῆς.

Ποιός μπορεί νά ἀρνηθῆ τὴν ἀγαθὴ πρόθεση στους ὀραματιστάς τοῦ ἰδανικοῦ τῆς εἰρηνικῆς διευθετήσεως τῶν διενέξεων καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῆς μάστιγος τῶν πολέμων; Ἡ φιλειρηνικὴ προσπάθεια καὶ ὁ στιγματισμὸς τοῦ ἐπιθετικοῦ πολέμου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἐπιβίωση βαρβαρικῶν ἔξεων, εἶναι ἱερὴ ὑποχρέωση κάθε πολιτισμένου ἀνθρώπου, κάθε πολιτισμένης κοινωνίας.

Τὴν κατάργηση τοῦ πολέμου καὶ κάθε μορφῆς βίας ἐπαγγέλεται ὁ σημερινὸς Ὀργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν, πού εἶναι τέκνον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ γνήσιος ἀπόγονος τῶν Ἑλληνικῶν Ἀμφικτιονιῶν.

Ὁ Ὀργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν στίς 10 Δεκεμβρίου 1948 ἀπήλυθε πρὸς ὅλο τὸν κόσμον τὴν περίφημη «Παγκόσμια Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου».

Ἡ παγκόσμια αὐτὴ Διακήρυξη ἔρχεται σάν συνέχεια καὶ συμπλήρωση τῆς Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῶν Γάλλων κατὰ τὴ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, καθὼς καὶ τῆς Διακηρύξεως τοῦ Θωμᾶ Τζέφφερσον γιὰ τὴν Ἀμερικανικὴ Ἀνεξαρτησία. Σάν συνέχεια τοῦ Διατάγματος τοῦ Μεδιολάνου περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Προσφέροντες φόρον τιμῆς στὴν Παγκόσμια Διακήρυξη τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, θά ὑπενθυμίσωμε μερικὰ σημεῖα τῆς. Τρία ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν Εἰσήγηση καὶ δύο ἀπὸ τὰ ἄρθρα τῆς.

Ἀπὸ τὴν Εἰσήγηση:

«Ἡ ἀναγνώριση τῶν ἴσων καὶ ἀναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης στὸν κόσμον».

«Ὁ εὐγενέστερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ δημιουργία ἑνὸς κόσμου, ὅπου οἱ ἄνθρωποι θά εἶναι ἐλεύθεροι νά ἐκφράζονται καὶ νά πιστεύουν, ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὴν ἀθλιότητα».

«Εἶναι οὐσιῶδες νά ἐνθαρρύνεται ἡ ἀνάπτυξη τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν».

Ἄρθρον 1ον:

«Ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα γεννιοῦνται ἐλεύθερα καὶ με ἴσες ἀξιώσεις καὶ δικαιώματα. Εἶναι προικισμένα με λογικὸ καὶ με συνείδηση καὶ ὀφείλουν νά ἐνεργοῦν ἀναμεταξύ τους με πνεῦμα ἀδελφότητος».

Ἄρθρο 26ον, παράγρ. 2:

«Ἡ ἐκπαίδευση πρέπει νά ἀποβλέπη σὲ πλήρη ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ στὴν ἐνίσχυση τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν. Πρέπει νά εὐνοῖ τὴν κατανόηση, τὴν ἀνοχὴ καὶ τὴν φιλία μεταξὺ ὅλων

τῶν ἔθνῶν καὶ ὄλων τῶν φυλετικῶν ἢ θρησκευτικῶν συστημάτων, καθὼς καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ενεργειῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν γιὰ τὴ διατήρηση τῆς εἰρήνης».

•

Ἀλλὰ καιρὸς νὰ ξαναγορίσωμε στοὺς Δελφοὺς καὶ νὰ τερματίσωμε τὸν λόγον.

Φρονῶ ὅτι πέραν ἀπὸ τὴν προϊστορικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀκμὴ καὶ ὀξυα τῶν Δελφῶν σὰν μυστηριακοῦ – μυητικοῦ κέντρου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος προβάλλονται οἱ Δελφοὶ σὰν σύμβολο τῆς πνευματικῆς ἐνότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ἀκμῆς τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἐνόοξη ἀρχαιότητα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴ σύγχρονη ἐποχὴ. Τὸ ζεῦγος Σακελιανοῦ προσέφερε ανεκτίμητες ὑπηρεσίες εἰς αὐτὸν τὸν τομεᾶ. Εἶναι εὐτυχῶς καὶ σημερὰ ζῶντα οἱ Δελφοὶ σὰν σύμβολο τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀνατάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Καὶ δὲν ὑπάρχει ὑψηλότερη καὶ ἱερωτέρη ἰδέα ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐνότητος, χωρὶς διακρίσεις φυλῶν, ἔθνῶν, πιστευῶν, καταγωγῆς, γένους, χρώματος. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημερινὸ αἷτημα τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀγανακτήσει ἀπὸ τὶς φρικτὲς προλήψεις τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, τῶν σωβινιστικῶν ἐκδηλώσεων, τῶν κάθε εἶδους καὶ μορφῆς φανατισμῶν, ποὺ ὀδηγοῦν στὶς διαιρέσεις τῶν ἀνθρώπων, στὶς διενέξεις καὶ στὸν πόλεμον. Καὶ σύμβολο τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἐπιδιώξεως τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀνατάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, προβάλλονται οἱ Δελφοὶ. Αὐτὸ εἶναι, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι, τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιλεγομένης «Δελφικῆς Ἰδέας». Γι' αὐτὸ τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν τοὺς Δελφοὺς.

Καὶ ἐνῶ οἱ Δελφοὶ εἶναι σύμβολο τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀνατάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, οἱ Ἀμφικτιονίες εἶναι σύμβολο τῆς εἰρηνικῆς καὶ δικαίας ριθμίσεως τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν ἔθνῶν, ὥστε νὰ ἀποφεύγονται οἱ πόλεμοι καὶ ἡ βία. Ἡ Ἀθηνᾶ πρέπει νὰ νικήσῃ γιὰ πάντα τὸν Ἄρη. Οἱ Ἀμφικτιονίες εἶναι σύμβολο τῆς εἰρηνικῆς διαβιώσεως καὶ συνεργασίας ὄλων τῶν λαῶν τῆς Γῆς, σὲ ἔργα πολιτισμοῦ καὶ ἀνακουφίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ὁποῖον ἔχει δεινῶς ὑποφέρει ἀπὸ τὰ δικά του σφάλματα. Σφάλματα τὰ ὁποῖα ὀφείλονται στὶς φιλοπόλεμες τάσεις του, στὶς κατακτητικὰς βλέψεις του, στὴν ὑπερτροφίαν ἐνὸς ἀχαλίνωτου ἐγωπαθοῦς ἀτομικισμοῦ.

Καιρός νά ανανήψωμε ὄλοι καί ἀφοῦ λουσοῦμε, γιά νά καθαροῦμε ἀπό τήν δουλεία τῶν παθῶν, στά ἀγνά νερά τῆς Κασταλίας πηγῆς, νά θελήσωμε νά ὑπηρετήσωμε μέ προθυμία, μέ εἰλικρίνεια καί μέ ἀνιδιοτέλεια τό ἀνθρωπιστικό περιεχόμενο πού περικλείουν ἡ Δελφική ἰδέα καί ἡ Ἀμφικτιονική ἰδέα. Τό πνευματικό περιεχόμενο πού συμβολίζουν οἱ «Δελφικές Ἀμφικτιονίκες».

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

Ἐν ὀργῇ μήτε λέγειν μήτε πράττειν

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

Μόνος ὁ σοφός, ἐλεύθερός τε καί ἄρχων, κἄν μυρίους τοῦ σώματος ἔχει δεσπότης.

ΦΙΛΩΝ

Στέργε μέν τά παρόντα, ζητεῖ δέ τά βελτίω.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

Γλῶσσαν εὐφημον κτῶ.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ

Συγγνώμη τιμωρίας ἄμεινον.

ΠΙΠΤΑΚΟΣ

Ἄνδρειότερος ὁ τῶν ἐπιθυμιῶν ἢ τῶν πολεμίων κρατῶν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΑΓΓ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Η ΜΕΤΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΥ ΚΥΚΕΩΝΑ

Παλιό ιερό ποτό
Κυκεώνα,
ὡς μέ λουσμένη τὴν ψυχὴ σέ
ὠκεανό,
ιερός, θεωρός,
μ' ὀλόαγνην ἀναπνοιά,
μέ μέλη λεία στ' ἀγέρος τὴν ἀφην,
ντυμένος τῆς σιγῆς μου τό λινό,
σ' ἐνωθθα ὀμπρός στά χεῖλη μου
νά πνέζ,
ὠ μυρωδιά ὄλων τῶν καρπῶν
μαζί,
τῶν σπόρων ὄλων ὠ χυμέ,
καί μία λαχτάρα,
τῶν αἰσθήσεων ἥ πεντάδα,
ξάνοιγε νά σέ δεχτεῖ ὡς τά βάθη,
σάν τό στόμα,
μπρός ἀπ' τό μεγάλο φτερωτό
πατέρα,
τοῦ χελιδονιοῦ
Κυκεώνα·
ὠ τρισβαθη ἀναγάλλια τῶν
φρενῶν μου
πού προσμένανε ὄργωμένα τῆ
σπορά.

τήν ἄμετρη τῆς γνώρας σου
 σπορά
 πού δίνει ὅμοια λαχτάρα στό
 κορμί,

ἔτσι
 πού ὁ νοῦς μεγάλωνε,
 χορεύοντας σάν κριάρι,
 πέρα ἀπό τό μέτρο τῶν ἀνθρώπων
 καί μ' αὐτούσια μέσα του τήν
 παγκόσμια χαρά,
 ἀνοίγει τά δυό χέρια ἐδῶ κι' ἐκεῖ,
 τάνυζε αἰφνίδια,
 μυστικός Τιτάνας,
 τά θεοδύναμα φτερά.

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

ΑΠΟ ΤΑ

«ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ»

Γιά στερνή φορά τάχα μέ περνᾶτε
 στούς τροχούς σας, ὀρμές, βασανιστήρια,
 κ' ἐσεῖς, ἐπιθυμιές, πού σάν ζεσπᾶτε,
 (καί εἶστε μουλάρια καί εἶστε τρεχαντήρια)

στά τραχιά μονοπάτια στ' ἄκρωτήρια
 τοῦ συντριμμοῦ καί τοῦ γκρεμοῦ μέ πᾶτε;
 Πρόσωπα, χέρια, θεῖο κορμί, ποτήρια,
 γιά στερνή φορά τάχα μέ κερνᾶτε;

Ὅταν ἡ γῆ τή σάρκα μου σκεπάση,
 θά σκεπάση καί τό εἶναι μου; Καί ὦ πλάση
 μέ τίς Χάρες καί μέ τίς Ἐρινύες.

Δέ θά ὑπάρχεις; Ἢ μή καί στό βυθό
 τῆς γῆς γραφτό νά ξαναγεννηθῶ
 μ' ἐσᾶς, θεοί μου ἀθάνατοι, Λαγνεῖες;

ΠΕΡΙ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΑΣ
ΠΟΠΛΙΟΥ ΛΕΝΤΟΥΛΟΥ

«Μεγαλειότατε,

» Ἦκουσα, ὦ Καῖσαρ, ὅτι ἐπιθυμεῖς νά μάθης, ὅ,τι σοί γράφω νῦν, περί ἀνθρώπου δηλ. λιαν ἐναρέτου, καλουμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄν ὁ λαός θεωρεῖ Προφήτην. Θεόν δέ οἱ μαθηταί αὐτοῦ λέγοντες, ὅτι εἶναι υἱός τοῦ Θεοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῶν οὐρανῶν καί τῆς Γῆς καί παντός, ὅ,τι ἐν αὐτοῖς εὐρίσκεται καί ὑπαρχει.

» Τῇ ἀληθείᾳ Καῖσαρ, ἀκούονται καθ' ἐκάστην θαυμάσια πράγματα περί τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Ἀνεγειρεῖ νεκρούς καί θεραπεύει ἀσθενεῖς διά μιᾶς λέξεως. Ἄνηρ ἀναστήματος μετρίου, καλός τήν ὄψιν καί μεγαλοπρέπειαν περιβεβλημένος, ἰδίως κατά τό πρόσωπον, οὕτως ὥστε ὅσοι ἀτενίζουν αὐτόν, αναγκάζονται ν' ἀγαπῶσι καί νά φοβοῦνται αὐτόν.

» Ἐχει τήν κόμην μέχρι μέν τῶν ὠτων χρώματος καρύου, ἐκεῖθεν δέ μέχρι τῶν ὠμοπλατῶν γενομένην γαιόχρουν, ἀλλά μᾶλλον στιλπνήν· διχάζεται δέ αὕτη ἐν τῷ μέσῳ ἄνωθεν κατά τό σύστημα τῶν Ναζωραίων. Τό μέτωπόν του εἶναι λεῖον καί γαλήνιον, τό πρόσωπόν του δέ ἄνευ ρυτίδος ἤ κηλίδος. Ἡ ρίς καί τά χεῖλη αὐτοῦ κανονικώτατα. Τό γένειον εἶναι πυκνόν καί χρώματος τοῦ αὐτοῦ τῆ κώμη, δέν εἶναι δέ μακρόν καί διχάζεται εἰς τό μέσον. Τό βλέμμα αὐτοῦ εἶναι σοβαρόν καί ἐμποιοῦν φόβον, ἔχει δέ δύναμιν ἡλιακῆς ἀκτίνος. Οὐδεῖς δύναται νά ἴδῃ αὐτόν ἀτενῶς. Ὅταν ἐπιτιμᾷ ἐμποιεῖ φόβον, ὅταν δέ τοῦτο ποιεῖ, κλαίει. Εἶναι ἀξιογάπητος καί χαρίεις μετά σοβαρότητος. Λέγουσιν, ὅτι οὐδέποτε ὤφθη γελῶν, ἀλλά πλειστάκις κλαίων.

»Έχει ωραίας τās χεῖρας καὶ τούς βραχίονας. Ἐν τῇ συνομιλίᾳ εὐαρεστεῖ πᾶσι καὶ δυσκόλως μὲν ἐμφανίζεται, ἀλλ' ὅταν ἐμφανισθῇ που, φέρεται μετριοφρόνως καὶ ἔχει ωραιότατον παράστημα τοῦ κόσμου.

»Εἶναι ωραῖος ὡς ἡ μητέρα του, ἥτις ἐστὶν ἡ ωραιότερα γυνή, ὅσαι ποτέ ἐθεάθησαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα.

»Ἐάν ὁμως ἡ Μεγαλειός της Σας, ὁ Καῖσαρ, ποθεῖ νά ἴδῃ αὐτόν ὡς μοί ἔγραφεσ ἄλλοτε, γνῶρισόν μοι τοῦτο, ἵνα ἀποστείλω σοι αὐτόν πάραυτα. Καίτοι δέ οὐδέποτε ἐσπούδασέ τι, εἶναι ὁμως κάτοχος πάσης ἐπιστήμης. Περιπατεῖ ἀνυπόδητος καὶ ἀσκεπῆς τὴν κεφαλὴν. Πολλοὶ βλέποντες αὐτόν γελῶσιν, ἀλλ' ὅταν εὐρίσκωνται ἐνώπιον αὐτοῦ τρέμουσι καὶ θαυμάζουσιν αὐτόν. Λέγουσι, ὅτι οὐδέποτε ἄνθρωπος, ὡς αὐτός, ἐνεφανίσθη εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Τῇ ἀληθείᾳ ὡς μοί λέγουσιν οἱ Ἑβραῖοι, οὐδεποτε ἐδόθησαν συμβουλαί, οὐδέποτε ἐκηρύχθη διδασκαλία, ὡς ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, πολλοὶ δέ τῶν Ἰουδαίων θεωροῦσιν αὐτόν Θεόν. Ἄλλοι πάλιν μοί λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἐχθρός τῆς Μεγαλειότητός Σας, ὃ Καῖσαρ, πολλαχῶς μέ παρενοχλοῦσιν οἱ μοχθηροὶ αὐτοὶ Ἑβραῖοι. Λέγουσιν, ὅτι αὐτός οὐδέποτε δυσηρέστησέ τινα, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἐποίησε τό ἀγαθόν. Ὅλοι ὅσοι γνωρίζουσιν αὐτόν λέγουσιν, ὅτι εὐηργετήθησαν παρ' αὐτοῦ. Ἐν τούτοις, ὃ Καῖσαρ, εἶμαι πρόθυμος νά ὑπακούσω εἰς τὴν Μεγαλειότητά Σας καὶ ὅ,τι διατάξης, θέλει ἐκτελεσθῇ».

Ἐν Ἱερουσαλήμ Ἰνδικτιῶνος 7

Σελήνης 11

ΠΟΠΛΙΟΣ ΛΕΝΤΟΥΛΟΣ

Διοικητῆς τῆς Ἰουδαίας

ΕΡΜΗΤΙΣΜΟΣ & ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

OSWALD WIRTH¹

ΕΠΕΙΔΗ ΟΥΔΕΝ ΕΞ ΟΥΔΕΝΟΣ ΔΥΝΑΤΑΙ νά προέλθη, σημείον ἐκκινήσεως τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου, εἶναι ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἐκλογή τοῦ ἀντικειμένου. Ἡ πρὸς ἐξέλιξιν ὕλη, λέγουν οἱ ἀλχημισταί, εἶναι συνηθεστατή καὶ ἀνευρίσκειται πανταχοῦ· πρόκειται λοιπὸν νά την διακρινώμεν ἀπλῶς, εἰς αὐτὰ δὲ φαίνεται ὅτι ἐδράζει ὅλη ἡ ὀσκολία. Τὸ πείραμα τῆς ἐκλογῆς ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, ὅπου μνοῦμεν βεβήλους τοὺς ὁποίους θὰ ἔπρεπε νά ἀπερριπτόμεν ἐάν εἴμεθα πεπρωκισμένοι διὰ μείζονος ὄξυδερκειας. Κάθε ξύλον δὲν εἶναι κατάλληλον διὰ νά κατασκευάσωμεν δι' αὐτοῦ ἐν ἀγαθῷ Ἑρμού. Τὸ ἔργον τότε μόνον δύναται νά ἐπιτύχη, ὅταν ἐκλεγῇ τὸ κατάλληλον ἀντικείμενον· διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ἐπιζητοῦσι πλείστας πληροφορίας περὶ τοῦ δοκιμοῦ, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ μῆσις του, καὶ διέλθῃ διὰ τῶν ἐπι τούτῳ δοκιμασιῶν.

Αἱ τελευταῖαι αὗται ἀρχίζουσι μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν μεταλλικῶν ἀντικειμένων. Ὅθεν ἡ ἀλχημεία συνίσταται, τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐξωτερικῆς ὕψεως τῆς ἀπᾶς διακριθείσης καὶ ἐπιλεγείσης ὕλης, πρὸς ἀπομάκρυνσιν παντὸς τυχαιοῦ ρύπου ὅστις τυχὸν εἶχεν ἐπικαθίσει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐν συνόψει λοιπὸν ἡ ὕλη δεῖν νά ἀναχθῇ εἰς ἑαυτὴν καὶ μόνον, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μετὰ τὸν πρὸς μῆσιν δοκιμὸν διὰ τῆς ἀπελευθερωσεως τοῦ ἀπο παντὸς μεταλλοῦ.

¹ O. Wirth Le Symbolisme hermetique. Ἄρθρον δημοσιευθὲν κατὰ πρόβον ἐν τῷ περιοδικῷ «Acacia» Νο Μαί 1908 καὶ εἶτα ὑπο τοῦ Dr Lauer ἐν τῷ Freimaurer τῆς Leipzig καὶ ἐν τῷ Zentralblatt für Okkultismus τῆς Βιεννης. (Nr Febr.-März-April 1909).

Ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει πρωτογενοῦς ἀγνότητος τό ὑποκείμενον ἐγκλείεται ἐν στενῷ τινι χώρῳ, ὅπου οὐδέν ἐξωτερικόν φῶς εἰσέρχεται. Ἐν τῷ ΣΚ.Θ., ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν φιάλην τοῦ ἀλχημιστοῦ, πρὸς τὸ Φιλοσοφικόν ὦν, ὁ ἀμύητος εὕρισκει ἐκουσίως τὸν σκοτεινὸν τάφον, ἔνθα ὀφείλει νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν παρελθούσαν του ὑπαρξίν. Ἀποσυνθέτων τοιουτοτρόπως τὰ μόρια ἅτινα ἀντιπαρτάσσονται ἐναντίον τῆς ἐλευθέρας ἐκδηλώσεως τοῦ σπέρματος τῆς ἀτομικότητος, ὑφίσταται τὸν συμβολικόν θάνατον, πρόλογον τῆς γενέσεως νέας ὑπάρξεως ἣτις θά ἀποτελέσῃ τὸν Μύστην. Ὁ τελευταῖος λοιπὸν οὗτος γεννᾶται ἐκ τῆς σήψεως, ἣτις συμβολίζεται παρά τοῖς Ἀλχημισταῖς διὰ τοῦ μέλανος χρώματος.

Τό Τυπικόν θέτει ὡς ὄρον τὴν συνύπαρξιν ἐν τῷ Σκ.Θ. μετὰ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων καὶ δύο δοχείων περιεχόντων τοῦ ἐνός Ἄλατος καὶ τοῦ ἐτέρου Θείου. Τό διατί δύναται νὰ δοθῇ ἐάν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἀλχημικὴν θεωρίαν περὶ τῶν τριῶν τούτων ἀρχῶν: Θεῖον, Ὑδράργυρος, Ἄλας.

Τό θεῖον ἀντιστοιχεῖ πράγματι πρὸς τὴν ἐξωτερικευομένην ἐνέργειαν, ἣτις πηγάζει ἐκ παντός ὄντος (στήλη I., ἐρυθρά, ἀτομικὴ πρωτοβουλία). Ἡ ἐνέργειά του ἀντισταθμίζει τὴν τοῦ ὑδραργύρου, ὅστις διεισδύει ἐν τοῖς πᾶσι, ἐξ ἐπιδράσεως ἐκ τῶν ἐξωθεν πηγαζούσης (στ. Β. λευκῆ, δεκτικότης, αἰσθητικότης). Παράγωγον τῆς τοιαύτης ἀντισταθμίσεως εἶναι τὸ Ἄλας, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς κρυσταλλοποιήσεως, παριστώσης τὴν μόνιμον ἄποψιν τοῦ ὄντος.

Ὅσον συνοπτικά καὶ ἄν εἶναι αἱ ὑποδείξεις αὗται, ἀρκοῦν ὅπως δικαιολογήσωσι τὴν ὑπόδειξιν τοῦ τυπικοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐν τῷ Διασκ. Ἄλατος καὶ Θείου. Ἡ παράλειψις τοῦ ὑδραργύρου, δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ δόκ. πρέπει νὰ ἀπομονωθῇ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου τελείως. Διὰ νὰ γνωρίσῃ πράγματι ἑαυτόν, κατὰ τὴν Σωκρατικὴν παράδοσιν, δεόν νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ κάθε τι τὸ ὅποιον τῷ εἶναι ξένον, ἵνα κατωρθώσῃ νὰ συγκεντρωθῇ ἀπολύτως καὶ ἀνέυρη τὸν πυρῆνα τῆς ἀτομικότητός του.

Ἡ τοιαύτη διεργασία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διὰ τῆς Γῆς δοκιμασίαν, εἰκονιζομένην ποιοτικῶς διὰ τῆς καθόδου εἰς τὸν Τάρταρον, περὶ ἧς κάμνει μνεῖαν ἢ λέξις vitriol.

Ὁ ἐν τῇ λέξει ταύτῃ μνημονευόμενος Λίθος εἶναι καθαρῶς τεκτ. ἔμβλημα. Τοιουτοτρόπως οὗτοι διατείνονται ὅτι ὁ Ἀλάξευτος λίθος, εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Νεομύητος. Λειαινεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐφ' ὅσον εἶναι Μαθητής, ἵνα δυνηθῇ μίαν ἡμέραν νὰ γίνῃ Ἐταῖρος διὰ τῆς μεταβολῆς του εἰς Κυβικόν Λίθον. Ἐπιμελῶς λειανθεὶς ὁ λίθος οὗτος κατέχει πάσας τὰς ιδιότητας τοῦ Φιλοσοφικοῦ Λίθου.

Ἀπαιτεῖται ὁμῶς νά κατέχη τις ὀλοκλήρωτικῶς τήν Τέχνην τῆς μετατροπῆς, νά εἶναι τέλειος Ἐργάτης ἢ Διδάσκαλος, οἷα νά ἐπιτύχη τήν μεταστοιχειώσιν.

Ἐννοεῖται ὅτι οὗτοι δέν ἀσχολοῦνται μέ τήν παραγωγήν θησαυρῶν καθαρῶς συμβατικῆς ἀξίας. Πρόκειται περί ὄλως πολιτικωτέρων πραγματοποιήσεων, ἀπό τοῦς τῶν φιλαργυρων.

Ἐγκαταλελειμένον εἰς ἑαυτό, ἐστερημένον πάσης ζωογονήσεως, τό ἐν τῷ φιλοσοφικῷ ᾧ ἐγκεκλεισμένον ὑποκείμενον, δέν ἀργεῖ νά καταληφθῇ ὑπό λύπης. Αἰσθάνεται τάς δυνάμεις του νά τῷ διαφεύγουν, καί ἡ ἀποσύνθεσις ἀρχίζει. Ὑπό τήν ἐπίδρασιν ταύτης, τό ἔλαφρόν ἀπομακρύνεται τοῦ βαρέως. Εἶναι οὕτη ἡ πρώτη φάσις τῆς διὰ τοῦ ἀέρος δοκιμασίας. Ἀφοῦ τοιοῦτοτρόπως κατέλθῃ μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ κόσμου ἔνθα εὑρῆνται αἱ ρίζαι κάθε ἀτομικότητος, τό πνεῦμα ἀρχίζει νά ἀνέρχεται ἐκ νέου. Ἀνυψοῦται, ἔλαφρομένον τοῦ carpit mortuum, ὅπερ καθίσταται μέλαν εἰς τό βάθος τοῦ ἔρμητικῷ δοχείου. Τό ὑπόλοιπον τοῦτο παρίσταται διὰ τῶν ἐνδουμάτων ἅτινα ὁ Δόκ. ὀφείλει νά ἀφαιρέσῃ διὰ νά ἐξεέλθῃ τῆς in pace αὐτοῦ. Μέλλει ἤδη νά διαχαράξῃ μετά κόπων ὁδόν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους, χωρίς νά ἀφήσῃ ἑαυτόν νά ὀπισθοχωρήσῃ ἐνώπιον τῶν κωλυμάτων τῶν ἀδιακόπως ἀναφυομένων. Τά ὕψη τόν προσελκύουν: διαφεύγων τήν Ἄβυσσον, ἐπιθυμεῖ νά ἀνέλθῃ εἰς τοῦς οὐρανοῦς καί καταβάλλει προσπαθείας νά ἀναριχηθῇ ἐπί τῆς σκολιάς ἀτραποῦ διὰ νά φθάσῃ εἰς τήν κορυφήν τοῦ ἰδεώδους ὄρους, ἧτις καταυγάζεται ὑπό τοῦ φωτός.

Ἡ ἀνάβασις του διακόπτεται ὑπό τρομερᾶς θυέλης, ἧτις αἴφνης ἐκρύβνται. Ὁ κεραυνός πίπτει καί οἱ στρόβιλοι παραλαμβάνουσι τόν τολμηρόν καί καταρρίπτουσιν αὐτόν διὰ τοῦ ἀέρος εἰς τό σημεῖον ὁπόθεν εἶχεν ἐκκινήσει.

Εἶναι τοῦτο εἰκῶν τῆς κυκλοφορίας ἧτις ἀποκαθίσταται ἐν τῷ ἔρμητικῷ κλειστῷ δοχείῳ τοῦ Ἀλχημιστοῦ, ὅπερ εἰς τό ἐξῆς ἀντιστοιχεῖ πρός τήν κανονικῶς κεκαλυμμένην Στοάν. Τό ὑποκείμενον ἐξωτερικευμένον ἔνεκα τῆς ἐκλύσεως τοῦ πτητικῷ του μέρους, ἀνυψοῦται, μέχρις ὅτου συμπυκνωθῇ, ὁπότε πίπτει ὑπό μορφήν βροχῆς, ἣν συμβολίζουσι τά ἐπί τῶν παραπετασμάτων τοῦ Διασκ. παριστάμενα δάκρυα. Εἶναι ἀληθές ὅτι, ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ, ὅπου οὐδέν κινεῖται, ὁ Δόκιμος δέν ὑφίσταται τήν δοκιμασίαν ταύτην τοῦ ὕδατος. Ἡ φαινομενικῆ αὕτη σύγχυσις λαμβάνει χώραν ἐκ τοῦ ὅτι αἱ διεργασίαι τοῦ Μ. Ἐ. ἐκτελοῦνται ἅπασαι ἐν τῷ ἰδίῳ δοχείῳ, ἐνῶ αἱ φάσεις τῆς τεκτ. μῆσεως ἐξελίσσονται εἰς σειράς καταλλή-

λων διαμερισμάτων. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ ἀπὸ ἐσωτερικῆς ἀπόψεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ σημαντικὴ.

Διαδοχικῶς ἐξατμισθὲν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός, εἴτε συμπυκνωθὲν ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὸ ὕδωρ διατρέχει ἀδιακόπως τὸ γήϊνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, ὅπερ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθαίρεται ἀναγκαζόμενον ν' ἀλλάξῃ χρῶμα, μεταβαλλόμενον ἀπὸ μέλανον εἰς τεφρόν καὶ λευκόν, ἀφοῦ διέλθῃ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ χρώματα τῆς οὐρᾶς τοῦ ταῶ.

Ἀχθεῖσα τοιουτοτρόπως εἰς τὸ λευκόν, ἡ καθαρθεῖσα ὕλη ἀναδεικνύεται ἤδη μεγάλης ἀξίας. Συμβολίζει τὸν σοφόν ὅστις γνωρίζει νὰ ἀναδεικνύεται νικητῆς. Ἄλλ' ἐνδιαφέρει αὐτόν νὰ μὴ παραμῆνῃ εἰς τὰς ἀρνητικὰς ἀρετὰς: ὑπολείπεται λοιπὸν νὰ διέλθῃ διὰ τῆς δοκιμασίας τοῦ πυρός.

Πρόκειται διὰ τὸν Ἀλχημιστὴν, περὶ τῆς πυρώσεως τοῦ ὑποκειμένου. Ἐκτίθεται ὅθεν τοῦτο εἰς τόσον ἰσχυράν θερμοκρασίαν, ὥστε νὰ καῖ πᾶν τὸ ὑποκείμενον εἰσέτι εἰς φθοράν, καὶ νὰ παραμείνῃ τὸ ἀδιάφθορον. Ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως, εἶναι ἡ ἐξαφάνισις τῶν ταπεινῶν παθῶν καὶ μικροφιλοδοξιῶν. Τὸ ἅλας Θ εἶναι πλεοντελείως κεκαθαρισμένον: ἡ διαφάνειά του εἶναι πλήρης, διότι οὐδεμία ξένη οὐσία εἶναι ἀναμεμιγμένη ἐντὸς τῶν κρυστάλλων του. Ἐφ' ὅσον ὁ Δόκ. δὲν ἔχει φθάσει εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ τεκ. φῶς δὲν δύναται νὰ τῷ δοθῇ. Πρέπει πράγματι ὁ κύκλος τῶν δοκιμασιῶν του νὰ περατωθῇ, ἵνα τὸ συμβολικόν κάλυμμα ἐκπέσῃ τῶν ὀφθαλμῶν του, διότι τὸ φῶς δὲν ἤθελε νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ, ἐάν προηγουμένως δὲν εἶχε καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀρκετὰ διαφανῆ εἰς τὰς ἀκτινοβολίας του. Ἄπασαι αἱ δοκιμασίαι τοῦ πρώτου βαθμοῦ τὴν διαπερατότητα ταύτην ἔχουσιν ὡς σκοπὸν, ἀποβλέπουσαι δηλ. τὴν λεπτοποίησιν τῶν γεωδῶν τούτων ἢ ἀλατούχων καλυμμάτων, ἅτινα μολύνουν τρόπον τινα τὴν ἐστίαν τοῦ ἐσωτέρου φωτός, πηγὴν θεϊῶδους ἢ ἀτομικῆς δραστηκότητος. Ἀπελευθερώνειν τὸ φῶς τοῦτο, ἐνδυναμώνειν αὐτό, καὶ ἀπομακρύνειν κάθε διάφραγμα τείνον νὰ τὸ συγκαλύψῃ, ἰδοὺ ὀλόκληρον τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἀπλοῦ Ἔργου ἢ τῆς θεραπευτικῆς τοῦ πρώτου Βαθμοῦ, ἃς εἶπωμεν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθητοῦ.

Ὁ βαθμὸς οὗτος ἀρκεῖται νὰ παρουσιάσῃ τὸ Φῶς, τὸ ἐξωτερικόν ἢ παγκόσμιον φῶς. Μᾶς θέτει ἀπλῶς εἰς συνάφειαν μέ τὴν πηγὴν ἐκείνην ἐπιλάμψεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὡς ἑταῖροι θὰ ἀντλήσωμεν τὴν Γνώσιν. Προσελκύνοντες πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ κορεσθῶμεν ἐξ αὐτοῦ, τὸ περιβάλλον τοῦτο Φῶς, τὸ ὑπὸ τοῦ Παρακέλσου ἀστρικόν φῶς ἀποκαλούμενον, ἄγομεν πρὸς τὸ ἐρυθρόν χρῶμα τὸ Ἐρ-

γον, σημείον άποπερατωσεως του τελείου Λιθου, ον αποκαλοϋμεν κυβικον.

*

Ο φιλοσοφικός λίθος είναι Άλας τελείως κεκαθαυμενον, οπερ συμπυκνώνει τον υδράργυρον δια να τον στερεωση εις εξόχως ενεργόν Θειον.

Ο συνθετικός ούτος κανων άνάγει ολοκλήρον τό Μ. Έ. εις τρεις διεργασιας, συνισταμενας εις την καθαρσιν του Άλατος, συμπυκνωσιν του Υδραργύρου και στερεώσιν του Θειοι.

Υπεδείξαμεν ήδη τας φασεις της πρώτης ταυτης διεργασίας αναγομενης τεκτονικώς εις τον α' συμβολικον βαθμον. Μας υπολείπεται να δείξωμεν, πώς εξακολουθει τό έργον εις τους ούο υπολοιπους βαθμους.

Θα περιορισθώμεν εις τους 3 συμβολικους της κλασσικής Ιωαννητικης Στοας, οιστι ειμεθα πεπεισμενοι οτι οι υψηλοι βαθμοι έχουν ως μονον σκοπον, να κερουν να κατανοησι ο μύστης ολίγον κατ' ολίγον τον κεκρυμμενον έσωτερισμόν των τριών θεμελιωδών βαθμών. Ουδέν νεώτερον φερουσιν εις φώς, άλλ' αναπτυσσουν εκτενέστερον τα των τριών πρώτων βαθμών συμβολα.

*

Είδομεν οτι η Γέλεια καθαρσις του Άλατος επιτελείται υπό του τεκτονος έν τώ μαθηρικώ του σταδίω Περατωθείσης της εργασιās ταυτης, ο βαθ. του Έ. άρχεται. Τοτε εκδηλοϋται το έρυθρον χρώμα, οπερ ισοδουναμει προς τον χρωματισμόν της Στοας κατα τον δευτερον βαθμον. Πραγματι ο μύστης του βαθμου τουτου καλείται να εξωτερικευσι την θειωδη αυτου δραστηκοτητα, το έσωτερικον του Πυρ, δημιουργικον και αποτελεσματικον προς ο αναφερεται ή στηλη Γένεργος, ερυθρα, άρρηη. Ο Μαθ. λαμβάνει λογικώτατα την μισθοδοσιαν του πυρα τή στηλη ταυτη.

Δια να θριαμβευσι κατα των δοκιμασιών του, τώ έχρειασθη άλλως τε να αναπτύξη συνεχή δραστηριοτητα, με μονον σκοπον να άπωθησι τας εξωτερικας επιδρασεις αιτινες προσεπαθησαν να τον υπερνικησουν.

Το θειον έχρειασθη να εξαχνωθη, οίτως ώστε να καταλάβη ολοκλήρον την μάζαν του υποκειμενου και να την υπερβή μαλιστα, δια να αποτελεση τελικώς πυρώδη (igne) μάζαν. Υπό τους όρους τουτους τό έρυθρον χρώμα άρμoxει δια τον προς προβιβασμόν Μαθ., άκόμη δε περισσότερον προς την στηλην Ι, προς ήν πλησιάζει δια να γινη Έ. Δια τουτο ή Στοα έν α' βαθμώ δέον να είναι καθα-

νή πρός παράστασιν τοῦ Σύμπαντος ἐν τῇ ἀπειρῷ του ἐκτάσει.

Ὅσον διά τό ἐρυθρόν χρώμα τοῦ β' βαθμοῦ, συμβολίζει τοῦτο πολύ στενωτέραν ἔνοιαν, τήν σφαίραν ἐνεργείας τῆς ἀτομικότητος ἡμῶν, μετρομένης διά τῆς ἐκτάσεως τῆς θειώδους ἡμῶν ἀκτινοβολίας.

Ἡ ἀκτινοβολία αὕτη παράγει ψυχρόν τι περιβάλλον, ὅπερ ἀνακλᾷ τό πέριξ διακεχυμένον φῶς, διά νά τό συγκεντρώσῃ ἐπί τοῦ πνευματικοῦ κέντρου τοῦ ὑποκειμένου. Τοιοῦτος ὁ μηχανισμός τῆς ἐλλάμπσεως ἦν ἀποκτῶσιν οἱ ἰδόντες λάμποντες τόν Φωτοβόλον ἀστέρα.

Ὁ καθείς ἐξ ἡμῶν φέρει τό μυστηριῶδες τοῦτο ἄστρον, ἀλλά συνήθως ὑπό μορφήν ἀπροσδιορίστου καί ἀσηματίστου σπινθηρος, μόλις διαφαινομένου. Εἶναι τό φιλοσοφικόν Παιδίον, ὁ Λόγος ἢ ὁ ἐνσαρκωθεὶς Χριστός, τό ὅποῖον ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὡς γεννηθέν ἐντός σπηλαίου χρησιμεύοντος ὡς Φάτνης.

Ἡ μῆσις καθίσταται ἡ Ἰέρεια τοῦ ἐσωτερικοῦ τούτου πυρός-θείου, τῆς Ἀρχῆς ταύτης πάσης ἀτομικότητος. Γνωρίζει νά τό συντηρῇ ἐφ' ὅσον ἐπιάζει κάτωθεν τῆς τέφρας· εἶτα ἀρχίζει νά τό διατρέφῃ συνετῶς, διά νά τό ζωογονήσῃ ἰκανῶς, διότι ὀφείλει μετ' ὀλίγον νά ὑπερνήκῃ τὰ ἐμπόδια ἅτινα τό κρατοῦν αἰχμάλωτον καί διατείνονται ὅτι δύνανται νά τό καταδικάσουν εἰς ἀπομόνωσιν. Πρόκειται, πράγματι, ὁ Υἱός, νά τεθῇ εἰς συνάφειαν πρός τόν Πατέρα, τό ἐσωτερικόν θεῖον νά ἐπικοινωνήσῃ ἐλευθέρως μέ τόν ἐξωτερικόν ὑδράργυρον, μέ ἄλλας λέξεις τό Ἄτομον νά ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν μέ τό Σύνολον ἐξ οὗ προέρχεται.

Βασιζόμενοι ἐπί μόνων τῶν ἀτομικῶν μας ἰκανοτήτων, μόνον ἐφ' ἡμῶν δυνάμεθα νά ἐπιδράσωμεν. Ἐνεκα τούτου τό μόνον πού μᾶς ἐζητήθη ὡς Μαθηταί ἦτο τοῦτο. Ἄλλ' ἅπαξ ὁ ἀλάξευτος ἐλειάνθη κατά τούς εἰδικούς νόμους, δέν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην νά ἀσχολούμεθα μέ τήν προσωπικότητά μας, ἦτις, ἀπό ἀπόψεως καθάρσεως τοῦ ἄλατος, εἶναι πλέον πᾶν ὅ,τι πρέπει.

Ἄλλ' ἅπαξ ἡ ἐργασία αὕτη περατωθεῖσα, ὀφείλομεν νά ἀναλάβωμεν τό κυρίως ἔργον, εἰς ὃ ἐπιδιδόμεθα ὡς Ἐργάται ἢ Ἐταῖροι. Ἀλλά τό ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης μας δράσεως ἐμελλεν εἶσθαι ἀσήμαντον ἐάν δέν ἠδυνάμεθα νά χειρισθῶμεν τό μυστικόν τῆς ἐπικλήσεως δυνάμεων ἐξω ἡμῶν κειμένων. Πόθεν ἀλλαχοῦ δυνάμεθα νά ἀντλήσωμεν τὰς δυνάμεις ταύτας, ἐάν μή παρά τῇ στήλῃ Β., ἧς τό ὄνομα σημαίνει: Ἐν αὐτῇ ἡ Δύναμις; Ἠγερμένη πρός Βορρᾶν, ἐναντι τῆς Σελήνης, τῆς ὁποίας ἀνακλᾷ τήν λεπτήν καί γυναικειάν λεπτότητα, ἡ στήλη αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρός τόν ὑδράργυρον τῶν Ἀλχημιστῶν ἀρχῆς ζωτικότητος διερχομένης δι' ὄλων τῶν ὄντων, διά νά ἐνισχύ-

ση ἀπαύστως τὴν κεντρικὴν τοῦ ὄραστηριότητα (θεῖον).

Ὅταν ἡ τελευταία αὕτη ἐξωτερικεύεται μετὰ ζωηρότητος, ὅπως ἀπαιτεῖ τοῦτο ἡ ἐρυθρωσις τῆς ὕλης (δοκιμασία δια τοῦ πυρός), προκύπτει ἐν τῷ κέντρῳ σχετικὸν τι κενόν, ὅπερ ενεργοῦν ὡς Μαγνήτης, ἐξασκεῖ ἕλξιν τινα ἐπὶ τοῦ Χάλυβος τῶν Σοφῶν. Ἡ οὐσία αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ ἰσοδύναμον συνπεριέχει τὸ θεῖον ὑπερκείμενον τῆς Στυπτηρίας (Κύκλος) ἢ τὸ τρίγωνον ὑπερκείμενον τοῦ Ἀντιμονίου, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς φλογὰς αἰτίνες περιβάλλουν τὸν Μύστην ὅταν καθαρθῇ δια τοῦ Πυρός. Εἶναι ἡ αἰθερία ἀτμοσφαῖρα, ἣτις χρησιμεύει ὡς δοχεῖον εἰς τὰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας ἀρετάς. Οἱ μῦσται ἀνεγνώρισαν ἐν αὐτῷ «τὴν κλεῖδα ὀλοκλήρου τοῦ φιλοσοφικοῦ Ἔργου, τοῦ παγκοσμίου θαύματος, ὅπερ ὁ Θεὸς ἐσφράγισε διὰ τῆς σφραγίδος του». Προσθετοῖν ὅτι εἶναι τὸ μετάλλευμα τοῦ φιλοσοφικοῦ χρυσοῦ, ἐν πνεῦμα καθαρῶτερον παντὸς ἄλλου, ἐν πῦρ τῆς κολάσεως καὶ ἀπόκρυφον, λίαν πτητικόν, ἐξομοιοῦμενον πρὸς τὴν πεμπτοσίαν τῶν πραγμάτων τοῦ Σύμπαντος.

Τὸ Πῦρ τοῦτο ἐξωτερικευμένον ὡς οὐράνιον Πῦρ εἶναι εἰς τῶν δύο «παρόντων» παραγόντων τοῦ Μεγάλου ἔργου, ἐνῶ τὸ ἕτερον εἶναι τὸ κεντρικόν πῦρ, τὸ διηγεγμένον εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστῇ ἔλκυστικόν διὰ τὸ πρῶτον, κατὰ τὴν συμπεριφορὰν μαγνήτου. Ἀποκαθίσταται τότε κυκλοφορία τῆς, τῆ ἐπενεργείᾳ τῆς ὁποίας οἱ δύο παράγοντες ἀνάγονται εἰς ἓνα καὶ μόνον, ὅστις εἶναι τὸ Φιλοσοφικόν Πῦρ, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται μνεῖα ἐν τῷ Σμαραγδίνῳ Πίνακι ἐν ᾧ ἀναγιγνώσκομεν: «Ἀνέρχεται –ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐρμητικὸς παραγων– τότε ἀπὸ τῆς Γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ πάλιν κατέρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς, καὶ συλλέγει τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν ἄνω καὶ κάτω. Θέλεις οὕτω ἀποκτήσῃ τὴν δόξαν ὀλοκλήρου τοῦ συμπαντος καὶ πᾶσα σκοτία θέλει σταθῆ μακρὰν σοῦ.

Ἐν αὐτῷ ἔγκειται ἡ κραταιὰ δύναμις πάσης ἰσχύος, ἣτις θὰ κατασκευασθῇ πᾶν τὸ λεπτὸν καὶ θὰ διαπεράσῃ πᾶν στερεόν. Οὕτω ἐδημιουργήθη ὁ Κόσμος».

*

Τὸ φιλοσοφικόν πῦρ συντηρεῖται διὰ τοῦ Ἐρυθροῦ Θείου τῶν Σοφῶν, οὗτινος εἰκὼν εἶναι ὁ Φοῖνιξ, συνεχῶς ἀναγενόμενος ἐκ τῶν ἐφθαρμένων τοῦ ὑπολειμμάτων. Ἐάν τὸ μυθικόν τοῦτο πτηνόν, μὲ τὸ πορφυροῦν πτέρωμα, εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἥλιον, τοῦτο συμβαίνει διότι παριστᾷ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀτομικῆς στερεώσεως.

Ἀπὸ μνητικῆς ἀπόψεως, συμβολίζει ἐπιπροσθέτως κατὰ ἰδιαίτερον τρόπον, τὴν ὑπὸ τοῦ μύστου ἀποκτηθεῖσαν μονιμότητα, οὗτινος ἡ πρωτοβουλία ἐξασκεῖται μὲ τελείαν ἁρμονίαν πρὸς τὴν ὠθη-

σιν ἦν κάθε δημιουργήμα δέχεται ἐκ μέρους τῆς κατευθυντηρίας δυνάμεως τοῦ παγκοσμίου δημιουργοῦ, ἄλλως εἶπεν ἐκ μέρους τοῦ Μ. Α. Τ. Σ.

Ὁ Ἑταῖρος ὅστις ἔχει τὴν φιλοδοξίαν νὰ γινώσκη νὰ ἐργάζεται, ὀφείλει λοιπὸν νὰ μετασηματίσῃ ἑαυτὸν εἰς Φοῖνικα. Ἐάν δὲν φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ παραμείνῃ ἀπλοῦς καὶ κακὸς ἐργάτης καὶ δικαίως θὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ ὅτι «δὲν εἶνε Φοῖνιξ!»

Ἐργάζεσθαι ἄλλως τε δὲν σημαίνει ὑπερβολικῶς κινεῖσθαι κατανάλισκων ἀφειδῶς καὶ ἀσκόπως δυνάμεις, ὅπως οἱ Κύκλωες, ὧν ἡ ἔλλειψις διακρίσεως τῶν πραγμάτων συμβολίζεται διὰ τοῦ ἐνιαίου ὀφθαλμοῦ, ὃν τοῖς ἀποδίδει ἡ Μυθολογία. Ὁ Μεμνημένος ἐργάζεται μετὰ συνέσεως φωτιζόμενος ἐκ τῆς κατανοήσεως τῆς λέξεως Γνώσις.

Δὲν θὰ ἤρκει πρὸς τοῦτο, νὰ παραμείνῃ ἀπλῶς ἐνεργὸς (ὅπως ὁ Κύκλωψ), διότι διὰ νὰ κατανοήσῃ, ἀπαιτεῖται ἐξάπαντος νὰ καταστῇ παθητικὸς καὶ δεκτικὸς ἀπὸ διανοητικῆς ἀπόψεως. Συνδυασμὸς λοιπὸν συνετός τῆς ἐνεργητικότητος καὶ τῆς παθητικότητος, τοιοῦτος εἶναι ὁ ὅρος ὁ ἀπαραίτητος διὰ κάθε γόνιμον πρᾶξιν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἑταῖρος ὀφείλει νὰ γινώσκει κατὰ βάθος τὴν θεωρίαν τῶν δύο Στηλῶν, ἐνῶ ὁ Μαθητὴς μόνον τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν γνωρίζει, καὶ μόνον μετὰ κόπου συλλαβίζει τὸ ὄνομά της.

Ὁ Μύστης ὅστις καθίσταται τρόπον τινὰ ἀνδρόγυνος, διότι περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀνδρικήν ἐνεργητικότητα μετὰ τῆς γυναικείας εὐαισθησίας, παρίσταται ἐν τῇ ἀλχημείᾳ διὰ τοῦ Rebis (ἐκ τοῦ res bina, διπλοῦν πρᾶγμα). Ἡ οὐσία αὕτη συγχρόνως ἄρρην καὶ θηλεία, εἶναι ὡς ὁ ὑδράργυρος, ἐμψυχωμένος διὰ τοῦ θεοῦ του, καὶ μεταμορφωμένος ὡς ἐκ τοιοῦτου εἰς Ἄζωθ, ἤτοι εἰς τὴν πεμπτουσίαν ἐκείνην τῶν στοιχείων, ἧς ὁ Φωτοβόλος Ἀστὴρ εἶναι τὸ σύμβολον. Ἄξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ὁ ἀστὴρ οὗτος εἶναι πάντοτε τοποθετημένος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ συγκεντρώνῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν διπλὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἄρρενος ἡλίου καὶ τῆς θηλείας Σελήνης. Τὸ φῶς του εἶναι τοιουτοτρόπως διγενές, ἀνδρόγυνον καὶ ἐρμαφρόδιτον. Ἐξ ἄλλου τὸ Rebis ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὕλην τὴν παρασκευασθεῖσαν διὰ τὸ τελικόν Ἔργον, μετ' ἄλλας λέξεις πρὸς τὸν Ἑταῖρον ὅστις κατέστη ἱκανὸς καὶ ἄξιός νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Διδασκάλου.

Ἐνα περίεργον rantacle ἐδημοσιεύθη ἐν προκειμένῳ ἀπὸ τοῦ 1618 εἰς τὸ Basilica Philosophica ὑπὸ Joseph Daniel Mylius, καὶ ἀνεπαρήχθη ἐν τῷ Περὶ Ἄζωθ ἔργῳ, ἀποτελοῦντι συνέχειαν τῶν Δώδεκα κλειδῶν τοῦ Βασιλείου Βαλεντίνου, μοναχοῦ τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου – Benoit, κατὰ τὸ 1659-1660. Ὅπως δύναται τις νὰ κρίνῃ

ἐκ τοῦ ἀντιγράφου τὸ ὁποῖον δίδωμεν, τὸ ἀλχημικὸν Ἄνδρογονον, ἐμφανίζεται ὡς θριαμβευτῆς τοῦ ὄρακοντος τῆς στοιχειώδους ζωῆς, ἐπομένως ὡς Μύστης τοῦ δευτέρου βαθμοῦ, νικητῆς τῆς τετρακτύος τῶν στοιχείων. Ἐκ τῶν ὄσφω κεφαλῶν, ἡ μία ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου (Λογικῆ) καὶ ἡ ἕτερα ὑπὸ τῆς Σελήνης (Φαντασία) μεταξὺ ὁμῶς τῶν ὄσφω διαγράφεται ὁ ἀστήρ τοῦ Ἑρμοῦ (Νόησις, Γνώσις). Ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀφροδίτη (σκληρὰ μέταλλα) ἐξασκοῦσιν εἴτα τὴν ἐπιόρασίν των ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, (ὄραστηριότης), τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς (παθητικότης) ἐπιόραμένης ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου (μαλακῶν μετάλλων). Ὁ Ἄρης (Ἐνέργεια, Κίνησις, Ἀρῆσι), εἶναι ἄλλως τε εἰς ἄμεσον συνάφειαν με τὸν δεξιὸν βραχίονα, κρατοῦντα σφυραν ὃν ἤς ὁδηγεῖ καὶ ἐνέργει, ἐνῶ ὁ ἀριστερὸς βραχίον, οὐτινος ἀποστολὴ εἶναι νὰ κρατῆ σταθερῶς καὶ ἀσκῶς τὴν ψαλλίδα ἠθικῶς δὲ νὰ τηρῆ, εὐρηται συνδεδεμένος πρὸς τὸν Δία (Συνειδήσις, Σεβισμὸς πρὸς ἑαυτόν).

Θὰ εἶχωμεν καθαρὸν Ἑρμητισμὸν, ἐάν ἡ προσωποποίησις τοῦ Rebis ἐκρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς διαβήτην (Ἀληθεία, Λογικῆ, Νοητικότης) διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς Γνώμονα (Ίσότης, Αἴσθημα, Ἠθικῆ).

Ἐκκληροσεται τις συναντῶν τὰ κεφαλαιώδη ταῦτα ἐμβλήματα τῆς Βασιλικῆς Τέχνης ἐν ἐγχειρίδιῳ διατεινομένῳ, ὅτι διδάσκει «τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀποκρυφοῦ χρυσοῦ τῶν φιλοσόφων» καὶ τοῦ ὁποῖου ὁ συγγραφεὺς ἔζη εἰς πολὺ προγενεστέραν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννησεως τοῦ νεωτέρου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Μύστης τότε μόνον δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ Rebis, ὅταν κυριαρχήσῃ τὰς ἐλλείψεις τῶν στοιχείων. Πᾶν ὃ,τι χαμηλόν, ἐνστικτικῶδες καὶ σκληρὸν ὑπαρξῆ ἐν αὐτῷ, δεόν νὰ δαμιασθῆ πρὶν τῷ ἐπιτραπῆ νὰ ἐλκυσθῆ τὸ Πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διὰ νὰ τὸ ἐνσωματωθῆ. Προκειται δηλ. νὰ υπερπηδῆσῃ τὸ ζωῶδες διὰ νὰ τοποθετήσῃ τὸν Ἄνθρωπον εἰς τὴν δεούσαν θέσιν του. Ὅθεν τὸ Πεντάγραμμον ἢ ὁ Φωτοβόλος Ἄστηρ εἶναι κυρίως τὸ ἐμβλῆμα τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ ἐλευθερωθέντος παντός πραγματός ὅπερ τι χόν θὰ τὸν ημπούει νὰ εἶναι μόνον καὶ μόνον ἄνθρωπος.

Αἱ πεντε γωνίαι τοῦ σχήματος τούτου, τοῦ λεγομένου ἀστερος τοῦ Μικροκοσμοῦ, ἀντιστοιχοῦσιν πρὸς τὰ τέσσαρα ἄκρα καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἄκρα ἐκτελοῦν πᾶν ὃ,τι ἡ κεφαλὴ διατάσσει, ὁ Πεντακτινὸς εἶναι οὕτω τὸ ἐμβλῆμα τῆς ὑπάτης θελήσεως, εἰς ἣν οὐδὲν δύναται νὰ ἐναντιωθῆ, ἐάν πράγματι εἶναι κραταῖα, λογικῆ καὶ ἀνευ συμφερόντος.

Ἴνα ὁ πεντάκτινος διατηρήσῃ τὴν σημασίαν ταύτην, δεόν νὰ εἶναι χαραγμένος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ δύναται τις νὰ σχε-

διάση ἐπ' αὐτοῦ ἀνθρωπίνην εἰκόνα μέ τήν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω. Κεκλιμένον τὸ διάγραμμα τοῦτο λαμβάνει ὄλως ἀντίθετον σημασίαν. Δέν εἶναι πλέον τὸ Φυσικόν Πεντάλφα ἢ ὁ ἀστήρ τῶν Μάγων, τὸ ἔβλημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ ἐλευθερίας, ἀλλὰ τὸ ἄστρον τὸ σκοτεινὸν τῶν χαμηλῶν ἐνστίκτων, τῶν βαρβάρων τάσεων καὶ ὁρμῶν αἰτινες χαρακτηρίζουσι τὰ ζῶα. Διὰ τοῦτο δύναται νὰ χαραχθῇ ἡ εἰκὼν κεφαλῆς τράγου.

Ἄπο μνητικῆς ἀπόψεως, κατέχειν τὸν βαθμὸν τοῦ ἐταίρου, σημαίνει εἶσθαι ἤδη εἰς θέσιν τοῦ ἐπιτελεῖν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ κόσμος θεωρεῖ καὶ ἀποκαλεῖ θαύματα. Ὀπλισμένος διὰ τοῦ Κανόνος καὶ τοῦ Μοχλοῦ ὁ Μύστης δύναται νὰ ἀνυψώσῃ ὀλόκληρον τὸν Κόσμον, – ἠθικῶς ἐννοεῖται, διότι μόνον τὸ τοιοῦτον τὸν ἐνδιαφέρει.

Ἄλλὰ τί θά κάμῃ ὁ Διδάσκαλος;

Θά ἐξομοιωθῇ πρὸς τὸν Μ. Α. Τ. Σ. διὰ νὰ δράσῃ ἐν Αὐτῷ ἢ δι' Αὐτοῦ.

Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι καθαρὸς μυστικισμὸς (mystique). Δέν ἀντιλέγω οὐδαμῶς. Ἄλλὰ τείνει νὰ ἀποδειχθῇ ἀκριβῶς ὅτι ὁ θρησκευτικὸς μυστικισμὸς δέν εἶναι εἰμὴ ὑψηλὴ μῆσις ἀποπλανημένη. Ἐνεργῶν διὰ τῶν τριῶν διαδοχικῶν ὁδῶν, τῆς καθαρτικῆς, τῆς ἐπιλλαμπτικῆς καὶ τῆς ἐνοποιητικῆς (unitive), ὁ μυστικισμὸς δέν εἶναι ἥττον λογικὸς ἐπιβάλλων τὰς Σκληραγωγίας του (mortifications) αἱ ὅποια, ἐάν καλῶς κατενοοῦντο, θά ἐπετέλουσαν τὸν ἴδιον σκοπὸν τῶν μυστικῶν δοκιμασιῶν. Ἡ λέξις ἀκόμη σκληραγωγία ἐμπεριέχει τὴν σημασίαν τοῦ «ἀψύχου», τοῦ «ἀκινήτου», τοῦ «ἀδρανοῦς». Ἄλλὰ γνωστὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι ἐν τῷ τεκτονισμῷ δὶς ἢ γενικωτέρα αὕτη θανάτωσις ἐπιτελεῖται: πρῶτον ἅμα τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ δοκίμου ἐν τῷ Σκοτ. Θαλ., εἶτα ἅμα τῇ τελικῇ καὶ τελειᾷ μυσήσει ἐν τῷ Μ. Δ.

Ὁ δεῦτερος οὗτος θάνατος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Μ. Ε.. ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τελικὴν θυσίαν τοῦ ἐγὼ μας βασιζομένη εἰς τὴν ἀπάρνησιν πάσης προσωπικῆς ἐπιθυμίας. Εἶναι ἡ ἐξάλειψις τοῦ Ριζικοῦ τούτου ἐγωϊσμοῦ ὅστις προκαλεῖ τὴν ἀδαμικὴν πτώσιν, ἐξασκοῦντος ἐπὶ τῆς πνευματικότητος τὴν πρωταρχικὴν ἔλξιν, τείνουσαν νὰ τὴν βυθίσῃ ἐντὸς τῆς ὕλης. Τὸ περιορισμένον Ἐγὼ ἐξαλείφεται ἐνώπιον τοῦ ἀνωτέρου Ἐγὼ, τοῦ ἀπροσώπου, ὅπερ συμβολίζει ὁ Χειράμ. Τὸ μυθικὸν ἀμάρτημα τοῦ παγκοσμίου Ἀδάμ ἐξαγοράζεται τοιοιουτρόπως. Διότι ἅς μὴ τὸ λησμονῶμεν, ὁ Ἀρχιτέκτων τοῦ Ναοῦ ἀναλογεῖ ἀκριβέστατα πρὸς τὸν Μ. Α. Τ. Σ., εἰς ἴσην ἀκριβῶς μοίραν πρὸς τὴν ὑφισταμένην ἀναλογίαν μεταξύ

του ένσαρκωθέντος Λόγου ή του Χριστού και του Αιωνίου Πατρός της Χριστιανωσύνης.¹

Η στερέωσις του φιλοσοφικού Θείου, ήτοι ο βαθμός του Διδασκαίου συμβολίζεται επίσης άριστα τόσον υπό του Δεσμώτου Προμηθέως, όσον και υπό του Απολυτρωτού Χριστού εξηρημένου διά τριών ήλων επί της τετριάδος των βραχιόνων του Σταυρού.

Τό Ταρώ δέν είναι όλγώτερον έμφαντικόν και επί του προκειμένου. Πραγματι ή όψόδεκτη αυτού κλείς μάς παρέχει την εικόνα ένος «Δοκιμαζόμενου» και αίωρουμένου μεταξύ ουρανού και γής. Είναι εξηρημένος διά του άριστερού του ποδός, έκ στελεχούς τό όποιον συγκρατούν δύο δένδρα, αντίστοιχούντα πρός τάς δύο στήλας Γ. και Β. Η κεφαλή μετά των βραχιόνων του σχηματίζουν άνεστραμμένον τρίγωνον, ουτινος ύπερκείται σταυρός σχηματιζόμενος υπό του δεξιού ποδός κεκαμμένου όπισθεν του άριστερού τό σύνολον διαγραφεί τό κλασικόν σύμβολον της αποπερατώσεως του Μεγάλου Έργου ήτοι τό σύμβολον του Θείου άνεστραμμένον. Ο παραδόξως μειδιών έκ του παθήματός του μάρτυς ούτος, κρατεί δύο σάκκους έξ ών έκπίπτουν νομίσματα χρυσά και άργυρά. Είναι οι θησαυροί της διανοίας του, διότι ο όνειροπόλος ούτος όστις φαίνεται άχθεις εις άνικανότητα πάσης δράσεως έπειδη αι χείρες του είναι δεδεμένα, έξακολουθεί να σπειρη τας γονίμους ιδέας του έξ ών θα προέλθη τό μέλλον.

Τοιούτος έπίσης είναι ο ρόλος του διδασκαίου, όστις, ίνα διευθύνη χρησιμώς τό έργον της παγκοσμίου κατασκευής, όφείλει να εισέλθη εις στενήν έπικοινωνίαν ως πρός τάς σκέψεις και θέλησεις του Μ. Α. Γ. Σ. Πρόκειται, ως έκ τούτου, να έπιτελέση τό μέγα ιδεώδες του μυστικισμού, διά του Θεανθρώπου, όστις τόσον περισσότερον περιβάλλεται διά της ύπατης πνευματικής ισχύος, όσον περισσότερον είναι έλευθερωμένος των κατωτέρων πραγμάτων. Μη ών πλέον αιχμάλωτος και δοϋλος ουδενός, καθίσταται επί μάλλον και μάλλον κυρίαρχος του παντός, έφ' όσον ή θέλησις του έξασκεΐται κατά τό δυνατόν με μεγαλυτέραν συμφωνίαν πρός την διεθύνουσαν τό Σύμπαν Κραταίαν Θέλησιν.

Κείμενος μεταξύ του Αφηρημένου και του Συγκεκριμένου, μεταξύ του δημιουργού Νοϋ και της άντικειμένης δημιουργίας ο Άνθρωπος παρουσιάζεται ως ο κατ' έξοχην Διάμεσος ή ο πραγματικός Δημιουργός των γνωστικών σχολών.

1) Ο Dr Lauer παραγει εν προκειμένω τας εξής αναλογιας: Νειραμ=Ερμηξ=Λογος=Χριστος=JHSVH Μ. Α. Γ. Σ.=Ζεις-Πατηρ=Δημιουργος=Πατηρ=JHVN.

Κείμενος μεταξύ του Ἀφηρημένου καὶ τοῦ Συγκεκριμένου, μεταξύ τοῦ δημιουργοῦ Νοῦ καὶ τῆς ἀντικειμενικῆς δημιουργίας ὁ Ἄνθρωπος παρουσιάζεται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν Διάμεσος ἢ ὁ πραγματικός Δημιουργός τῶν γνωστικῶν σχολῶν.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἰκανότης τῆς ἀντλήσεως τοῦ Φωτός ἐκ τῆς ἀρχετύπου αὐτῆς πηγῆς, δέν θά εἶναι δυνατόν νά τῷ ἀρκέση. Θά αἰσθανθῆ τήν ἀνάγκην ὅπως εὐρίσκεται εἰς στενήν συνάφειαν μέ τούς ἐργάτας, τούς ὁποίους τῷ εἶναι ἐπιβεβλημένον νά σχηματίζη καὶ καθοδηγῆ. Ἄλλ' ὁ ἀπαραίτητος πρὸς τοῦτο δεσμός δέν εἶναι ἐν προκειμένῳ ἄλλος ἀπό τήν ἀμιγῆ συμπάθειαν. Ὁ Διδάσκαλος ὀφείλει νά ἀγαπᾶται, τοῦτο ὅμως θά τό κατορθώση ἀγαπῶν πρῶτος αὐτός, μέ ὄλην τήν δύναμιν τῆς ψυχῆς του, μέ ἀπόλυτον ἐθελοθυσίαν καὶ αὐταπάρνησιν.

Ὁ Πελεκᾶνος εἶναι ἀπό τῆς ἀπόψεως ταύτης τό ἔμβλημα τῆς τοιαύτης ἀγάπης (charité), ἅνευ τῆς ὁποίας ἐν μυητικῷ περιβάλλοντι τά πάντα θά παρέμενον ἀνεπανορθώτως μάταια.

Τά λαμπρότερα διανοητικά χαρίσματα ἢ αἱ δυνάμεις αἱ ἐκ τῆς βουλήσεως πηγάζουσαι, μόνον ψευδῆ τινα μάγον ἤθελον ἀποτελέσει, ἐάν ὁ μαθητής δέν εἶχε καλλιεργήσει τάς ἀρετάς τῆς καρδίας. Ἦσον δέ διά τήν ἀνταμοιβήν ἐκείνου, ὅστις, διά τοῦ αἰσθήματος, ἀνυψώθη τόσον ὅσον καὶ διά τῆς ἐπιστήμης ἢ ἀνταμοιβῆ αὕτη εὔρηται χαραγμένη ἐπί τῆς Σφραγίδος τοῦ Σολομώντος. Τά δύο ἀλληλένδετα τρίγωνα ἀποτελοῦσι τόν ἀστέρα τοῦ μικροκόσμου ἢ τοῦ Μεγάλου Κόσμου. Συμβολίζουν τήν συνένωσιν τοῦ Πατρὸς μετὰ τῆς Μητρὸς, τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς Φύσεως, τοῦ Ἐνιαίου πνεύματος καὶ τῆς παγκοσμίου ψυχῆς, τοῦ γονίμου Πυρός μετὰ τοῦ γεννητικοῦ Ὑδατος. Εἶναι τό κατ' ἐξοχὴν ἔμβλημα εἰς τοῦ ὁποίου τήν δύναμιν οὐδέν δύναται ν' ἀντισταθῆ, καὶ τήν ὁποίαν δύναμιν θά κατείχωμεν ἐάν εἴμεθα εἰς θέσιν νά ἀποκτήσωμεν πραγματικῶς τόν βαθμόν τοῦ Διδασκάλου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

ΜΙΝΩΪΚΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΛ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΠΑΝΤΟΤΕ ΔΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΧΑΡΑ ΟΤΑΝ επισκέπτομαι την Κρήτη. Με τραβούν εκεί πολλά. Το τοπείον της, τὰ ἀρχαία της, ἡ ἱστορία της, οἱ παραδόσεις της. Εφετος ὅμως, τὴν ἀνοιξί, πού πῆγα πάλι, εἶχα καί μιὰ πρόσθετη χαρά. Θὰ ἐβλεπα καί προσωπα προσφιλή.

Ὅταν βρέθηκα καί τουτὴ τὴν φορά στὴν ἐξοχή, σέ τόπους ἀρχαίους, ὁ νοῦς μου ἔκαμε πάλι ἓνα ταξίδι εἰς τὰ μινωϊκά χρόνια, εἰς τὸν ὑπέροχο πολιτισμὸ τους, εἰς τὴν τεχνὴ τους, εἰς τὰς παραδόσεις τους. Ἀπο τὰ ἄφωνα αὐτὰ μνημεῖα τῆς τεχνῆς πολλὰ ἔχουν μάθει οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ θὰ μάθουν κάποτε πολὺ περισσότερα, ὅταν μιλήσουν κ' οἱ ἐπιγραφές, πού κρατοῦν ἀκόμη τὰ μυστικά τους.

Ἐὰν ὅμως προσέξῃ κανεὶς εἰς τὰς παραδόσεις, πού εἶναι διατυπωμεναι εἰς τοὺς μῦθους, οἱ ὁποῖοι εἶναι σχετικοὶ μὲ τὰ μινωϊκά χρόνια, θὰ ἠμποροῦσε ἴσως νὰ καταλήξῃ σέ μερικά συμπεράσματα διὰ τὴν μινωϊκὴ λατρεία καὶ μαλίστα διὰ τὴν ἐσωτερικὴ τῆς ὄντι.

*

Τὸ ὄνομα Μίνως ἦτο, καθὼς λέγουν, τίτλος βασιλικὸς καὶ ἱερατικὸς μαζί. Ὅποιος ἔφερε τοῦ τίτλου αὐτὸν ἐθεωρεῖτο υἱὸς τοῦ θεοῦ Διὸς. Τοῦτο ἦτο κατὰ τὸ μέγαλο κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. Διότι «υἱὸς θεοῦ» ἐλέγετο ὁ Μυσταγωγός, υἱὸς δὲ τοῦ θεοῦ Διὸς, τοῦ ὑπερτάτου τῶν ἀθανάτων, ἐλέγετο ἓνας ὕπατος Μυσταγωγός, ὅπως ὁ Μίνως, ὁ κάθε Μίνως. Κατὰ τὸν μῦθον, ὁ Μίνως ἦτο περιβόητος διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δικαιοσύνην του. Διὰ τοῦτο δὲ ἐθεωρηθὴ καὶ κριτὴς τοῦ Ἄδου μαζί μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν Ραδάμανθυν καὶ τὸν Αἰακόν. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν πα-

ράδοσιν, τὰς ψυχὰς μετὰ θάνατον τὰς ἔκριναν αἰ σοφώτεραι καὶ δικαιότεραι πνευματικαὶ Συνειδήσεις, διότι τὸ ἔργον τοῦτο τῆς κρίσεως ἦτο μέγα καὶ σοβαρόν.

Κατὰ τὸν μῦθον ἄλιν, ὁ Μίνως εἶχε μητέρα τὴν τιτανίδα νύμφην Εὐρώπην. Ἀπὸ τιτανίδα νύμφην προήρχετο, δηλαδή ἀπὸ νύμφην σκοτεινὴν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν φωτεινὸν πατέρα του. Τοῦτο δηλοῖ καὶ τὸ ὄνομα Εὐρώπη, πού ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τὸ εὐρώπος, πού σημαίνει σκοτεινός. Ἡ ἀλληγορική αὕτη εἰκὼν εἶναι συνηθισμένη εἰς τοὺς διαφόρους μῦθους τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας, ὅπου Μυσταγωγοί, ἥρωες καὶ θεοὶ ἀκόμη φέρονται ὡς παιδιὰ ἐνὸς θεοῦ καὶ μιᾶς θνητῆς. Θνητῆς μὲν, ἀλλὰ νύμφης, δηλαδή ψυχῆς ἀνθρωπίνης ἀγνῆς.

Καὶ οἱ μῦθοι διὰ τὴν προϊστορικήν λατρείαν τῆς Κρήτης συνεχίζονται: Σύζυγος τοῦ Μίνως ἦτο ἡ Πασιφάη (πᾶσα-φῶς=ἡ ὀλόλαμπρη), πού ἦτο κόρη τοῦ Ἥλιου. Ἡ Πασιφάη μίγνυται μὲ ἓνα λευκὸν θαλάσσιον ταῦρον, πού εἶχε σταλῆ εἰς τὸν Μίνωα ὡς δῶρον ἀπὸ τὸν θεὸν Ποσειδῶνα. Τὸ πόσον ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι μεταφορική καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουν ταῦροι θαλάσσιοι. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐρώτων τοῦ θαλασσίου ταύρου καὶ τῆς Πασιφάης ὑπῆρξεν ὁ Μινώταυρος, ἡ χαρακτηριστικὴ αὕτη παράστασις τῆς μινωϊκῆς Κρήτης. Ὁ Μινώταυρος, ἄνθρωπος καὶ ταῦρος, διέμενε εἰς τὸν λαβύρινθον, πού ἦτο τὸ ἀνάκτορον ὅπου ἐφυλάσσετο ὁ λάβρυς, ὁ πέλεκυς ὁ διπλοῦς. Ἡ λέξις εἶναι λυδική «λ-β-ρ». Κοινὴ εἶναι λοιπὸν ἡ ἐτυμολογία πού ἔχουν οἱ λέξεις λάβρυς καὶ λαβύρινθος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ζεὺς τῆς Καρίας ὠνόμαζετο Λαβρανδεύς, χειριστὴς δηλαδή τοῦ διπλοῦ πελέκεως.

Ὁ διπλοῦς πέλεκυς καὶ ὁ ταῦρος ἀποτελοῦσαν πολὺ σημαντικὰ σύμβολα τῆς μινωϊκῆς παραδόσεως. Διὰ τοῦτο στὰ μινωϊκὰ εὐρήματα τῆς Κρήτης πραγματικὰ κυριαρχοῦν.

Τὸν λαβύρινθον, πού ἐφυλάσσετο ὁ λάβρυς, κατὰ τὸν σχετικὸ μῦθο, εἶχε κατασκευάσει ἓνας περίφημος, ὑπεράνθρωπος, τεχνουργός, ὁ πολὺς Δαίδαλος. Τὸ ὄνομά του προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα δαιδάλλω, πού σημαίνει τεχνουργῶ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν. Ὁ ὑπέροχος αὐτός τεχνήτης εἶχεν ἐπιτύχει καὶ ἓνα ἄλλο πολὺ σημαντικὸν τεχνουργήμα. Εἶχε κατασκευάσει προηγουμένως πτέρυγας, πού χρησιμοποιοῦσε διὰ νὰ πετᾷ εἰς τοὺς αἰθέρας, εἰς τόπους δηλαδή, πού ἦσαν μακρὰν τῆς Γῆς. Ὁ μῦθος αὐτός μᾶς δίδει τὴν εἰκόνα τοῦ ἀθανάτου πνεύματος, τοῦ ἀγνοῦ καὶ ἰσχυροῦ, πού δὲν τὸ ἔλκει πλέον τὸ γῆϊνον περιβάλλον.

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη σχετικόν, πού ἐκφράζεται μὲ μῦθο τῆς ἐσωτερικῆς παραδόσεως: Πρόκειται διὰ τὸν γνωστὸν μῦθον τοῦ

Θησεώς. Ἀθηναῖος ἦρως ὁ Θησεύς, υἱὸς τοῦ θεοῦ Ποσειδῶνος κατα γενεαλογίαν συμβολικῆν, κατορθώνει, με τὴν βοήθεια τῆς κόρης τοῦ Μίνωος, πού εἶναι πολὺ ἀγνή, τῆς Ἀριάδνης (ἄρι = πολὺ, ἀγνή), νά εἰσχωρήσῃ εἰς τὸν λαβυρινθὸν καὶ νά φονεύσῃ τὸν Μινώταυρον. Πρέπει νά σημειωθῇ ὁμως, ὅτι εἰς τὸν μῦθον τοῦτον, ὅπως καὶ σέ τόσους ἄλλους, ἡ θανατώσις σημαίνει τὴν μεταβολήν, τὴν μεταμόρφωσιν. Ἐδῶ σημαίνει τὴν μεταμόρφωσιν ἐκείνου πού συμβολίζει ὁ Μινώταυρος. Εἶναι ἴσως μία εἰκὼν ἀλληγορικῆ, ἡ ὁποία ἔκρυβε ἀληθείας πνευματικάς. Ὁ ταῦρος καὶ αἱ μεταμορφώσεις του ἀπαντῶνται καὶ εἰς ἄλλας παραδόσεις. Εἶναι γνωστὴ ἡ παράδοσις διὰ τοὺς Ὀρφικοὺς, πού ἐθυσίαζον τὸν διονυσιακὸν ταῦρον. Γνωστὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ Περσικὴ παράδοσις διὰ τὸν Μίθρα. Καὶ ἐκεῖ ὁ Μίθρα ἐθυσίαζε τὸν ταῦρον. Διὰ τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο ταυροκτόνος.

Ὅλα αὐτὰ, ὅλοι αὐτοὶ οἱ μῦθοι, πού εἶναι ἴσως εἰκόνες, οἱ ὁποῖες κρύβουν πνευματικὰς ἀλήθειαι, δὲν μᾶς εἶναι κατὰ βάθος προσιτέζ, διότι πρό πολλοῦ ἔχει χαθῆ τὸ κλειδί, ἡ περίφημη «κλείς» τῶν παραδόσεων αὐτῶν, τῶν ἐσωτερικῶν παραδόσεων. Ἄτυχῶς δὲ ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τάξις σκέψεων δὲν προσφέρεται διὰ τὴν λύσιν προβλημάτων αὐτῆς τῆς μορφῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη βάρβαρος, ἐξηγοράσθη δὲ ἀπὸ τὴν μοῖρα του μὲ τὴν παιδείαν καὶ μόνον.

Δ. Α. ΜΑΡΤΙΝΟΣ

Ἡ καλλιέργεια τοῦ νοῦ εἶναι τόσο ἀναγκαία, ὅσο ἡ τροφή γιὰ τὸ σῶμα.

ΚΙΚΕΡΩΝ

Τὸ κακὸν πολλάκις θριαμβεῖ, ἀλλὰ ποτὲ δὲν νικά.

Μ. Π. ΑΝΚΡΟΦΤ

Ἡ εὐλικρίνεια, βαθεῖα καὶ ἄδολε, εἶναι τὸ πρῶτο χαρακτηριστικὸν τῶν ἠρωϊκῶν ἀνδρῶν.

Κ. Α. Ρ. Α. Υ. Α

Ἡ καλύτερη προσευχὴ στὸν Θεὸν εἶναι ἡ καθημερινὴ ἐργασία.

Α. Ρ. Ι. Ο. Σ. Τ. Ο. Σ

Η ΦΥΣΙΣ: ΠΗΓΗ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Υπό R. EMMANUEL («Revue Spirite»)
Μετάφρ. Άνδρ. Κνιθάκη

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΠΑΡΩΧΗΜΕΝΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ οί μνη-
μένοι διδάσκαλοι μᾶς μιλούν τήν ἴδια γλῶσσα, μᾶς λένε: «Ἡ Φύσις
εἶναι ὁ μέγας δάσκαλός μας σέ ὅλα, εἶναι ἡ ὑπογραφή τοῦ
Δημιουργοῦ, τοῦ μεγάλου ἀρχιτέκτονος τοῦ Σύμπαντος».

Ὁ Τρισμέγιστος Ἑρμῆς ἐσυμβούλευε τούς μαθητάς του: «Δια-
λογίζεσθε ἐπάνω στόν κόκκο τοῦ σταριοῦ, θά σᾶς μάθη πολλά
πράγματα».

Τό τεράστιο ρεῦμα τῆς ζωῆς διατρέχει ἀδιάκοπα τόν κόσμο,
ρεῦμα κατ' ἐξοχήν «Θετικόν». Συνοδεύεται στήν πορεία του ἀπό
τό δίδυμό του «Ἀρνητικό», ἐπιφορτισμένο νά τό ἰσορροπῆ, νά
τό χαλιναγωγῆ, γιά νά μήν ξεπεράσῃ τά καθωρισμένα γιά κάθε εἶ-
δος ὄρια, καί τέλος νά τοῦ προπαρασκευάζῃ μορφές στίς ὁποῖες θά
ἐμφυσηθῇ τῇ ζωῇ. Ἀλλά κάθε τι πού δέν εἶναι ἀθάνατο ὀφείλει νά
ἀποθάνῃ μιά μέρα καί, ἐδῶ ἀκόμη, τό ἀρνητικό ρεῦμα θά τοῦ προ-
παρασκευάσῃ νέες μορφές, μέσα στίς ὁποῖες θά μπορέσῃ νά κάμῃ ἡ
ζωή νέο πῆδημα πρός τά ἐμπρός γιά τήν τελική τελειοποίηση. Ἡ
κυκλική αὐτή διαδρομή ἀναπαράγεται σέ ὅλα τά βασίλεια τῆς φύ-
σεως, ἀπό τό πιό ἀπλό βακτηρίδιο... ὡς τόν ἄνθρωπο.

Μερικοί θά μᾶς ποῦν: «Ἀλλά ἡ νεώτερη ἐπιστήμη ἀσχολεῖται
μέ τήν μελέτη τῆς φύσεως, οἱ σοφοί μας ἐμελέτησαν ὅλα τά βασί-
λεια καί διευρύνουν τίς γνώσεις των μέρα μέ τήν ἡμέρα». Αὐτό εἶ-
ναι ἀληθινό, τό κάνουν ἀπό τήν ἐποχή τῆς ἐμφάνισης τῶν λεγομέ-
νων «θετικῶν» ἐπιστημῶν, ἀλλά πόσα ἑκατομμύρια φορές ἐπέρα-
σαν δίπλα ἀπό τήν ἀλήθεια, γιατί κρίνουν μόνο μέ τίς πέντε αἰσθή-
σεις των, καί οἱ πέντε αἰσθήσεις εἶναι ὄργανα, πολύ κατὰ προσέγγι-
σιν. Ἐν τούτοις μεταξύ τῶν σοφῶν αὐτῶν ὑπάρχουν μερικοί πού εἶ-
ναι περισσότερο διαπισθητικοί ἀπό τούς ἄλλους, ἡ ὅπως ὁ
Νεύτων, ἐφαρμόζουν τόν διαλογισμό, καί αὐτοί εἶναι οἱ ἀληθινοί
σοφοί. Καί, ὁμως, ἀνάμεσα σ' ὅλη αὐτή τήν ἐκλεκτή διάνοηση, κα-

νείς δέν ξέρει ακόμη τί είναι η «Ζωή», ποιό είναι τό άρχικό κίνητρο τής Ζωής, ακριβώς όπως δέν ξέρομε τί είναι ό ηλεκτρισμός τόν όποιον παραγομε, ούτε τι σκέπτεται ό αγαπημένος σκύλος μας.

Οί άνθρωποι δέν γνωρίζουν ακόμη παρα την έπιστημη τών «άποτελεσμάτων», τους λείπει ή έπιστημη τών «αιτίων»... αλλά ή τελευταία αυτή αποτελεί μέρος τής έπιστημης τού «Πνεύματος». Στους Αρχαίους, ό «Τερεός» ήταν άληθινός σοφός, γιατί έγνωριζε και τις δύο έπιστήμες, την έπιστημη τών αποτελεσμάτων και την έπιστημη τών αιτίων και επί πλέον την έπιστημη τού Πνεύματος: γι' αυτό μερικά από τά έργα τών δέν θα μπορούσαν νά εκτελεσθούν από τους νεώτερους μηχανικούς μας, παρά τις τεράστιες μηχανές που έχουν στη διάθεσή τών.

Ένα παράδειγμα: Εύρηκαν σ' ένα λατομείο τής Συρίας έναν όγκο πελεκημένης πέτρας 915.000 χιλιογραμμών. Τό πρόβλημα ήταν τό επόμενο: νά μεταφερθή ό τεράστιος αυτός όγκος σέ άποσταση μεγαλύτερη από 1.000 χιλιόμετρα, χωρίς κανένα όδρομο άξιο τού όνοματος τού, χωρίς μεταφορικό όχημα και χωρίς μέσα άνωψεως. Η άκομη, αν αφήσουμε τόν τόσο κολοσιάνο όγκο, νά ανεβασουμε όγκο τριάντα τόννων σέ ύψος 50 μετρών χωρίς μηχανήμα άνωψεως. Οί Δρυΐδες, τόσο λίγο μηχανοποιημένοι, μετέφεραν και ώρθωναν «μενίρ», 100, 200 και άκομη 500 τόννων, όπως είναι βέβαιον. Υπολείπεται, λοιπόν, νά μάθουμε πολλά πράγματα από τους Αρχαίους.

Ας ξαναγυρισουμε στην διδακτική Φυση μας.

Έπιστημονες ανεκάλυψαν, με έκπληξη, μερικά ελάσσονα μυστικά τής κυρίας φύσεως δέν μπορούν νά τά εξήγησουν, γιατί ή έπιστημη είναι ακόμη παιδί. Έτσι, πολλοί έρευνηταί, μελετώντες τα έθια τών μελισσών έκαμαν μιά καταπληκτική ανακάλυψη. Ηαρτηρησαν, εξετάζοντες τις μέλισσες, ότι μιά «Νέα» μέλισσα είχε την ικανότητα νά «Γερνά» γρηγορα, αν τό απαιτούσεν ή ζωή τής κυψέλης. Τούναντιον, αν, για όποιονδήποτε λόγο, υπάρχει έλλειψις «νέων άτομων», μιά γρηά μέλισσα μπορούσε νά «ξανα-ναιώση» γρηγορα. Ότι, ένα «άγονο» λόγω γήρατος άτομο, μπορούσε νά «άνανεώση» τους άτροφικούς αδένες τού και νά γεννά» όπως και κατα τή νεότητά του.

Κάθε μέλισσα μπορεί νά εξασφαλίση «οίανδήποτε λειτουργίαν» στην κυψέλη, γιά νά συγκρατήση τή ζωή τής κυψέλης και την ολοκλήρωση τής. Φαίνεται πως ανεκάλυψαν ότι μιά μέλισσα έχει δωδεκα χιλιάδες όργανα όσφρησεως.

Ποιά είναι ή διανοια ή όποια διευθύνει τους καταπληκτικούς αυτούς μετασχηματισμούς... Μυστήριο. Τί νά πη κανείς γιά τό νέ-

κταρ αυτό, τό μέλι, άμετάβλητη ούσία, τήν όποίαν δέν άλλοιώνει ό χρόνος, ή όποία δέν σαπίζει... και φαίνεται αιώνια; Άνεκάλυψαν από αυτή τήν ούσία στους αιγυπτιακούς τάφους, ή όποία έχρονολογείτο περισσότερο από τέσσαρες χιλιάδες χρόνια, άπεξηραμένη βέβαια, αλλά σέ τέλεια κατάσταση. Τί νά πούμε για τό αύτί των σκύλων, οι όποιοι άντιλαμβάνονται και ύπακούουν στό ύπερηχητικό σφύριγμα; Όταν δέν φαίνεται νά βγαίνη κανένας ήχος από τό ειδικό αυτό σφύριγμα, τό όποιο έχρησιμοποιήθηκε πολύ κατά τόν πόλεμο του 1914-1918.

Παρωδούντες τους στίχους του Μυσσέ θά μπορούσαμε νά πούμε: «Ό άνθρωπος είναι μαθητεύομενος, ή φύσις είναι ό διδάσκαλός του». Άν οι άνθρωποι έπαρτηροϋσαν καλύτερα τή φύση, μεγάλες έφευρέσεις θά είχαν δη ένωρίτερα τό φώς της ήμέρας. Πρό χιλιάδων και ίσως πρό έκατομμυρίων έτών, μιá άπλή ύδρόβιος άράχνη χρησιμοποιεί τόν «καταδυτικό κώδωνα». Οι τυφλοπόντικιοι διευθύνονται μέ τή βοήθεια πολύ τελειοποιημένου «ραντάρ» ένα έντομο τό όποιο έχει τήν έμφάνιση μιās σφήκας, άνυψώνεται κατακόρυφα και κατεβαίνει τό ίδιο, όπισθοχωρεί, προχωρεί, άπείρως καλύτερα από τό καλύτερο έλικόπτερο· ένα άπλό βακτηρίδιο, τό όποιο ζή μέσα στό βόρβορο των έλών, ξέρει νά κατασκευάζη «βαρύ ύδωρ», χωρίς έξοδα και χωρίς μηχανήματα· τά άποδημητικά πουλιά ξέρουν νά χρησιμοποιούν τά μαγνητικά ρεύματα τά όποια περιβάλλουν τή γη από τό Βορρά πρό τό Νότο και από τό Νότο πρός τό Βορρά, από τήν Άνατολή πρός τή Δύση και από τή Δύση πρός τήν Άνατολή, ώστε νά μήν έχουν «ανάγκη πυξίδας». Ένα σκουληκι κοπτόμενο σέ δύο σχηματίζει δύο άτομα· ή ούρά της σαύρας άποκοπτομένη, άμύνεται μοναχή της· ένας σπόρος γαιδουραγκάθου μπορεί νά διανύση δεκάδες χιλιάδων χιλιομέτρων στόν άέρα, πριν νά ξαναπέση στή γη, και νά παραγάγη άλλο γαιδουράγκαθο. Όλα αυτά είναι θαυμαστά και τό πλείστον των ανθρώπων δέν ξέρουν τίποτε γι' αυτά.

Γιά μās, ό κότινος φαίνεται νά άνήκη σ' ένα μικρό μανιτάρι, τό όποιο παρουσιάζει θησαυρούς ιδιοφυϊας. Μανιτάρι πολύ ευθραστο, για νά έπιζήση πρέπει νά υπερπηδήση τεράστια προβλήματα· θά τά έπιλύση μέ τεχνάσματα, τά όποια δέν θά τά άπαξιούσε... ένα μέλος του Ίνστιτούτου.

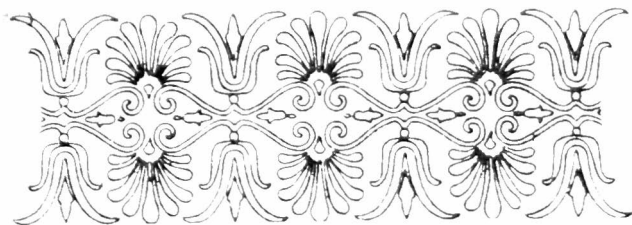
Άς μελετήσουμε τά προβλήματά του.

Ό πιλόβοτος γεννάται τή νύκτα έπάνω στα ζωϊκά περιττώματα νυκτοβίων ζώων. Μεγαλώνει από τήν νύκτα ως τήν αύγή, πολύ γρήγορα γιατί ό ήλιος τόν ξηραίνει, ώστε όφείλει σέ πολύ μικρό διάστημα χρόνου νά άναπτυχθῆ και νά έξασφαλίση τήν «άναπαραγωγή» του είδους.

Τό ωχρο καί διάχυτο φώς τοῦ πρό τοῦ λοκαλοῦς χρόνου συγκεντρώνει τίς ἔσχατες συνθήκες τῆς ζωῆς του. Γά ἀναπαρωγά σπέρματά του, οἱ σπόροι, φοβοῦνται ἐπίσης τόν ἥλιο γιά νά ώριμασούν, ὥστε πρέπει νά τό κίμουν γρηγορά, πρὶν ἀπό τήν ἐμφάνισή του, καί ἔπειτα νά σκορπισθοῦν σέ ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη ἐπιφάνεια. Τοῦ πῶς ἔλυσε τά προβλήματα του. Στολίζει κάθε σπόρο μέ ἕνα διαφανή «φακό», ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπιφορτισμένος νά συγκεντρώσῃ τό μέγιστον τῆς φωτεινῆς ἐντύσεως ἀπό τό ωχρο φώς τῆς αἰγῆς. Κατά τήν ἀνατολή τῆς ἡμέρας ὅλα εἶναι ἔτοιμα καί ὁ κατευθίνων τήν ἐπιβίωση βρίσκεται στη θέση του. Ἀποτελεῖται ἀπό ἕνα μικρό σάκκο μέ ἀέρα, ὁ ὁποῖος περιβάλλει τοὺς σπόρους. Μόλις ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, θερμαίνεται ὁ μικρός σάκος τοῦ ἀέρα μέ τήν ἐπίδραση τοῦ φακοῦ ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει τίς θεμαντικές ἀκτίνες· ἡ πίεση τοῦ ἀέρα στό σάκκο μεγαλώνει καί φθάνει τίς πέντε ἀτμοσφαιρες. Μέ τήν πίεση αὐτή σπᾶ ὁ σάκος καί οἱ σποροὶ ἐκτινασσονται σ' ὅλες τίς διευθύνσεις. Ὁ φακός ἔκαμε καλά τή δουλειά του, τήν ὥριμανση τῶν σπόρων καί τήν ἐκτίναξή τῶν ὑπό ὅλες τίς γωνίες, ὥστε νά καλύψουν τό μέγιστον δυνατόν τοῦ ἐδάφους. Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά ἕνα θαῦμα τῆς φύσεως.

Ὁ φακός αὐτός προεικονίζει ἤδη τί θά εἶναι ὁ κρυσταλλῶδες τοῦ ματιοῦ τῶν ἀνωτέρων εἰδῶν, ὁ ὁποῖος θά ἐπιφορτισθῇ νά συγκεντρώσῃ τίς φωτεινές κυμάνσεις ἐπάνω στό ὀπτικό νεῦρο. Ἀπό τά λίγα αὐτά παραδείγματα μποροῦμε νά ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ φύσις εἶναι ὁ δάσκαλος μας ὅτι δέν θα μπορέσουμε ποτέ νά φθάσομε στήν τελειότητα τῆς. Τοσαύτω μᾶλλον καθόσον τό κάνει μέ ἕνα «ἐλαχιστο ἐνεργείας» καί μέ καταπληκτική ἰδιοφυΐα. Γι' αὐτό οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγαν μέ σεβασμό: «Ὁ Θεός ἐκδηλώνεται μέσα στή Φύση Του». Μόνο κατά τήν διάρκεια τῆς Ἑκτῆς Φιλῆς θά συνειδητοποιήσουν τέλος οἱ ἄνθρωποι τό μεγαλεῖο τῆς καί θά ξαναβροῦν στή Φύση «Τ ἦ ν ἰ π ο γ ρ α φ ῆ» τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ Σύμπαντος.

*

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. - ΒΟΥΔΔΑΣ

ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΙ σ' όλο τον κόσμο, λατρεύουν σάν θεό έναν άνθρωπο πού, σ' όλη του τη ζωή, άρνήθηκε πώς ήταν θεός ή προφήτης. Πεντακόσια εκατομμύρια άνθρωποι έκαναν θρησκεία τους τη διδασκαλία ενός «άθεου» σοφού, πού δέν προσπάθησε νά δημιουργήση θεούς, αλλά ανθρώπους λυτρωμένους από τη δυστυχία και τόν πόνο.

Κάτω από μιά συκιά, στά περιβόλια της Λουμπίνι, κοντά στά Ίμαλάια, στάθηκε μιά νύχτα μ' ολόγιομο φεγγάρι ή βασίλισσα Μάγια κι έφερε στόν κόσμο αυτόν πού μιά μέρα θά έπαιρνε τό όνομα «Βούδδας».

Δέκα μήνες νωρίτερα, στό παλάτι της στην Καπιλαβάστου, ή Μάγια είχε δη σ' όνειρό της πώς ένας μικρός έλέφαντας είχε μπη στό σπλάγχνα της. Κι έμεινε έγκυος χωρίς νά τήν άγγιξη ό άντρας της, ό βασιλιάς των περήφανων Σάκκα, ό Σουντοντάνα. Έξακόσια χρόνια πριν άπ' τό Χριστό, ή ινδική παράδοση μιλούσε κιόλας για «Ευαγγελισμό» και για «Άσπιλη Σύλληψη»...

Ή βασίλισσα πέθανε δέκα μέρες μετά τη γέννα - «άπό χαρά», λένε οι «Σούτρας», οι βουδδιστικές γραφές, επειδή ήξερε πώς τό παιδί αυτό θά γινόταν μιά μέρα ό «Άγνός», ό «Τέλειος».

Τήν ίδια προφητεία έκανε κι ένας άσκητης πού κατέβηκε από τό Ίμαλάια: είπε στό βασιλιά πώς ό γιός του δέ θά βασιλεύε ποτέ αλλά θά γινόταν ένας «σαντού», ένας σοφός. Κι' ό Σουντοντάνα, για νά ξορκίσει τό προμάντεμα, όνομάζει τό άγόρι Σιντάρτα Γκοτάμα («Αυτός πού έγινε εκείνο πού έπρεπε νά γίνη»), τό μεγαλώνει μέσα στόν πλούτο και στά χαροκόπια, δέν τ' αφήνει νά βγη ποτέ άπ' τό παλάτι, άπαγορεύει νά δρασκελίση τό κατώφλι του όποιος δέν είναι νέος, όμορφος κι' ευτυχισμένος: ήθελε νά μή γνωρίση ποτέ ό γιός

του τήν ασκημία, τὰ γερατειά, τή ὄυστιχία, γιά νά μή μῆ στόν «πειρασμό τῆς γνώσης καί τῆς σοφίας».

*

Ἄλλα μιά μέρα, καθὼς σεργιάνιζε στό περιβόλια τῆς Λουμπίνι, ἔφτασε ὡς τοὺς ὄρυζῶνες κι' ἐκεῖ βρέθηκε, μπροστά στοὺς χωρικούς πού ἔσκυβαν ὀλημερίς στό μόχθο τοῦς. «Βλέποντας τό πετσὶ τοῦς πού ἦταν μαραμένο ἀπ' τὸ χῶμα, τὸ κορμί τοῦς πού ἦταν ξεραμένο ἀπ' τὸν ἥλιο καί τὸν κόπο, ἔνωσε βαθειά συμπόνια νά τὸν πλημμυρίζη». Ἐκατσε κάτω ἀπὸ μιά ροδομηλιά, καί, γιά πρώτη φορά, σ κ έ φ τ η κ ε τήν ἀνθρώπινη μοῖρα.

Ἐγύρισε σκοτεινιασμένος στό παλάτι του. Κι' ἀποφάσισε νά πάη στην πρωτεύουσα του βασιλείου, στήν Καπιλαβάτου, γιά νά δῆ ἀπό κοντά τοὺς ἀνθρώπους. Γρομαγμένος ὁ πατέρας του διάταξε νά διώξουν ἀπ' τὴν πόλη ὄλους τοὺς γέροντες, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς σακάτηδες. Τοῦ κακοῦ ὁμως: φταγόντας στήν πόλη, ὁ πρίγκιπας εἶδε ἕναν ἀρρώστο με τὸ κορμί σκελισμένο ἀπο πληγές, ὕστερα ἕνα γερο σκελετωμένο καί τυφλό, ἔπειτα ἕνα νεκρὸ πρησμένο καί σαπισμένο, τέλος ἕναν ἀσκητὴ γυμμένο με κουρέλια.

Ὁ πλοῦτος κι' ἡ ἀνεμελιά πού βασιλεύαν στό παλάτι του, τὸν γεμισαν φρικὴ, σάν γύρισε ἀπ' τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων. Κι ἕνα βράδυ, στά 29 τοῦ χρόνια, φόρεσε τὸ κίτρινο ρασο τῶν καλόγερων καί ξεκίνησε στο ἄγνωστο γιά νά βρῆ τὸ Μεγάλον Μυστικόν.

Ἐυπόλυτος, ζητιανεύοντας τὴν τροφή του, ρωτοῦσε ὅποιον ἀνταίμωνε: «Ξέρεις τὸ γ ι α τ ρ ι κ ὸ γιά τὴν ἀρρώστεια πού λεγεται Ζωή»;

Ἐνας βραχμανὸς σοφός, ὁ Ἄλαρα Καλάμα, τὸν πῆρε μαζί του σ' ἕνα μοναστηρι, κι' ἐκεῖ τὸν μύησε στά «πιστεύω» τοῦ Ἰνδοῦσμοῦ: τοῦ ἔμαθε πὼς τίς συμφορὲς πού εἶδε – ἀρρώστεια, γηρατεία, θάνατος – δὲν τίς ὑπομένουν οἱ ἀνθρώποι σέ μιὰ μόνον ζωή, ἀλλὰ σ' ἑκατονταδες, χιλιαδες ζωές, πού κάθε ἀνθρώπινος ὄν ζῆ. Τοῦτο, εἶπε, εἶναι τὸ «Σ α μ σ ἄ ρ α», ὁ στρόβιλος τῶν γεννήσεων, θανάτων καί ξαναγεννήσεων, ὁ παμπάλαιος ἐφιάλτης τῶν Ἰνδῶν, πού καταδικάζει κάθε πλάσμα νά ζῆ ξανά καί ξανά σὴν αἰωνιότητα τὴν ἀκατανόητη ἀνθρώπινη περιπέτεια. Κανένας δὲν γλυτώνει ἀπ' τὸν ἀνελεῆτο νόμον τοῦ «Σαμσάρα» – ὅπως κανένας δὲν γλυτώνει ἀπὸ τὸν ἄλλον ἀλύγιστον νόμον, τοῦ «Κ ἄ ρ μ α», τὸν νόμον τῆς αἰτίας καί τοῦ αἰτιατοῦ, τὸν νόμον πού ὀρίζει πὼς κάθε μας ζωὴ τὴν προδιαγράφουν οἱ προηγούμενες ζωές μας κι' αὐτὴ πάλι προδιαγράφει τίς ἐπόμενες: ὁ ἐνάρετος βίος ἀνταμειβεται στίς μετενσαρκώσεις

πού ακολουθοῦν, ὁ ἀμαρτωλὸς βίος τιμωρεῖται στίς ἐπόμενες μετενσαρκώσεις.

*

Τότε, θά πάη στους ἅγιους καί τούς σοφούς τῆς Ἰζιπατάνα στό Μπενάρες – πού εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ καί ἡ Μέκκα τοῦ βουδδισμού – καί θά πρωτοκηρύξη τόν «Τροχὸ τοῦ Νόμου». Οἱ πέντε μαθητές βρίσκονται ἐκεῖ. Κι' ὁ Βούδδας θά τούς πῆ:

Δυὸ εἶναι οἱ ἀκρότητες πού πρέπει ν' ἀποφεύγη ὁποῖος γυρεῦει τό Μεγάλο Μυστικό: ἡ μιά εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀπολαύσεων – ζωὴ ποταπὴ, ἄθλια κι ἄκαρπη. Ἡ ἄλλη εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀσκητισμοῦ: ζωὴ μυσαρὴ, ἀνάξια καί τό ἴδιο ἄκαρπη.

»Ὁ Τέλειος βρῆκε τὴ Σωστὴ Μέση Ὀδὸ, πού ὁδηγεῖ στὴ γνώση, στὴ σοφία, στὴ γαλήνη, στὴ φώτιση, στὴ νιρβάνα. Καί ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ Ὀδός; Εἶναι οἱ Τέσσερις Εὐγενεῖς Ἀλήθειες καί τό Εὐγενικό Ὀχτάκλωνο Μονοπάτι, πού ὁδηγοῦν στὴν κατάλυση τοῦ πόνου».

Οἱ Τέσσερις Εὐγενεῖς Ἀλήθειες πού κήρυξε ὁ Βούδδας εἶναι: 1) Τά πάντα στὴ ζωὴ εἶναι πόνος. 2) Αἰτία τοῦ πόνου εἶναι ἡ ἐγωϊστικὴ ἐπιθυμία. 3) Γιατρικὸ τοῦ πόνου εἶναι ἡ κατάλυση τῆς ἐπιθυμίας. 4) Ἡ ἐπιθυμία καταλύεται ἅμα ἀκολουθήσης τούς τρόπους πού ὀρίζει τό Εὐγενικό Ὀχτάκλωνο Μονοπάτι.

Καί τό Μονοπάτι αὐτό μέ τούς ὀχτῶ κλώνους εἶναι: 1) Ἀγνή πίστη. 2) Ἀγνή θέληση. 3) Ἀγνή γλῶσσα. 4) Ἀγνή πράξη. 5) Ἀγνά μέσα ζωῆς. 6) Ἀγνή προσήλωση. 7) Ἀγνή μνήμη. 8) Ἀγνός στοχασμός.

Γιὰ νά τόν καταλάβουν καλύτερα, μίλησε κι' ὁ Βούδδας «ἐν παραβολαῖς»:

«Ὅπως ἕνας ἄνθρωπος παγώνει ἀπ' τό φόβο νομίζοντας πῶς πάτησε ἕνα φίδι, κι ἔπειτα, βλέποντας πῶς τό φίδι αὐτό δέν ἦταν παρά ἕνα σάπιο κλαδί φωτισμένο ἀπ' τό φεγγάρι, ξεσπάει στά γέλια – ἔτσι κι' ὁ Τέλειος ξέσπασε στά γέλια βλέποντας πῶς τό «ἐγώ», πού τοῦ εἶχε προκαλέσει τόση ταραχὴ καί ἀγωνίες, τό ἀποτελοῦν μόνον οἱ ἐπιθυμίες καί οἱ φόβοι μας – βλέποντας πῶς τό «ἐγώ» δέν ὑπάρχει».

Δέν ὑπάρχει παρά ἕνα κακό: ἡ ἄγνοια. Κι' ἀπ' τὴν ἄγνοια γεννιέται ἡ ἐπιθυμία, ἐπιθυμία ἀπόλαυσης, πρόσκαιρης εὐτυχίας, αἰωνιότητος – πού σοῦ δίνει τὴν αὐταπάτη τῆς προσωπικότητος, τῆς συνέχειας τοῦ τερατώδους «ἐγώ», αὐτοῦ τοῦ ἀχόρταγου «ἐγώ», πού δέν εἶναι παρά πλάσμα τοῦ πόθου σου. Σύντριψε αὐτό τό «ἐγώ», πού εἶναι ἡ φυλακὴ σου, καί θά ἐλευθερωθῆς.

Χωρίς φόβους και χωρίς πόθους, θα γνωρίσης τη γαλήνη, τη νιρβανα, που είναι ή κατάλυση κάθε πόθου και κάθε φόβου.

•

Συνέχισε να διδάσκη ως τα 80 του χρόνια, γυρίζοντας όλη την Ινδία, μιλώντας σε βασιλιάδες και ληστες, σε βραχμάνους και σε παρίες, σε πολεμιστές και σε ζητιανούς.

Κι' ένα βραδύ του Μάη μ' ολόγιομο φεγγαρι – όπως τό βραδύ της γέννησης του στο Λουμπιλι, όπως τό βραδύ της φωτισής του στην Ουρούβελα – ο Βουόδας πέθανε.

Έτσι έφυγε (καλού εκεί στο 480 π.Χ.) ο «πιό ευγενικός απ' τους άνθρωπος» – ο πρώτος άνθρωπος που συμπόνεσε τόν άνθρωπο.

Μυριαδες μυριαδών έγκολπωθήκαν τό δίδαγμα του – τό δίδαγμα μιάς από τίς πιό πνευματικές κι' ευγενικές θρησκείες του κόσμου: «Σβήσε μεσα σου την τριπλή φωτιά της έπιθυμίας, του μίσους και της άγνοιας, και θα γνωρίσης την νιρβανα, που είναι ο αφανισμός της έπιθυμίας, του μίσους και της άγνοιας».

Μυριαδες μυριαδών έκαναν πιστή τους τό κηρυγμά του. Και είκοσι πέντε αιώνες τώρα, ο Βουόδισμός είναι ή θρησκεία που στο όνομα της, δεν χυθήκε ποτε ούτε μια σταγόνα αίμα...

GEORGES REYER

2. – ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΕΕΙ ΠΩΣ Ο ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ γεννήθηκε τό 551 ή τό 550 π.Χ. στη μικρή πολι Τσεου, στο κρατος του Λού. Βασιλική ήταν ή γενιά του, απ' τον κλάδο των Κόνγκ, που του δώσε και τ' όνομα του: Κόνγκ-φου-τσέ (=ό δάσκαλος ή ο φιλόσοφος Κονγκ), λατινοποιημένο απ' τους ιησουΐτες ιεραπόστολους σε Κομφουκιους. Όπως σε τόσους άλλους μεγάλους άνδρες, ο θρύλος τυλίγει μ' ένα «θαύμα» και του Κομφουκιου τή γέννηση: Ο πατέρας του, που ήταν κυβερνήτης της Τσεου, δεν είχε αποκτήσει ως τά 70 του χρόνια παρά μόνο κόρες. Τότε παντρευτήκε μιά νέα κοπέλλα, που προσευχήθηκε να γεννήση γιο κι' ένας θεός παρουσιάστηκε σε' όνειρό της λεγοντας: «Θά φέρης στον κόσμο ένα σοφό – πρέπει να τόν γεννήσης στην κουφάλα μιάς μουριάς». Έτσι κι' έγινε – συνεχίζει ο θρύλος – και, στη γέννησή του, δράκοι και νεράϊ-

δες παραστάθηκαν ενώ μαγική μουσική άκουγόταν από ψηλά και μιά απόκοσμη φωνή προμάντευε τό μέλλον του παιδιού «πού θά διδάξη τούς κανόνες στους ανθρώπους».

Πέρα άπ' τόν θρύλο, ώστόσο, βέβαιο φαίνεται πώς ό Κομφούκιος έχασε πολύ νωρίς τόν πατέρα του και πώς μεγάλωσε μέσα στη φτώχεια και στη στέρηση. Παιδί άκόμα, αναγκάστηκε νά δουλέψη για νά ζήση – όμως από τότε κιόλας έδειχνε τήν κλίση του για τή μάθηση και τίς τέχνες και, στά δεκαπέντε του χρόνια, πήρε τήν άπόφαση νά γίνη «σοφός». Αυτό δέν τόν έμπόδισε νά παντρευτή, 19 μόλις χρονών... Λίγο μετά τόν γάμο του, διορίστηκε «άποθηκάριος» ενός άρχοντα και, έπειτα, «έπιμελητής κήπων και ποιμνίων». Άλλά τήν άπόφασή του δέν τήν ζέχασε: ίδρυσε μιά «σχολή», όπου δίδασκε τήν «τέχνη τής σωστής συμπεριφοράς και διοίκησης» – τέχνη πολύτιμη σέ μιά χώρα, όπου τήν συμπεριφορά ύπαγόρευε τότε ή δύναμη και τήν διοίκηση ή βία.

Έντεκα χρόνια άργότερα, ό Κομφούκιος είχε τήν εύκαιρία νά έπισκεφθή τήν πρωτεύουσα τής αυτοκρατορίας. Έκει μελέτησε τούς θησαυρούς τής αυτοκρατορικής βιβλιοθήκης, σπούδασε μουσική (πού τή θεωρούσε πάντα μέτρο όλων των πραγμάτων) και γνωρίστηκε μέ τόν πιο διάσημο άνθρωπο τής έποχής του, τόν φιλόσοφο Λάο – Τσέ – τόν ιδρυτή μις άπ' τίς τρεις μεγάλες θρησκείες τής Κίνας, του Ταοϊσμού.

*

Είχε περάσει πιά τά πενήντα όταν πραγματοποιήθηκε έπιτέλους ό πόθος του: νά εφαρμόση στην πράξη όσα δίδασκε. Διορίστηκε κυβερνήτης στην πόλη Τσουνγκ-τού και ήταν τόσο λαμπρή ή διοίκηση του πού ό βασιλιάς τόν διόριζε σέ όλο και άνώτερες θέσεις ώσπου τόν όνόμασε «ύπουργό των έγκλημάτων» – και τά έγκλήματα σταμάτησαν άμέσως «Η έντιμότητα και ή καλή πίστη βασιλευαν ανάμεσα στους άντρες, ή άγνότητα και ή ύπακοή ανάμεσα στις γυναίκες».

«Πρωθυπουργός» πιά, ό Κομφούκιος προχώρησε σέ μεταρρυθμίσεις έπαναστατικές για τήν έποχή του, πού έμπνέονταν από τήν πίστη του στη δικαιοσύνη και στην τάξη. Μοίραζε τροφή στους φτωχούς, όργάνωσε τήν εργασία των χωρικών, ώρισε σταθερές τιμές των προϊόντων, ανέπτυξε τό έμπόριο, λύγισε τή δύναμη των ευγενών, έλευθέρωσε τό λαό άπ' τήν τυραννία και κήρυξε πώς «όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι άπέναντι στον Νόμο».

Η πολιτεία του αυτήν τόν έκανε «είδωλο του λαού, πού έψαλλε μέ τραγούδια τά έργα του». Άλλά και προκάλεσε τό φθόνο και τίς

ἀνησυχιες τοῦ ἡγεμόνα τοῦ γειτονικοῦ κρατοῦς Γισί, ποὺ φοβήθηκε πῶς καὶ οἱ ὀικοὶ του ὑπῆκοοι θα γυρευαν παρομοιες μεταρρυθμισεις καὶ πῶς τὸ εὐτοχισμένο Λου θα ἄλλωνε τὴ δύναμή του καὶ στή οἰκίη του περιοχῆ. Ἔτσι, ἐπινοήσε ἕνα τυλικά κινεζικό στρατιῆγμα: ἔστειλε ὄωρο στὸ βασίλειο τοῦ Λου «οἰοῦντα πανεμορφες κοπέλλες, τεχνιτρες στὴ μουσικῆ καὶ στὸ τραγουδοῦ» κ' ἕνα κοπαδοὶ θανμασια ἄλογα. «Οἱ ανατολιτες οὐσκόλα αντιστεκονται στίς χαρές τῶν αισθησεων»...

Πικραμένους, ταπεινωμένους, ὁ Κομφουκιος, αποφάσισε νά φυγῆ ἀπο τὴν Αὐλῆ, νά φυγῆ ἀπ' τὴν πατρίδα του.

Καὶ πλανηθηκε ἀπο πόλη σε πόλη, ἀπο κρατος σε κρατος, ἐλπίζοντας ὀλοένα πῶς θα βρισκόταν καποιος ἄρχοντας ποὺ θά του ἐμπιστευόταν τὴ χωρὰ του γιὰ νὰ τὴ μεταμορφωση σε ἰοανικό βασίλειο. Μὰ τοῦ κακοῦ. Πολλοὶ τον καλοδέχτηκαν – ἀλλὰ σάν σοφό, ὄχι σάν κυβερνητη. Κι' ὁ Κομφουκιος περιπλανιόταν ὀλοένα κι' ὀλοένα... Ωστοσο ἡ φημὴ του με γάλωνε κι' οἱ μαθητές του πλήθαιναν.

Ὅπως ὁ Σωκρατης, δίδασκε συζητώντας. Πιστευε, ὄσο τιποτε ἄλλο, στὴν ἀξία τοῦ διαλογου. Πιστευε πῶς τὸν ἄνθρωπο τὸν διαμορφωνει ἡ φιλικὴ ἐπαφή με σωστα διαλεγμένους συντροφους:

«Νὰ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ μπορεῖς νὰ μιλήσης μαζί του. Δέν του μιλάς: χανεις τὸν ἄνθρωπο... Νὰ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δέν μπορεῖς νὰ μιλήσης μαζί του. Του μιλάς: χανεις τὰ λόγια σου... Σοφός εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δέν χανειοῦτε ἕναν ἄνθρωπο οὔτε ἕνα λόγο».

Δεκατρια χρονια περασαν ἔτσι. Εἶχε φτάσει πιά τα 70 ὁ Κομφουκιος ὄταν ξαναγυρισε στὸ Λου, καλεσμένος – ἐπιτέλους! – ἀπ' τὸ γιο τοῦ ἡγεμόνα ἐκεινου ποὺ εἶχε ξεμυαλιστή ἀπο τὴς 80 «σειρήνες» τοῦ Γισί. Ἀλλὰ ἦταν πολὺ ἀργά πιά. Ὁ Κομφουκιος, πολὺ γέρος καὶ πολὺ ἀποκατωμένος, δέν μποροῦσε νά χτισῆ τὴν Οὔτοπια του. Πέρασε τα ὀπολοιπα πέντε χρονια τῆς ζωῆς του μελετώντας καὶ διδάσκοντας.

*

«Ἄν σὰς ρωτησοῦν γιὰ μένα – ἔλεγε στοὺς μαθητές του – πῆτε: Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ποὺ προσπαθώντας ἀδιακοπα νά βρῆ τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς ξεχνοῦσε νά τρώῃ, καὶ ποὺ στὴν προσπάθειά του αὐτὴ ἔβρισκε τόση χαρά, ὥστε ξεχνοῦσε ὄλες τὴς λύπες του».

Ἐλεγε ἀκόμα:

«Γιὰ μένα τὸ μόνο ποὺ θά μποροῦν νὰ ποῦνε εἶναι ὄτι ἄντεξα χωρὶς νὰ λυγίσω καὶ ὄτι διδάξα χωρὶς ν' ἀποκαρδιωθῶ».

Σάν ἐνιωσε νά ζυγώνῃ ὁ θάνατος, πῆγε ὡς τὴν πόρτα, στάθηκε

μέ τα χέρια πίσω, στηλώσε τά μάτια του στίς μακρινές κορφές και τραγούδησε θρηνητικά:

«Τό μεγάλο βουνό γκρεμίζεται,
τό γερό δοκάρι σπάει,
ό σοφός χάνεται σά μαραμένο φύλλο»

*

Μιά διδασκαλία γήϊνη και «κοινωνική», κυριαρχημένη απ' τήν ιδέα πώς «ή πειθαρχία τῶν ἡθῶν, ἡ πολιτική καί ἡ ἠθική, στηρίζονται σέ μιά προσπάθεια κοινῆς πνευματικῆς καλλιέργειας, πού στόχο της ἔχει τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, τῆς ἀνθρώπινης ἀρετῆς». Ἡ ἀρετή αὐτή, πού ὁ Κομφούκιος τήν ὠνόμασε «γιέν», περικλείει τόν Αὐτοσεβασμό, τή Μεγαλοφυΐα, τήν Καλή Πίστη, τή Σπουδή, τήν Ἀγαθοεργία. Οἱ σχέσεις ἀνθρώπου μέ ἄνθρωπο ἔμειναν πάντα τό κύριο μέλημα τοῦ Κομφούκιου, πού ἀδιάκοπα ἔλεγε ἐκεῖνο πού ἐλληνικά διατυπώνεται: «Ὁ σύ μισεῖς, ἐτέρωμ μή ποιήσεις».

Ἡ μεταφυσική, ἡ θεολογία, ἡ μοῖρα δέν τόν ἀπασχόλησαν ποτέ. Ἰδρυσε μιά «θρησκεία» (σωστότερα: οἱ μαθητές του ἵδρυσαν μιά θρησκεία ἀπό τήν διδασκαλία του), πού δέν ἀσχολεῖτο οὔτε μέ τήν καταγωγή καί τό παρελθόν, οὔτε μέ τό μέλλον καί τό τέλος τοῦ Ἀνθρώπου, ἀλλά μόνο μέ τό ἐπίγειο παρόν του. Μιά θρησκεία πού στηρίζεται στήν καλλιέργεια τῆς ἀγαθῆς, ἔντιμης, ἐνάρετης συμβίωσης. Μιά θρησκεία τῆς καθημερινότητας, χωρίς φαντασία καί ἀνάταση, χωρίς ἀγωνία καί χωρίς προσδοκίες.

MARCEL GRANET

3. - ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΓΙΟΣ ΕΝΟΣ ΑΓΑΛΜΑΤΟΠΟΙΟΥ, τοῦ Σωφρονίσκου, καί μίτς μαμῆς, τῆς Φαιναρέτης, ὁ Σωκράτης (469-399) ἔγινε γρήγορα μιά «γραφική» μορφή στήν Ἀθήνα τοῦ τέλους τοῦ Ε' αἰῶνα, μιά μορφή ὀνομαστή γιά τήν ιδιοτυπία της καί γιά τήν ἀσκήμιά της – πού τήν σάρκιζαν οἱ κωμικοὶ ποιητές καί πρῶτος ὁ ἴδιος: ξέρουμε πώς εἶχε πλατύ πρόσωπο, στρογγυλά μάτια, χοντρά χεῖλια, πλακουτσή μύτη, μεγάλη κοιλιά. Κι' ὅμως, γύρω σ' αὐτόν τόν Σειλινό, μα-

ζεύονταν οι πιο όμορφοι κι' οι πιο προικισμένοι νέοι της Αθήνας.

Ζούσε ελεύθερος από κάθε επάγγελμα, έχοντας μόνο του εγνοια την συζήτηση με τους συμπολίτες του για τα ζητήματα του Δήμου, του έαυτού τους, του Ανθρώπου. Σεργιανούσε στις στοές, τὰ μαγαζιά, στις ὄχθες τοῦ Ἰλισοῦ, ξυπόλητος καὶ κακοντυμένος, ἀλλὰ κυκλωμένος πάντα ἀπὸ πιστούς, ποὺ δὲν κουράζονταν νὰ τοῦ κάνουν ἐρωτήσεις καὶ νὰ τοὺς κἀν ἐρωτήσεις, ἀνακαλύπτοντας ἔτσι μέσα τους πλοῦτη ποῦ, χωρὶς αὐτόν, δὲν θὰ τὰ εἶχαν ποτέ ὑποψιασθῆ.

Ὁ Σωκράτης δὲν ἐξετάζει παρα τὴν κοινὴ σέ ὅλους μας φύση, με ὁδηγο τὴν λογικὴ – τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ τὴν γνωρίσης καὶ νὰ τὴν κατακτήσης. Δὲν ἐπαγγέλεται καμμιὰ «σοφία», ἀλλὰ τὴν ἀποκτᾷ μόνο ἐπειδὴ τὴν ἀναζητᾷ ἀσπία κοπᾷ. Δὲν ἔχει κανένα πολιτικὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ κρίνει ἀνελεητα ἐκείνους ποὺ τ' ἀσκοῦν. Εἶναι ὁ εὐθύθερος ἄνθρωπος ποὺ θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν ἀπόλυτη ἀνεξαρτησία του καὶ νὰ πολεμήσῃ τίς «ἀπιστιες» ὅπου μᾶς παρισύρει τόσο συχνὰ ἢ φροντίδα γιὰ τὰ πρόσκαιρα συμφέροντα μας. Ἀλλὰ δὲν ἀποφεύγει κανένα ἀπὸ τὰ καθήκοντα ποὺ τοῦ ἐπιβάλλει ἡ ἰδιότητα τοῦ πολίτη: Ὑπηρετεῖ σὰν ἀπλὸς πολίτης, ὑπομένει ἀγόγγυστα τίς κακουχίες τοῦ πολέμου, δείχνει σπάνια ψυχραιμία καὶ θάρρος στὶς μάχες.

Εἶναι ὁ φιλόσοφος τοῦ ἀνθρώπου καὶ, μαζί, ὁ φιλόσοφος τοῦ πνεύματος. Εἶναι ὁ φιλόσοφος τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ (ὅπως εἶπε ὁ Κικέρων) «κατέβασε τὴν φιλοσοφία ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὴ γῆ». Ἐνῶ οἱ πρὶν ἀπ' αὐτόν φιλόσοφοι εἶχαν γυρισμένα τὰ μάτια τους στὸ στερέωμα καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσης, ὁ Σωκράτης κήρυξε πῶς μιὰ τέτοια γνώση καὶ ἀχρηστὴ ἦταν καὶ ἀνεφικτὴ. Οἱ θεοὶ – ἔλεγε – τὴν κράτησαν γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Τὸ μόνο πράγμα ποὺ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸν ἄνθρωπο, εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἴδιος – αὐτὸ τὸ ὄν ποὺ εἶναι τόσο κοντὰ του καὶ ὅμως τόσο ἀνεξιχνίαστο, αὐτὸ τὸ ὄν ποὺ κεντρίζει ἀδιάκοπα τὴν σκέψη του καὶ ἀδιάκοπα τὴν φωτίζει.

Ἀλλὰ εἶναι καὶ φιλόσοφος τοῦ πνεύματος ἐπειδὴ ὄνειρεύθηκε νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπο σὲ πνεῦμα καθαρὸ. Ἦσυνεῖδηση, ἔλεγε, μᾶς μνεῖ σὲ μιὰν ἀλήθεια ποὺ δίνει νόημα σέ ὅ,τι βλέπουμε καὶ κάνουμε. Κι' ὁ Σωκράτης βεβαίωνε πῶς αὕτη ἦταν ἡ ἀποστολὴ του: νὰ βοηθήσῃ κάθε ἄνθρωπο νὰ «δῆ» τὴν ἀλήθεια ποὺ κλείνει μέσα του. Ἐπικαλεῖται τὸ «δαιμόνιον», ποὺ βρί-

σκεται εντός του, αλλά δεν είναι αυτός ο ίδιος, πού δεν τον προστάζει ποτέ τί να κάνει, αλλά τί να μην κάνει – σάν να υπάρχουν ώρισμένα όρια στις πράξεις μας πού τό λογικό δεν μπορεί να τά συλλάβη, μιά πού μᾶς ἀποκαλύπτονται τήν στιγμή πού πρόκειται να τά δρασκελίσουμε.

Στόν πνευματικό τοῦτο κόσμο μπορεί να μπῆ ὁ καθένας, φτάνει να ξέρη να κυττά η εντός του. Αυτό είναι τό νόημα τοῦ περιλάλητου ἀξιώματος «ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ» πού ὁ Σωκράτης πήρε ἀπ' τό Δελφικό μαντεῖο. Γνώθι σαυτόν, γιά να κατακτήσης ὅλες σου τίς δυνάμεις πού κλείνεις μέσα σου, συχνά χωρίς να τίς ὑποψιάζεσαι, ὥστε να μπορέσης να τίς χειραγωγήγης. Γνώθι σαυτόν, γιά να στηρίξης τά πάντα στό Λογικό καί να μην ἀφήνης τίποτα στό ἔνστικτο ἢ στή τύχη. Γνώθι σαυτόν, γιά να μάθης να ζυγίξης τήν μόρση σου καί να «τελειώσης» τήν φύση σου.

*

Ὁ διπλός διάλογος μέ τόν ἑαυτό του καί μέ τ' ἄλλα ὄντα, θά τοῦ ἐπιτρέψη να γνωρίση ταυτόχρονα τό «ἀληθές» καί τό «ἀγαθόν».

Κι' αὐτή είναι ἡ οὐσία τῆς σωκρατικῆς διδασκαλίας: ἡ ἰδέα πώς τό «ἀληθές» καί τό «ἀγαθόν» είναι ταυτόσημα. Ὁ Σωκράτης δεν πίστευε πώς ἡ ἀνθρώπινη φύση είναι κακή ἢ πώς ἔχει διαφθαρῆ ἀπό κάποιο προπατορικό ἀμάρτημα.

Γι' αὐτόν, ὅπως καί γιά ὅλους τοὺς Ἑλληνας, τό «ἀγαθόν» είναι ν' ἀκολουθῆς τήν φύση. Καί ἡ φύση είναι ἀχώριστη ἀπό τήν λογική. Ἄν, πολύ συχνά, γινόμαστε κακοί, αἰτία είναι ὅτι ἀγνοοῦμε τό καλό. Γιατί ὅταν ξέρομε τό καλό, ἀναγκαστικά κάνουμε τό καλό. Τό ἄλλο του, βασικό, ἀξίωμα «οὐδεὶς ἐκὼν κακός» αὐτή τήν ἔννοια ἔχει: οἱ ἄνθρωποι δροῦν κακά, ἐπειδή ἀπό ἄγνοια παίρνουν τό κακό γιά ἀγαθό. Ἀμαρτάνουν ἐπειδή τοὺς λείπει ἡ γνώση. Καί ἡ γνώση είναι συνείδηση, ἡ ἀκούραστη ἐξερεύνηση τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἡ ἄρνηση να ἐνδώσουμε σέ ἀπατηλά φαινόμενα, ἡ προσπάθεια ν' ἀνακαλύψουμε τήν οὐσία τῆς ἀρετῆς.

Στήν γνώση αὐτή, στήν αὐτοσυνείδηση αὐτή, μόνο ἡ σοφία, ὁ Λόγος, μπορεί να μᾶς βοηθήση. Καί μόνο ὁ σοφός μπορεί να είναι εὐτυχισμένος. Ὅχι σέ μιάν «ἄλλη ζωή», ἀλλά στήν ἐπίγεια ὑπαρξη – ἀρχή καί τέλος τῆς ὅποιας «μακαριότητος» πού μπορεί να κατακτήση ὁ ἄνθρωπος.

LOUIS LAVELLE

Ο ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Από όμιλία του (1965) στην Έλβετία

ΕΧΟΜΕ ΣΥΝΗΘΗΣΕΙ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ. Χιλιάδες τώρα έχουν σκοτωθεί στο Βιετνάμ. Είχαμε δύο φοβερούς παγκόσμιους πολέμους και αμέτρητες χιλιάδες ανθρώπων έχουν σκοτωθεί χάριν τών ιδεών. Έχομε συνηθίσει όλους αυτούς τους σκοτωμούς, και στην πείνα, τη φτώχεια και τον εξευτελισμό της Ασίας, που υπάρχουν πλάι-πλάι με την ευημερία της Ευρώπης και της Αμερικής. Έχομε συνηθίσει στο πράγμα που ονομάζομε θάνατο και το δεχόμαστε. Λέμε ότι ο θάνατος είναι το αναπόφευκτο τέλος του ανθρώπου – ή μεγάλη ηλικία, ή αρρώστια και τελικά ο τάφος ή το κρεματόριο, όποιοδήποτε προτιμάτε. Δεν επαναστατούμε εναντίον του θανάτου, γιατί δεν μπορούμε. Έρχεται πλησιέστερα κάθε μέρα, καθώς γερνάμε. Έχομε κακομεταχειριστεί τον φυσικό οργανισμό, έτσι υπάρχει αρρώστια. Μπορεί κανείς να πεθάνη νέος ή να πεθάνη γέρος, αλλά έτσι ή αλλιώς, υπάρχει αρρώστια, πόνος, μαρτυριο. Με την αναζητήσι για καλή υγεία, οι άνθρωποι μπορούν τελικά να ζουν 150 ή 200 χρόνια, αλλά υπάρχει πάντα θάνατος στο τέλος όλων αυτών.

Γνωρίζοντας ότι ο θάνατος είναι αναπόφευκτος, οι περισσότεροι από μᾶς πιστεύουν στη μετενσάρκωσι, στην ανάστασι ή σέ κάποια ἄλλη μορφή συνεχίσεως μετά θάνατον, γιατί ἡ συνέχισις εἶναι τό μόνο πού θέλομε. Έτσι, πίστις, συνταγή, ἐλπίδα, δόγμα, παίρνουν πάλι ἕνα ἐξαιρετικά σημαντικό μέρος στη ζωῆ μας. Δεν ενδιαφερόμαστε γιά τό γεγονός τοῦ θανάτου, ἀλλά γιά τό ἄν ὑπάρχη μέλλουσα ζωῆ. Λέμε: «Ποιός εἶναι ὁ λόγος νά ἀγωνίζομαι, νά καλλιεργῶ τήν ἀρετή, νά προσπαθῶ νά γίνω σαν τόν θεό» – ξέρετε ὅλες αὐτές τίς ἀνόητες σκέψεις πού κανείς κάνει – «μόνον γιά νά τελειώσω μέ τόν θάνατο». Ἐπομένως, λέμε ὅτι πρέπει νά ὑπάρχη κάτι μετά θάνατον. Τώρα, ποιό εἶναι τό «κάτι» πού θέλομε νά συνεχισθῆ; Καταλαβαίνετε; Μέ διαφορετικές λέξεις, σέ διαφορετικό περιβάλλον, μέ διαφορετικό τύπο ἐλπίδας κ.ο.κ., ὅλες οἱ θρησκείες σ' ὄλον τόν κόσμο ὑπόσχονται κάποιο εἶδος συνεχίσεως μετά θάνατον. Ἀλλά ὅταν τά παραμερίσωμε ὅλα αὐτά, τί εἶναι αὐτό πού θέλομε νά συνε-

χισθη; Είναι ή καθημερινή ζωή μας, δέν είναι; Ή ζωή πού ξέρομε. Καί τί είναι ή ζωή πού ξέρομε; Είναι ή ζωή τής συντροφιάς, ή ζωή του καθημερινού βάσανου, άβεβαιότητα, έλπίδα, ή άγωνία τής μοναξιάς, του τσακωμού, τό νά πηγαίνωμε στό γραφείο, ήμέρα μέ τήν ήμέρα, επί τριάντα ή σαράντα χρόνια, ό άσήμαντος μικρός νοϋς πού έχομε, ή διαμορφωμένη ζωή, οί ευχαριστήσεις από τά ταξίδια καί από τό νά βλέπωμε κάτι καινούργιο, ή άρρώστια, ό πόνος, τό κενό τής άνιάς τής ύπάρξεώς μας, – αυτά είναι όλα όσα ξέρομε. Καί τώρα ξέρομε επίσης πώς νά πάμε στον Άρη καί νά πάρωμε φωτογραφίες. Ξέρομε όλο καί περισσότερο από έξωτερικά πράγματα.

Τί είναι λοιπόν αυτό, στό όποιον είμαστε τόσο άπεγνωσμένα προσκολλημένοι; Φανερά, είναι ή μνήμη τών πραγμάτων, τά όποια ύπήρξαν. Καί δέν είναι ένα φοβερό πράγμα νά αισθανόμαστε, ότι είμαστε προσκολλημένοι σε κάτι πού είναι παρελθόν, πού έχει περάσει, τελειώσει, πεθάνει; Αυτό είναι τό μόνο πού ξέρομε καί σ' αυτό είμαστε προσκολλημένοι. Είμαστε προσκολλημένοι στό γνωστό. Ό χαρακτήρας μας, τά βιβλία μας, οί πίνακες πού έχει κανείς κάνει, οί πείρες μας, οί ευχαριστήσεις, οί άγωνίες πού είχαμε, ή ένοχη πού έχει κανείς αισθανθει – όλα αυτά είναι τό παρελθόν καί αυτό είναι εκείνο, στό όποιον είμαστε προσκολλημένοι. Αυτό είναι όλο καί όλο πού ξέρομε, καί έτσι θέλωμε νά συνεχισθη μετά θάνατον. Άν έχω χάσει τήν σύζυγό μου, θέλω νά τήν συναντήσω στον άλλο κόσμο κ.ο.κ. Αυτό λοιπόν πού φοβόμαστε, είναι τό χάσιμο του γνωστού, πού είναι τό παρελθόν – τό παρελθόν, τό όποιον, κινούμενο διά μέσου του παρόντος, δημιουργεί τό μέλλον. Καί σ' αυτό είμαστε προσκολλημένοι.

Παρακαλώ, ακούστε το προσεκτικά αυτό. Δέν κάνω προπαγάνδα για κάτι. Άπλως τονίζω τά γεγονότα. Όταν λοιπόν προσκολλησθε σε κάτι πού είναι παρελθόν, τότε ό νοϋς σας, ή καρδιά σας, όλόκληρο τό είναι σας είναι ήδη πεθαμένο. Μπορεί νά ύπήρξε μία βαθειά ευχαρίστησις, μία έξοχη ευχαρίστησις, αλλά τήν στιγμή πού προσκολλησθε σ' αυτήν, ό νοϋς σας γίνεται ένα άσχημο μικρό πράγμα, πού δέν μπορεί πραγματικά νά ζή. Καί αυτό είναι ή ζωή μας. Όταν φοβισμένοι ότι αυτό πού όνομάζομε ζωή μας θά τελειώσει, έπινοοϋμε ή έλπίζομε μία συνέχισι μετά θάνατον. Άλλά όταν έχετε επίγνωσι όλων αυτών καί δέν ξεφεύγετε πιά, όταν κοιτάζετε, παρατηρείτε, ακούτε προσεκτικά, έχετε επίγνωσι χωρίς έκλογή για κάθε τι πού συμβαίνει μέσα σας, τότε βρίσκεστε άντιμέτωποι μέ τό ζήτημα του θανάτου, πού είναι πραγματικά τό άγνωστο. Δέν ξέρετε τό θάνατο, έχετε άπλως ιδέες γι' αυτόν. Έχετε ιδέες, φόβους, άγωνίες καί ύπάρχει αυτή ή φοβερή αίσθησις τής μονα-

ξιάς, τοῦ νά μείνη κανεῖς μόνος, στην ἐρημία. Καί ὅταν ἔχει κανεῖς ἐπίγνωσι ὄλων αὐτῶν, τότε διερωτᾶται: Μπορῶ νά πεθάνω σέ κάθε τι τό γνωστό: Μπορῶ νά πεθάνω στό παρελθόν, ὄχι σιγά-σιγά, ὄχι κρατώντας τά εὐχάριστα καί ἀπορρίπτοντας τά δυσάρεστα, ἀλλά νά πεθάνω τόσο γιά τήν εὐχαρίστησι ὅσο καί γιά τόν πόνο, πρῶγμα πού σημαίνει νά τελειώνω (νά ξεμπερδεύω) μέ τό παρελθόν, χωρίς ἐπιχειρήματα: Ξέρετε, ὅταν ἐρχεται ὁ θάνατος, δέν συζητᾶτε, δέν λέτε, «Λῶσε μου λίγο περισσότερες μέρες». Ὅταν ὁ θάνατος εἶναι ἐδῶ, σεις ἔχετε φύγει. Κατά τόν ἴδιον τρόπο πρέπει ν' ἀδειάζουμε τόν νοῦ ἀπ' ὄλο τό παρελθόν. Ἀδειάζοντας τό νοῦ, προθυμα, φυσικά, χωρίς προσπάθεια, τότε ἴσως ὑπάρχει ἐλευθερία ἀπό τό γνωστό, καί ἐπομένως ὑπάρχει μιά κατανόησι τοῦ ἀγνωστοῦ.

Οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς δέν ξέρομε τί εἶναι ἀγάπη. Ξερομε μόνο τόν πόνο καί τήν εὐχαρίστησι τῆς ἀγάπης, ἀλλά δέν βλέπομε τό γεγονός τῆς ἀγάπης, ὅπως βλέπομε τό γεγονός ἑνος βουνοῦ, ἔτσι γιά μᾶς ἡ ἀγάπη εἶναι κάτι τό ἀγνωστό, ὅπως εἶναι καί ὁ θάνατος. Ἀλλά ὅταν ὁ νοῦς εἶναι ἐλεύθερος ἀπό τό γνωστό, τότε γεννιέται αὐτό πού δέν γίνεται γνωστό μέ λέξεις, μέ πείρα, μέ ὄραματα, μέ ὅποιαδήποτε μορφή ἐκφρασεως.

Χωρίς νά γνωρίσωμε τήν ἀγάπη, χωρίς νά γνωρίσωμε τήν ἐξαιρετική πληρότητα, καί τόν πλοῦτο τοῦ θανάτου, ποτέ δέν θά γνωρίσωμε τί εἶναι τό νά ζοῦμε χωρίς βάσανα, χωρίς ἀγωνία, χωρίς τον πόνο τοῦ μόχθου (ὀδύνης).

Ερωτήσεις: Ποια εἶναι ἡ πηγή τῆς συνεχισεως;

Κρισην.: Εἶναι τελειῶς ἀπλό, δέν εἶναι: Εἴχατε μίαν εὐχαρίστησι, θέλετε νά συνεχισθῆ καί ἡ σκέψις τήν τροφοδοτεῖ γιά νά συνεχισθῆ. Ἄν ἡ σκέψις δέν ἐπενέβαινε σ' αὐτήν τήν εὐχαρίστησι, δέν θά εἶχε συνέχισι, οὔτε διάρκεια. Τό βλέπετε αὐτό, εἶναι τόσο ἀπλό. Ἄς ποῦμε, ἔχετε γραψει ἕνα βιβλίο καί ἔχετε βάλει ἐκεῖ τό ὄνομά σας. Αὐτό σᾶς δίνει εὐχαρίστησι, γιατί ἔχετε γίνει γνωστός, ἔχετε ἐπαινεθῆ, ἔχετε ὑποστή κριτική, ἔχετε γίνει πασίγνωστος καί ὄλα τα λοιπά ἀπ' αὐτές τίς ἀνοησίες, οἱ ὁποῖες σᾶς ἀρέσουν καί ἔτσι σκέπτεσθε γι' αὐτές. Συναντᾶτε τόν φίλο σας, πού σᾶς λέει: «Τί θαυμάσιο βιβλίο ἔχετε γράψει», χαιρεσθε ἀπ' αὐτό, σκέπτεσθε γι' αὐτό καί ὄλ' αὐτά διδουν συνέχισι στην εὐχαρίστησί σας. Εἶναι, πράγματι, πολύ ἀπλό. Τό ζήτημα, λοιπόν, εἶναι νά ἔχετε ἐπίγνωσι ὄλης αὐτῆς τῆς πορείας, καί τότε μπορεῖτε νά βάλετε τό ὄνομά σας στό βιβλίο, ἢ νά μή τό βάλετε καί δέν ἔχει πιά σημασία. Τότε ἐργάζεσθε σάν ἕνα ὄν, ἄνωνυμα. Καί κάθε τί πού εἶναι μεγάλο, πρέπει νά εἶναι ἄνωνυμο.

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΦΘΟΝΟΣ

ΚΑΙ

ΜΟΝΑΞΙΑ

«ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ»

Β' τόμος, σελίς 279-286

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ τό δειλινό ήταν πολύ ήσυχα. Μιά σαύρα άνεβοκατέβαινε σ' ένα βράχο, πού ήταν ακόμα ζεστός. Ή νύχτα θά ήταν κρύα, κι' ό ήλιος θά έκανε πολλές ώρες για ν' ανατείλει πάλι. Τά γελάδια ήταν άποκαμωμένα κι' άργοπερπατώντας γύριζαν από τά μακρινά χωράφια όπου ώργωναν μέ τούς άφέντες τους. Μιά βαθύφωνη κουκουβάγια έκραζε από τήν κορφή του λόφου πού ήταν τό σπίτι της. Κάθε δειλι αυτήν τήν ώρα περίπου άρχιζε, και καθώς σκοτεινίαζε πió πολύ τά κραξίματά της γίνονται πió άραιά. Μά πότε-πότε, άργά μέσ τή νύχτα, τά ξανάκουγες. Ή μία κουκουβάγια έκραζε τήν άλλη πάνω από τήν κοιλάδα, και τό βαθύ τους κράξιμο ήταν σαν νάδινε μεγαλύτερη σιωπή και όμορφιά στή νύχτα. Ήταν ένα όμορφο δειλινό, και τό καινούργιο φεγγάρι έδουε πάνω από τό σκοτεινό λόφο.

Ή συμπόνια δέν είναι τόσο δύσκολο νάρθει όταν ή καρδιά δέν είναι γεμάτη από τά πανούργα πράγματα του νοϋ. Ό νοϋς είναι εκείνος πού μέ τίς άπαιτήσεις και τούς φόβους του, τίς προσκολλήσεις και τίς άπαρνήσεις του, τίς άποφάσεις και τίς παρωθήσεις του, καταστρέφει τήν άγάπη. Και πόσο δύσκολο είναι νά είσαι άπλός γύρω άπ' όλ' αυτό! Δέν χρειάζεσαι φιλοσοφίες και διδαχές για νά είσαι πρᾶος και καλός. Οί ικανοί και οί δυνατοί τής γης θά οργανώσουν τή διατροφή και τό ντύσιμο των λαών, και θά τούς παρέχουν στέγη και ιατρική περίθαλψη. Τουτο είναι άναπόφευκτο μέ τήν τα-

χείρι ανάπτυξι τῆς παραγωγῆς· εἶναι ἡ λειτουργία μιᾶς καλά ὀργανωμένης κυβερνήσεως καὶ μιᾶς ἰσορροπημένης κοινωνίας. Ἀλλὰ ἡ ὀργάνωσι δὲν προσφέρει τὴ γενναιοδωρία τῆς καρδιάς καὶ τοῦ χειριοῦ. Ἡ γενναιοδωρία ἔρχεται ἀπὸ μιαν ὀλοτέλιμ διαφορετικὴ πηγὴ, μιάν πηγὴ περ' ἀπὸ κάθε μέτρο. Ἡ φιλοσοφία κι' ὁ φθόνος τὴν καταστρέφουν μὲ τοση σιγουριὰ ὅσο κι' ἡ φωτιὰ πού καίει. Πρέπει κανεὶς νὰ τὴν ἀγγίξει αὐτὴν τὴν πηγὴν, ἀλλὰ πρέπει νὰ πάει σ' αὐτὴν μὲ ἄδεια χέρια, χωρὶς προσευχὴν, χωρὶς θυσία. Τὰ βιβλία δὲν μποροῦν νὰ τὴν διδάξουν, μῆτε μπορεῖ ὁποιοσδήποτε πνευματικὸς διδάσκαλος νὰ ὁδηγήσει σ' αὐτὴν. Δὲν μπορεῖ νὰ τὴν φτάσει κανεὶς μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς, μολονότι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀπαραίτητη, μῆτε μὲ τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν ὑπακοή. Ὅταν ὁ νοῦς εἶναι γαλήνιος, χωρὶς κυμμιάν κίνησι, τότε ὑπάρχει αὐτὴ ἡ σιωπὴ. Στὴ γαλήνη δὲν ὑπάρχει κίνητρο, δὲν ὑπάρχει ἢ παρῶθησι γιὰ τὸ περισσότερο.

Ἦταν μιὰ νεὰ γυναῖκα, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποκαμωμένη ἀπὸ τὸν πόνο. Δὲν ἦταν ὁ φυσικὸς πόνος πού τὴν ἐνοχλοῦσε τόσο πολὺ, ἀλλὰ πόνος ἐνὸς διαφορετικοῦ εἶδους. Τὸ σωματικὸ πόνος μποροῦσε νὰ τον ἐλέγξει μὲ τὰ φάρμακα, ἀλλὰ τὴν ἀγωνία τῆς ζήλειας ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ τὴν καταπραῖνει. Τὴν εἶχε, ἐξήγησε, ἀπὸ τὴν παιδικὴ τῆς ἡλικία. Σ' ἐκείνην τὴν ἡλικία ἦταν κατὰ τὸ παιδιώστικο, πού κανεὶς τὸ ἀνεχόταν καὶ γελοῦσε μ' αὐτὸ, ἀλλὰ τώρα εἶχε γίνει ἀρρώστεια. Ἦταν παντρεμένη κι' εἶχε δύο παιδιά, καὶ ἡ ζήλεια κατέστρεφε καθὲ σχεσι τῆς.

«Φαίνεται νὰ ζήλευω, ὄχι μόνον τὸ σύζυγο καὶ τὰ παιδιά μου, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ καθέναν ποτ' ἔχει περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἐγώ. Καλύτερο κῆπο ἢ πῶ ὁμορφο φορεμα. Ὅλ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ φαίνονται ἀνοητὰ, ἀλλὰ ἐγὼ βασανίζομαι ἀπ' αὐτὰ. Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ πῆγα σ' ἓναν ψυχαναλυτὴν, καὶ γιὰ λίγο ἔνοιωσα κάποια γαλήνη, ἀλλὰ γρηγορὰ ξαναρχισε».

Ὁ πολιτισμὸς στὸν ὁποῖο ζοῦμε δὲν ἐνθαρρύνει τὸ φθόνον. Οἱ διαφημισεῖς, ὁ συναγωνισμὸς, ἡ σύγκρισι, ἡ λατρεία τῆς ἐπιτυχίας μὲ τίς πολλὰς δραστηριότητες τῆς – ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν διατηροῦν τὸ φθόνον. Ἡ ἀπαίτησι γιὰ περισσότερο εἶναι ζήλεια, δὲν εἶναι:

«Ἀλλὰ...»

Ἄς ἐξετασοῦμε τὸ φθόνον αὐτὸν καθ' ἐμὰ τὸν γιὰ λίγα λεπτά, κι' ὄχι τοὺς προσωπικοὺς σας ἀγῶνες μαζί· τοὺς θὰ ἐπανέλθουμε σ' αὐτὸ ἀργότερα. Συμφωνεῖτε:

«Βεβαιοτάτα.»

Τὸ φθόνον τὸν ἐνθαρρύνουμε καὶ τὸν σεβόμαστε, ἔτσι δὲν εἶναι. Τὸ πνεῦμα τοῦ συναγωνισμοῦ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία.

Τὴν ἰδέα ὅτι πρέπει νά εἶσαι καλύτερος καὶ νά κάνεις κάτι περισσό-
τερο ἀπὸ τὸν ἄλλον μᾶς τὴν ἐπαναλαμβάνουν συνεχῶς μὲ διαφορε-
τικούς τρόπους. Τὸ παράδειγμα τῆς ἐπιτυχίας, ὁ ἥρωας καὶ ἡ γεν-
ναία του πρᾶξι, ἀκατάπαυστα ἤχου ἔνθετα μέσα στό νοῦ. Ὁ σημερινός
πολιτισμός βασίζεται στό φθόνο, στήν κτητικότητα. Ἄν δὲν εἶσα-
στε κτητικός γιὰ τὰ ἐγκόσμια πράγματα, κι' ἀντί γι' αὐτό ἀκολου-
θεῖτε κάποιον θρησκευτικό δάσκαλο, σᾶς ὑπόσχονται τὴν κατάλ-
ληλη θέσι στόν ἄλλον κόσμο. Ἀνατρεφόμαστε μ' αὐτά, κι' ἡ ἐπιθυ-
μία τῆς ἐπιτυχίας εἶναι βαθιά ριζωμένη σχεδόν στόν καθένα μας.
Τὴν ἐπιτυχία τὴν ἐπιδιώκουμε μὲ διάφορους τρόπους, ἐπιτυχία σ' ἄν
καλλιτέχνης, σ' ἄν ἐπιχειρηματίας, σ' ἄν ἄνθρωπος τῆς θρησκείας.
Ὅλ' αὐτὰ εἶναι μιὰ μορφή φθόνου, ἀλλὰ μόνον ὅταν ὁ φθόνος γίνε-
ται καταθλιπτικός, ὀδυνηρός, προσπαθεῖ κανεὶς νά ἐλευθερωθεῖ ἀπ'
αὐτόν. Ὅσο ἀποδίδει καὶ εἶναι εὐχάριστος, ὁ φθόνος εἶναι ἓνα πα-
ραδεκτό κομμάτι τῆς φύσεώς μας. Δὲν βλέπουμε ὅτι σ' αὐτὴν τὴν
εὐχαρίστησι ὑπάρχει πόνος. Ἡ προσκόλλησι δίνει εὐχαρίστησι,
ἀλλὰ ἐπίσης γεννᾷ τὴ ζήλεια καὶ τὸν πόνο, καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀγά-
πη. Σ' αὐτὴν τὴ σφαῖρα τῆς δραστηριότητος ζεῖ κανεὶς, ὑποφέρει
καὶ πεθαίνει. Καὶ μόνον ὅταν ὁ πόνος αὐτῆς τῆς αὐτοπεριοριστικῆς
δράσεως γίνεται ἀνυπόφορος προσπαθοῦμε νά βροῦμε διέξοδο ἀπ'
αὐτόν.

«Νομίζω πὼς ἀμυδρά τό καταλαβαίνω ἀπ' αὐτό, μὰ τί νά κάνω;»

Πρὶν ἐξετάσουμε τό τί νά κάνετε, ἄς δοῦμε ποιό εἶναι τό πρό-
βλημα. Ποιό εἶναι τό πρόβλημα:

«Βασανίζομαι ἀπὸ τὴ ζήλεια καὶ θέλω ν' ἀπελευθερωθῶ ἀπ' αὐ-
τὴν».

Θέλετε νά ἐλευθερωθεῖτε ἀπὸ τὸν πόνο τῆς, ἀλλὰ δὲν θέλετε νά
κρατήσετε ἐκείνην τὴν ἰδιάζουσα εὐχαρίστησι πού ὑπάρχει στήν
κατοχή καὶ τὴν προσκόλλησι:

«Φυσικά θέλω. Δὲν περιμένετε ν' ἀπαρνηθῶ ὅλα ὅσα κατέχω,
ἔτσι δὲν εἶναι;»

Δὲν μᾶς ἀπασχολεῖ ἡ ἀπαρνησι, ἀλλὰ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νά κατέ-
χεις. Θέλουμε νά κατέχουμε ἄνθρώπους ὅπως καὶ πράγματα, προ-
σκολλίομαστε στίς πίστεις ὅπως καὶ στίς ἐλπίδες. Γιατί ὑπάρχει
αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία νά κατέχουμε πράγματα κι' ἄνθρώπους, αὐτὴ ἡ
προσκόλλησι πού καίει:

«Δὲν ξέρω, ποτέ δὲν τό σκέφτηκα αὐτό. Φαίνεται νά εἶναι φυσι-
κό τό νά εἶσαι φθονερός, ἀλλὰ ἔχει γίνει δηλητήριο, ἓνας βίαιος
ἐνοχλητικός παράγων στή ζωὴ μου».

Χρειαζόμαστε ὠρισμένα πράγματα, τροφή, ροῦχα, στέγη, καὶ τὰ
λοιπὰ, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ χρησιμοποιοῦμε γιὰ ψυχολογικὴ εὐχαρίστησι,

πράγμα που δημιουργεί πολλά άλλα προβλήματα. Με τον ίδιο τρόπο ή ψυχολογική εξάρτησις από άλλους ανθρώπους γεννιάει την ανησυχία, τη ζήλεια και το φόβο.

Υποθέτω, μ' αυτήν την έννοια, ότι εξαρτιέμαι απ' ώρισμένους ανθρώπους. Αυτοί μου είναι τώρα αναγκαστικά απαραίτητοι, και χωρίς αυτούς θα ήμουν τελείως χαμένη. Αν δέν είχα το σύζυγο μου και τα παιδιά μου σιγα-σιγα θα τρελαινόμουν, ή θα προσκολλόμουν σε κάποιον άλλον. Όμως, δέν βλέπω τι το κακό υπάρχει στην προσκολλησις».

Δέν λέμε ότι αυτή είναι καλή ή κακή αλλά εξετάζουμε την αίτια και το αποτέλεσμα της, έτσι δέν είναι. Δέν καταδικάζουμε ούτε και δικαιολογούμε την εξάρτησι. Αλλά γιατί νά εξαρτάται κανείς ψυχολογικά από κάποιον άλλον. Αυτό δέν είναι το πρόβλημα, κι' όχι το πώς νά ελευθερωθούμε από τα μαρτάρια τής ζήλειας. Η ζήλεια είναι απλώς το αποτέλεσμα, το σύμπτωμα, και θα ήταν άχρηστο ν' ασχοληθού μεμονο με το σύμπτωμα. Γιατί εξαρτάται κανείς ψυχολογικά από κάποιον άλλον;

«Ξέρω ότι εξαρτιέμαι από κάποιον άλλον, αλλά δέν τό έχω σκεφτεί πραγματικά αυτό. Το πηρά σαν δεδομένο ότι ό καθένας εξαρτάται από κάποιον άλλον».

Βεβαια στο φυσικό επίπεδο εξαρτάται ό ένας από τον άλλον και παντα θα συμβαίνει έτσι, που είναι φυσικό κι' αναπόφευκτο. Αλλά έφ' όσον δέν κατανοούμε την ψυχολογική μας εξάρτησι από κάποιον άλλον, δέν νομίζετε ότι ό πόνος τής ζήλειας θά συνεχίξει; Λοιπον, γιατί υπάρχει αυτή ή ψυχολογική ανάγκη ενός άλλου;

«Χρειάζομαι την οικογένειά μου γιατί τους αγαπώ. Αν δέν τους αγαπούσα δέν θα μ' ένοιαζε».

Λέτε ότι ή αγάπη και ή ζήλεια πάνε μαζί;

«Έτσι φαίνεται. Αν δέν τους αγαπούσα, ασφαλώς δέν θα τους ζήλευα».

Επομένως, όταν απαλλαγείτε από τη ζήλεια έχετε επίσης απαλλαγεί κι' από την αγάπη, έτσι δέν είναι. Τότε γιατί θέλετε ν' απελευθερωθείτε από τη ζήλεια; Θέλετε νά κρατήσετε την ευχαριστησι τής προσκολλησεως και νά διώξετε τον πόνο της. Μπορεί νά γινή αυτό;

«Γιατί όχι»

Η προσκολλησι συνεπαγεται φόβο, έτσι δέν είναι. Φοβάστε τό τι είσαστε, ή τό τί θά γίνετε αν ό άλλος σάς αφήσει ή πεθανει, και προσκολλιεστε λόγω αϊτού του φοβου. Όσο είσαστε απασχολημένη με την ευχαριστησι τής προσκολλησεως, ό φόβος είναι κριμμένος, κλεισμένος σε μιάν άκρη, αλλά δυστυχώς βρίσκεται παντα

έκει. Καί ἔως ὅτου ἀπελευθερωθεῖτε ἀπ' αὐτόν τό φόβο, τά μαρτύρια τῆς ζήλειας θά συνεχίζονται.

«Τί πράγμα φοβᾶμαι;»

Τό ζήτημα δέν εἶναι τί εἶναι ἐκεῖνο πού φοβᾶστε, ἀλλά ἔχετε ἐπίγνωσι ὅτι φοβᾶστε;

«Τώρα πού τόσο ἐπίμονα κάνετε αὐτήν τήν ἐρώτησι, ὑποθέτω ὅτι φοβᾶμαι. Ἐν τάξει, φοβᾶμαι».

Τί πράγμα;

«Τό νά αισθάνουμαι χαμένη, ἀβέβαιη· τό νά μή μ' ἀγαποῦν, νά μή νοιάζονται γιά μένα· τό νά βρίσκομαι σέ μοναξιά, μονάχη. Νομίζω ὅτι αὐτό εἶναι. Φοβᾶμαι νά εἶμαι σέ μοναξιά, μήπως δέν μπορέσω ν' ἀντιμετωπίσω τή ζωή μόνη μου, ἔτσι ἐξαρτιέμαι ἀπό τό σύζυγο καί τά παιδιά μου, ἀπεγνωσμένα κρατιέμαι πάνω τους. Ὑπάρχει διαρκῶς μέσα μου ὁ φόβος μήπως τούς συμβεῖ τίποτα. Μερικές φορές ἡ ἀπόγνωσί μου παίρνει τή μορφή τῆς ζήλειας, τῆς ἀκράτητης μανίας, καί τά λοιπά. Φοβᾶμαι μήπως ὁ σύζυγός μου στραφεῖ πρὸς μίαν ἄλλην. Μὲ κατατρώγει ἡ ἀγωνία. Σᾶς διαβεβαιώνω, πὼς πολλές εἶναι οἱ ὥρες πού περνῶ κλαίγοντας. Ὅλη αὐτή ἡ ἀντίφασικὴ ἢ ταραχὴ εἶναι αὐτό πού τό ἀποκαλοῦμε ἀγάπη, καί σεῖς μερῶτα ἂν αὐτό εἶναι ἀγάπη. Εἶναι αὐτό ἀγάπη ὅταν ὑπάρχει προσκόλλησι; Βλέπω ὅτι δέν εἶναι. Εἶναι ἄσκημο, τελειῶς ἐγωϊστικὸ σκέπτομαι τόν ἑαυτό μου διαρκῶς. Ἀλλά τί νά κάνω;»

Κατακρίνοντας τόν ἑαυτό σας, ἀποκαλώντας τον μισερό, ἄσκημο, ἐγωϊστὴ, δέν ἀπαλύνει διόλου τό πρόβλημα. Τουναντίον, τό κάνει πιο μεγάλο. Εἶναι σπουδαῖο νά τό κατανοήσετε αὐτό. Ἡ κατάκρισις ἢ ἡ δικαιολόγησι σᾶς ἐμποδίζει ν' ἀτενίσετε ἐκεῖνο πού ὑπάρχει πίσω ἀπὸ τό φόβο, εἶναι μιά ἐνεργὸς ἀπόσπασις ἀπὸ τήν ἀντιμετώπισι τοῦ γεγονότος τοῦ τί πραγματικά συμβαίνει. Ὅταν λέτε: «Εἶμαι ἄσκημη, ἐγωῖστρια, οἱ λέξεις αὐτές εἶναι φορτωμένες μὲ κατάκρισι, καί δυναμώνετε τό χαρακτηριστικὸ τῆς κατακρίσεως πού εἶναι μέρος τοῦ ἑαυτοῦ.

«Δέν εἶμαι βέβαιη ὅτι τό καταλαβαίνω αὐτό».

Κατακρίνοντας ἢ δικαιολογώντας μιά πράξι τοῦ παιδιοῦ σας, τό καταλαβαίνετε; Δέν ἔχετε τόν καιρὸ ἢ τὴ διάθεσι νά τοῦ ἐξηγήσετε, ἐπομένως γιὰ νά ἐπιτύχετε ἕνα ἄμεσο ἀποτέλεσμα λέτε «κάνε» ἢ «μὴ κάνεις», ὅπως δέν ἔχετε κατανοήσει τίς περιπλοκές τοῦ παιδιοῦ. Μὲ τόν ἴδιο τρόπο, ἢ κατάκρισι, ἢ δικαιολόγησι, ἢ ἡ σύγκρισις ἐμποδίζει τὴν κατανόησι τοῦ ἑαυτοῦ σας. Πρέπει νά κατανοήσετε τὴν περίπλοκη ὄντοτητα πού εἴσθε ἐσεῖς.

«Ναί, ναί, τό ἀντιλαμβάνομαι αὐτό».

Τότε μπεῖτε στό θέμα σιγά, χωρὶς νά κατακρίνετε ἢ νά δικαιο-

λογεíte. Θα τό βρεíte πολύ δύσκολο νά μήν κατακρίνετε ή νά δικαιολογεíte, γιατί από αιώνες ή άρνησι κι' ή βεβαίωσις έχουν γίνει συνήθεια. Παρατηρεíte τίς αντίδράσεις σας καθώς μιλάμε μαζί.

Τό πρόβλημα λοιπόν, δέν είναι ή ζήλεια και πώς νά ελευθερωθεíte απ' αυτήν, αλλά ό φόβος. Τί είναι φόβος; Πώς γεννιέται:

«Ότι υπάρχει είναι γεγονός, αλλά δέν ξέρω τί είναι».

Ό φόβος δέν μπορεί νά υπάρξει απ' έαυτού του, υπάρχει μόνο σέ σχέσι πρός κάτι, έτσι δέν είναι. Υπάρχει μιá κατάστασηι πού τήν αποκαλεíte μοναξιά, κι' όταν έχετε συνείδησι αυτής τής καταστάσεως, ξεπεράει ό φόβος. Επομένως ό φόβος δέν υπάρχει απ' έαυτού του. Τί είναι εκείνο πού πραγματικά φοβάστε;

«Υποθέτω τη μοναξιά μου, όπως λέτε και σεις».

Γιατι υποθετετε; Δέν είσαστε βέβαιη:

«Διστάζω να είμαι βέβαιη για ότιδήποτε, αλλά ή μοναξιά είναι ένα από τά πιο βαθειά προβλήματά μου. Υπήρχε πάντοτε στό βάθος, αλλά είναι μόνο τώρα, σ' αυτήν τη συζητησι, πού αναγκάζομαι νά τήν άτενίσω άμεσα, νά δω ότι υπάρχει. Είναι ένα άπέραντο κενό, τρομακτικό και πού δέν μπορείς νά τό αποφυγεις».

Είναι δυνατό νά βλέπουμε αυτό τό κενό χωρίς νά του δίνουμε ένα όνομα, χωρίς όποιασδήποτε μορφής περιγραφή; Μέ τό νά βάζουμε μιάν ετικέττα σέ μιάν κατάστασηι δέν σημαίνει ότι τήν κατανοούμε; τοίναντίον, αυτό είναι ένα εμπόδιο για τήν κατανόησι.

«Καταλαβαίνω τί έννοεíte, αλλά δέν μπορώ ν' αποφύγω νά τό κατονομάσω ούσιαστικά είναι μιá αυτόματη αντίδρασι.»

Τό αίσθημα κι' ή κατονομασία τοι είναι σχεδόν ταυτόχρονα, δέν είναι; Μπορούν νά χωρισθούν; Μπορεί νά υπάρξει ένα κενό διάστημα ανάμεσα σ' ένα αίσθημα και στην κατονομασία του; Αν ζήσει κανείς πραγματικά αυτό τό κενό διάστημα, θ' ανακαλύψει ότι ό σκεπτόμενος παύει να υπάρχει σαν μιá όντότης χωριστή και διαφορετική από τή σκεψι. Η λειτουργία τής λεκτικοποίησεως είναι μέρος του έαυτού, του «εγώ», τής όντότητος πού ζηλεύει και πού προσπαθει νά ξεπεράσει τή ζήλεια της. Όταν κατανοήσετε πραγματικά τήν αλήθεια αι τοι, τότε ό φόβος σταματάει. Η κατονομασία έχει και φυσιολογική και ψυχολογική επίδρασι. Όταν δέν κατονομάζει κανείς, τότε μόνον είναι δυνατόν νά έχει πλήρη επίγνωσι εκείνου πού αποκαλούμε τό κενό τής μοναξιάς. Τότε ό νούς δέν ξεχωρίζει τόν έαυτόν του απ' αυτό πού είναι.

«Τό βρίσκω εξαιρετικά δύσκολο νά τά παρακολουθήσω όλ' αυτά, αλλά αισθάνομαι πως έχω κατανοήσει τουλάχιστον κάτι απ' αυτά, και θ' άφήσω αυτήν τήν κατανόησι νά ξετυλιχθει.»

ΖΩΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Κατά τὰς ἀντιλήψεις τῶν Ὀρφικῶν Μυστηρίων

ΝΙΚ. ΜΑΤΣΟΥΚΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΥΣΕΠΙΛΗΤΟΝ ἡ σχέσις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ μυθικοῦ προσώπου τοῦ Ὀρφέως μέ τὰς ἀντιλήψεις περί ζωῆς καὶ θανάτου τοῦ Ὀρφισμοῦ. Ἐν προκειμένῳ δέν ἤμποροῦμεν νά εἰμεθα βέβαιοι κατά πόσον εἶναι ὀρθόν ν' ἀποδώσωμεν τήν προέλευσιν τοῦ ὄρου «Ὀρφισμός» ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀοιδοῦ τῆς Θράκης Ὀρφέως. Ἐμποροῦμεν δέ νά ὑποστηρίξωμεν μέ πολλάς πιθανότητας, ὅτι ἡ ὀνομασία τοῦ μουσικοῦ τούτου τῆς θράκης προέρχεται ἀπό τήν προϋπάρχουσαν θρησκευτικὴν αἵρεσιν τοῦ Ὀρφισμοῦ· διότι ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος «Ὀρφεύς» φαίνεται νά ἔχη σχέσιν πρός τήν λέξιν «ὄρφανός», πού σημαίνει τόν ἐρημίτην ἢ τόν ἀπομεμακρυσμένον. Ἡ δέ θρησκευτικὴ τάσις τοῦ Ὀρφισμοῦ ἐξέφραζε τήν προσπάθειαν τῆς φυγῆς ἐκ τῆς ὑλικῆς ὑφῆς τοῦ παρόντος κόσμου.

Ὡς ἂν ἔχη ὅμως, ἡ δυσκολία ἔγκειται εἰς τήν ἀδυναμίαν μας, λόγω ἐλλείψεως σαφῶν ἱστορικῶν πηγῶν, νά διακριβώσωμεν τήν ἐποχὴν κατά τήν ὁποίαν ἐνεφανίσθησαν αἱ ρίζαι τοῦ Ὀρφισμοῦ. Ἐκ παραλλήλου καὶ τό πρόσωπον τοῦ Ὀρφέως κινεῖται εἰς τήν ἀχλύν τοῦ μύθου καὶ τῆς γοητείας. Ὁ Ὀρφεύς ἀναφέρεται ρητῶς διά πρώτην φοράν ἀπό τόν ποιητὴν Ἴβυκον, ἐνῶ ἡ δράσις του ὡς μυθικοῦ προσώπου ἐκδηλώνεται εἰς τοὺς προομηρικούς χρόνους, καὶ εἶναι γνωστός εἰς τόν μῦθον τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας. Συγχρόνως ἢ καὶ προηγουμένως αἱ τάσεις τῆς ὀρφικῆς διδασκαλίας διεχέοντο κατά τοὺς χρόνους αὐτοὺς εἰς διαφόρους θρακικὰς φυλάς. Δέν εἶναι δέ ἀπίθανον ἢ ὑπαρξίς κατά τήν προομηρικὴν ἐποχὴν ἐνός προτύπου ὡς τοῦ Ὀρφέως· εἶναι ἐξ ἴσου λογικόν ὅτι τό πρότυ-

πον τούτο περιεβλήθη από τον μύθον και εξήρθη εις γοητευτικὰς σφαιρας. Ὁ Ὀρφεύς φερεται ὡς ἰδρυτῆς καὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐνῶ ἡ μαρτορια περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συστάσεως τῶν μυστηρίων τοῦ Διονυσίου εἶναι σαφής: «Εὐρε δὲ Ὀρφεύς καὶ τὰ Διονυσια μυστήρια, καὶ τεθλαται περὶ τὴν Πιερίαν διασπαθεῖς ὑπὸ τῶν μαιναδῶν¹. Ὁ Ὀρφισμὸς καὶ ἡ Διονυσιακὴ λατρεία εἰρῖσκονται εἰς ἀρρηκτον συνυφανσιν».

Ἀνεξαρτήτως τούτων ὑπάρχει ἐν προκειμένῳ καὶ ἄλλο πρόβλημα αἰ ἐν λόγω τασεῖς τῆς Ὀρφικῆς λατρείας, περὶ φυγῆς ἐκ τῶν δεσμών τῆς ὕλικῆς πραγματικότητος καὶ ἀνακαινισεως τῆς ὑπαρξεως εἰς τὴν σφαῖραν μιᾶς θεικῆς καὶ μακαρίας ζωῆς, ὅεν εἶναι δυνατόν νὰ συμβιβασθῶν με τὰς ἑλληνικὰς καθόλου ἀντίληψεις περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Πραγματι, αἱ ἀπολυτρωτικαὶ αὐταὶ τασεῖς, ποὺ διεχεοντο εἰς τὰς θρακικὰς φυλάς, ἔχουν ἀνατολικὴν προέλευσιν; Ὁ Ἡρόδοτος εἰς τὸ ἐρωτήμα τούτο ἀπαντᾷ καταφατικῶς². Νομίζομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ὅεν εἶναι εὐκόλον ν' ἀπορριψῶμεν τὰς πληροφορίες τοῦ Ἡρόδοτου ἐκτὸς ὁμῶς αὐτοῦ καὶ ἡ συνολοὺς ἑλληνικὴ ἀντίληψις περὶ ζωῆς καὶ θανάτου ἔρχεται εἰς ἀντιθεσιν πρὸς τὰς ἀντίληψεις τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων.

Κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Ἡρόδοτου οἱ Γεταὶ ἐν Θρακίᾳ ἐπίστευον εἰς τὴν μετὰ θάνατον συναντήσιν μετὰ τοῦ Ζαμόλξιοις, ὅπου ἐτύχχανον ἀθανάτου καὶ εὐδαιμονοῦς ζωῆς³. Εἶναι ὁμῶς χαρακτηριστικώτατη καὶ παραδόξος κατὰ πάντα, συγχρονῶς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν βιοθεωρίαν, ἡ ἀντίληψις τῆς θρακικῆς φυλῆς τῶν Τριασῶν, οἱ ὅλοιοι ὑπεδέχοντο τὴν γεννησιν παιδιοῦ με θρηνοὺς καὶ ὀλοφυρμούς, ἐνῶ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου με χαρῶν καὶ ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις. «Τὸν μὲν γενόμενον περιζόμενοι οἱ προσσηκόντες ὀλοφυρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπεὶ τε ἐγενετο ἀναλιῆσαι κακὰ, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρώπηϊα πάθεα, τὸν δ' ἀπογενόμενον παιζόντες τε καὶ ἠδομενοι γῆ κρυπτοῦσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κικῶν ἐξαπαλλαχθεῖς ἐστὶ ἐν Πισίᾳ εὐδαιμονίᾳ»⁴.

1. Ἀπολλοδόρου, 1, 3, 2.

2. M. Nilsson, A history of Greek Religion, τόμος ἐν, σελ. 210. Βλ. Ἡρόδοτ. 2, 81.

3. Ἡρόδοτ. 2, 49. «Ἐγὼ μὲν νύ ν' ὄψην Μελιμποδα γενόμενον ἀνδρᾶ σοφὸν μαντικὴν τε εἰα τῷ συστήσει καὶ πῶθεινον ἀπ' Αἰγύπτου ἄλλοτε πολλα εσηρησασθαι Ἑλλῆσι καὶ τὰ περὶ τοῦ Διονυσοῦ, ὀλιγα γὰρ τῶν παραλαζάντων». Βλ. καὶ Ἡρόδ. 2, 58. «Πανηγυρεῖς δὲ ἀρεὶ καὶ πομπὰς καὶ προσεγῶγος πρότον ἀνθρώπων Αἰγύπτου εἰσι οἱ ποιησάμενοι, καὶ παρὰ τοῖς τῶν Ἑλλήνεσσι μεμῆθηκασιν».

4. Ἡρόδοτ. 4, 93-94. «... ἀθανατιζοῖσι δὲ τὸνδε τὸν τροπον οἷτε ἀποθνησκείναι τοῖς νομίζοσι, γεννᾶτε τὸν ἀπολλόμενον παρὰ Ζαμόλξιν δαιμονίᾳ».

5. Ἡρόδοτ. 5, 4.

Ἐδῶ διαβλέπομεν τὰς ρίζας τῶν ἀντιλήψεων, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν ἴσως συστηματικώτερον καὶ ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῶν ὀρφικῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα εὗρον εὐμενῆ ὑποδοχὴν εἰς Μ. Ἀσίαν, Μακεδονίαν, Ἀττικὴν καὶ Κάτω Ἰταλίαν. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 7ου καὶ 6ου αἰῶνος ὁ Ὀρφισμὸς εὐρίσκετο εἰς ὄργανόν καὶ ἀσυνήθη ἀκμήν. Ὁ Ὀρφισμὸς ὅμως ἀποτελεῖ κίνησιν καὶ αἵρεσιν θρησκευτικὴν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Κράτους.

Ὁ Ὀρφισμὸς ἀπετέλεσε θρησκευτικὸν σύστημα ἀπολυτρώσεως. Ἐπεκράτει εἰς αὐτὸν τὸ στοιχεῖον τῆς δυαλιστικῆς ἀντιθέσεως. Τὸ σύστημα τοῦτο περιεῖχε τελετάς, μῆσεις, καθαρμούς, ἐκστατικὴν καὶ ὀργιαστικὴν λατρείαν ὡς καὶ ἠθικὰς ἐποχὰς ἀσκήσεως καὶ ἀποχῆς ἐξ ὠρισμένων τροφῶν⁶. Αἱ ἀντιλήψεις τοῦ συστήματος τούτου ἀνευρίσκονται εἰς συλλογὴν βιβλίων τὰ ὁποῖα καλοῦναι «Ὀρφικά» ἀποδίδονται εἰς τὸν Ὀρφέα ἐνῶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τὰ ἀποδίδει εἰς πολλοὺς συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ἤκμασαν κατὰ τὴν 7ην καὶ 6ην ἑκατονταετηρίδα.

Βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ἡ ὑφισταμένη ἀντίθεσις μεταξύ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Ἡ ὑψὴ τῆς ὕλης εἶναι μεστὴ κακότητος καὶ βεβαρυμένῃ ἐκ τοῦ κράτους τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ πόνου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀπολύτρωσις εἶναι ἡ βασικὴ ἐπιδίωξις τοῦ Ὀρφισμοῦ⁷. Διὰ τοῦτο στενωῶς συνδέεται πρὸς λυτρωτὴν θεόν, πού εἶναι ὁ Διόνυσος. Ἡ καταγωγὴ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, εἶναι θρακικὴ. Δὲν ἀποκλείονται ὅμως καὶ ἄλλαι ἐρμηνεῖαι περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ.

Ὁ καθ. Μ. Νίλσον θεωρεῖ κατὰ πάντα εὐλογον ν' ἀποδώσωμεν τὴν προέλευσιν τοῦ θεοῦ τούτου καὶ ἐξ ἄλλης περιοχῆς⁸. Τὸ φαινόμε-

6. Λ. Φιλίππιδου, Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 52-59.

7. Μῶλονότι δὲν εἶναι τοῦ θέματος νὰ συγκρίνωμεν τὴν ἀντίληψιν τῆς ὀρφικῆς ἀπολυτρώσεως πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, πρὸς ἀποφυγὴν οἰασθήποτε εὐκόλου συγχύσεως, τονίζομεν τὰ ἑξῆς: Ὁ Ὀρφισμὸς, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀνατολικαὶ τάσεις, ἐκλαμβάνουν τὴν ὕλην ὡς αὐτοδύναμον ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῆς διασαλεύσεως τῶν νόμων τῆς κατὰ φύσιν θείας μυχικῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀπολύτρωσις εἶναι ἡ φυγὴ ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς ὕλης καὶ ἡ «ὁμοίωσις τῷ θεῷ». Ὁ Χριστιανισμὸς ὅμως διδάσκει ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Ἡ ὕλη δὲν εἶναι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ κακοῦ· δὲν ἐπιδιώκεται ἡ φυγὴ ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἀνάστασις αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάταξις εἰς τὴν προτέραν θέσιν τοῦ θεοῦ κάλλους. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀναμένει τὴν συντριβὴν τοῦ κακοῦ ἐντὸς τῶν σχημάτων τῆς Ἱστορίας. Ἡ ἀντίθεσις δὲ καταφαίνεται ἀριδηλότερα ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ βασικὴ διδασκαλία τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἀνάστασις τοῦ σώματος. Διὰ τὰ ἐν λόγῳ μυστήρια ἡ ἀνάστασις τοῦ σώματος εἶναι κατὰ ἀδιανόητον κατὰ πάντα.

8. Μ. Nilsson, Geschichte der griechischen Religion Tübingen 1941, τόμ. Α', σελ. 532.

μενον τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου, τῆς ἀκμῆς καὶ τοῦ μαρτυρίου, ἀπετέλει τὸ κέντρισμα διὰ τὴν δημιουργίαν παρομοίων μυστηρίων, ὡς τῶν τοῦ Διονύσου, τὰ ὁποῖα ὑπέσχοντο τὴν ἀθανασίαν καὶ τὸν λυτρωμὸν ἐκ τῆς κακῆς ὑφῆς τῆς ὕλης. Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐξεπήγασε ἀπὸ τὰ μυστήρια ταῦτα. Τοῦτο εἶναι κατὰ τι ὑπερβολικόν. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι εἰς τὰ μυστήρια αὐτὰ ἡ ποιοτικὴ διαφορά τῆς ἀθανασίας εἶναι ἄλλη ἐν σχέσει πρὸς ἄλλας ἀντιλήψεις. Διὰ τοῦτο ὁ καθηγητῆς Μ. Νίλσον ἀπορρίπτει τὴν ὡς ἄνω θεωρίαν⁹.

Ὁ Διόνυσος διαδραματίζει ἐξεχόντα ρόλον εἰς τὴν ὄρφικὴν λατρείαν. Ἡ ὄρφικὴ θεογονία μᾶς παρουσιάζει τρεῖς μορφάς τοῦ θεοῦ Διονύσου. Ὁ πρῶτος Διόνυσος εἶναι ὁ θεὸς Φάνης, ὁ προελθὼν ἐκ τοῦ κοσμικοῦ ὧοῦ τοῦ Χρόνου· ὁ δεύτερος εἶναι υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης. Οὗτος καλεῖται Διόνυσος ὁ Ζαγρεύς, ποὺ κατεσπαράχθη ὑπὸ τῶν Τιτάνων, υἱὸν τῆς Νυκτός, διότι ἐμελλε νὰ κυριαρχήσῃ κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ καρδιά του ὁμως διεσώθη ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ παρεδόθη εἰς τὸν Δία, ὁ ὁποῖος τὴν κατεβροχθίσε καὶ ἔτσι ἐγεννήθη ὁ τρίτος Διόνυσος, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς ἐκ τῆς Σεμέλης. Αὐτός εἶναι ὁ Σωτὴρ τῶν ὄρφικῶν μυστηρίων. Οἱ Τιτᾶνες ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἀποτεφρωθέντες διὰ κεραινοῦ. Ἐκ τῆς τεφρᾶς αὐτῶν προήλθον οἱ ἄνθρωποι. Ἐτσι ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι διφυῆς κατὰ τὴν ὑπόστασιν· ἔχει τὴν «τιτανικὴν» φύσιν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κακὴ καὶ τὴν «διονυσιακὴν» ἀφοῦ ἡ τέφρα περιεῖχε καὶ στοιχεῖα τοῦ κατασπαραχθέντος Διονύσου. Ἡ «διονυσιακὴ» φύσις εἶναι ἡ θεία καὶ ἡ δυναστευομένη ὑπὸ τοῦ κακοῦ «τιτανικοῦ» στοιχείου.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν εἶναι βεβαρυμένος εἰς τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν «ἐνόχην» αὐτὴν τῶν Τιτάνων· εἶναι δεσμιὸς μιᾶς σκληρᾶς καὶ ἀδηριτοῦ νομοτελείας. Ὑπάρχει κάτι τὸ τραγικόν, ὡς «συγκρούσεις» καὶ «ἐνόχη» ἐνώπιον τοῦ θελήματος τοῦ Διὸς. Ἡ θεία ψυχὴ εἶναι ἐγκεκλωβισμένη εἰς τὴν «τιτανικὴν» ὕλην. Μάχεται διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θεϊκὴν βασιλείαν. Δέν δύναται ὁμως νὰ ἐκφύγῃ τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ καὶ διαρκῶς μετενσαρκώνεται εἰς διαφόρους μορφάς. Εὐρίσκεται ἔτσι εἰς τὸν «Κύκλον τῆς ἐπαναγεννήσεως». Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς μετεμψυχώσεως κατὰ τὸν Ἡρόδοτον προέρχεται ἐκ τῶν Αἰγυπτίων¹⁰. Τοῦτο ὁμως, νομίζομεν, δέν εἶναι ἀπολύτως ὀρθόν, ὡς ἀκριβῶς καὶ ὁ Erwin Rohde ἀπορρίπτει τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Ἡροδότου, δεδομέ-

9. M. Nilsson, A history of Greek Religion μνημ. ἔργ. 210

10. Ἡρόδοτ. 2, 123.

νου ὅτι αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ ἀνεπτύχθησαν αὐτοδυνάμως καὶ ἄλλου καὶ δὲν ὑπέστησαν μεταξύ των καμμίαν ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν¹¹.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπαγγελία τοῦ Ὀρφισμοῦ ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς φυλακῆς τῆς ὕλης, ὑποσχομένου τὴν ζωὴν εἰς τὸ Ἐπέκεινα καὶ εὐδαίμονα ἀθανασίαν¹². Ὁ πιστὸς ἐμνεῖτο εἰς τὰ Μυστήρια καὶ ἠκολούθει ὠρισμένας καθαρτικὰς τελετὰς καὶ ἠθικὰς ἐντολάς. Αἱ τελεταὶ αὐταὶ ἐγίνοντο εἰς διαφόρους οἴκους καὶ ὄχι εἰς ναοὺς. Κατὰ τὰς ὀργιαστικὰς καὶ ἐκστατικὰς διονυσιακὰς τελετὰς «ἐθεοῦντο» καὶ ἠνώοντο μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπελάμβανον τὴν θεῖα μακαριότητα. Τὰ μυστήρια δηλ. ὑπέσχοντο τὴν κατὰ π ρ ὀ λ η ψ ι ν (anticipation) ἐπὶ γῆς πρόγευσιν τῆς εὐδαίμονος ζωῆς καὶ τὴν μετὰ θάνατον συνέχισιν αὐτῆς ὑπὸ τὴν πληρότητα τῆς χαρᾶς καὶ μακαριότητος. Αἱ ἰδέαι τῆς δι' ἐκστάσεως «ἐνώσεως» μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀναπτύσσονται καὶ εἰς τὸ ἔργον «Βάκχαι» τοῦ Εὐριπίδου. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι αἱ ὀρφικαὶ ἀντιλήψεις ἐπηρέασαν καὶ τὴν Ποίησιν. Ὁ Πίνδαρος ἐξύμνησε τὴν μακαριότητα τῆς ὀρφικῆς ἀθανασίας, ἀλλὰ κατὰ τρόπον γαλήνιον καὶ στοχαστικόν ὡς ἐταίριαζε εἰς τὴν εὐαισθησίαν τῆς λυρικῆς του ψυχῆς¹³.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ γῆς ζωὴ κατὰ τὰ ὀρφικὰ μυστήρια δὲν κέκτηται καμμίαν αἰσθητικὴν ὠραιότητα. Ἀποτελεῖ τὴν κοιλάδα κλαυθμῶνος καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ κακοῦ καὶ τῆς φθορᾶς, ἡ ἄσκησις καὶ ἡ «κόμοίωσις τῷ θεῷ» ἐπιφέρουν τὸν λυτρωμὸν ἐκ τῆς ἀγχώδους καὶ ἀφορήτου καταστάσεως. Ὁ θάνατος διὰ τὸν πιστὸν εἶναι ἡ ἀπολύτρωσις καὶ ἡ κατὰ φύσιν ζωὴ. Ἡ ἀπόκτησις τῆς εὐδαίμονος ἀθανασίας εἶναι ἀποτέλεσμα δύο παραγόντων· τοῦ θεοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀποδοχῆς τῶν ὄρων τῆς καθάρσεως ἐκ τοῦ «ρύπου» καὶ τοῦ βάρους τῆς ὕλης διὰ τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ζωὴν τῶν μυστηρίων. Ἐδῶ ἔχομεν νοσταλγίαν μιᾶς ἀπολεσθείσης παραδεισιακῆς ζωῆς.

Εἶναι ὁμῶς καταφανὲς ὅτι αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καθόλου ἑλληνικὴν περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρίαν. Ὁ Ὅμηρος θεωρεῖ τὸν κόσμον ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ πνευματικοῦ κάλλους. Τὸ σῶμα εἶναι τὸ κύριον στοιχεῖον ὅταν ἔχη τὴν πλαστικὴν ὠραιότητα καὶ τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς. Αἱ ψυχαὶ εἰς τὸν Ἄδην εἶναι «σκιαί» καὶ «εἶδωλα», στερούμεναι τῆς εὐδαίμονος ζωῆς καὶ τοῦ αἵματος ποῦ εἶναι πηγὴ τῆς ζωῆς¹⁴. Ἡ ἐπὶ γῆς ζωὴ τῶν προνομιούχων ἐναρέτων καὶ εὐγενῶν συνεχίζεται εἰς τὰ Ἡλύσια

11. E. Rohde, μνημ. ἔργ., σελ. 127-129.

12. Α. Φιλίππιδου, μνημ. ἔργ., σελ. 259.

13. Πινδάρ. Ὀλυμπ. 2, 67-79.

14. Σιλ. ψ. 104-105. Ἀπολ. 2, 5, 12.

περία υπό τας αυτας μορφας του πνευματικου και φυσικου καλλους. Ο θάνατος με τα εν τω Αδω είναι η τραγική παρεμβολη μιᾶς ουσιασμονίας εις την ροήν τῆς ευδαιμονοῦς ζωῆς. Αἱ ψυχαι πλανῶνται εις τόν Αδων χωρὶς «φρενας»¹⁵. Αντιθετῶς ὁ θάνατος δια τον Ορφισμον εἶναι ὁ λυτρωμος, εφ' ὅσον ἐτυχε ὁ πιστος τῆς σχετικῆς καθάρσεως. Ο Όμηρος και ἡ γνησια ἑλληνικη σκέψις δὲν δέχεται ὀυαλισμόν εις τὴν λειτουργίαν τῆς ζωῆς και τοῦ κόσμου. Ο κόσμος θεωρεῖται ἱεραρχικῶς και ὄχι ὀυαλιστικῶς. Ὑφίσταται ὄχι ἱεραρχια δυναμεων και ἐξουσιῶν και ὄχι ἀντίθεσις πρωτογενῆς και ἀρχικῆς ὀυμαζομενων ὄντων, ὡς συμβαίνει εις τον Ορφισμον. Εντὸς τῆς ἱεραρχίας αὐτῆς ὑποχρεῶνται θεοὶ και ἄνθρωποι να μὴ ὑπερβαίνουν τα κεκαλονισμενα «ὄρια». Ἄλλῶς ἐπερχειται ἡ τιμωρια και ἡ διασάλευσις τῆς ταξέως· τοῦτο ὀποτελεῖ τὴν «ἄβριν» και τὴν οὐσίαν τῆς ὑπαρξέως τοῦ κακοῦ. Ὑπαρχει ὄχι ἀσστηρα νομοτέλεια, εις τὴν ὀποίαν ὄρουν και κινῶνται και αὐτοὶ οἱ θεοὶ. Ἀπο ἐδῶ ἐξεπῆγασε ἡ ἰδέα τοῦ πεπρωμένου και τῆς ὑπερτάτης Μοίρας εις τὴν ὀποίαν ὑποτάσσονται και οἱ θεοὶ¹⁶.

Γενικῶς ἡ συνολοῦς ὄργανωσις τῆς ὄφῆς τῶν νόμων τῆς ζωῆς και τοῦ κόσμου θεωρεῖται ὄρθολογικῶς. Ο ὄρθολογικὸς αὐτὸς ὀυναμισμός τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς ἐπέξῆσε μεχρὶ τῆς πτώσεως του. Δια τοῦτο ἀκριβῶς εις τὸν μνημειῶδη Ἐπιτάφιον τοῦ Περικλέους δὲν γίνεται μνεια διὰ τὸν Παρθενῶνα, διὰ τὸς ναοῦς, διὰ τὰς τελετας και ἐν γένει τὰς θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις¹⁷. Δὲν προκειται ἐδῶ, ὡς θέλουν βεβιασμένως να συμπεράνουν πολλοὶ, περὶ «ἡρέμα ἀθεότητος» τοῦ Θεοκρίτου. Ο ἱστορικὸς αὐτὸς ἐκπροσωπεῖ τὸ γνησιον ἑλληνικον πνεῦμα τῆς ἱεραρχημένης ζωῆς τῶν ἀνθρώπων και τῶν θεῶν. Οἱ ἄνθρωποι σωζονται μόνοι τὸς και ὄχι δι' ἐπεμβάσεως θεϊκῶν δυναμεων ὡς εις τον Ορφισμον.

Παρα ταῦτα εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθές ὄτι παραλλήλως πρὸς τὴν ὄρθολογικὴν θεωρησιν τοῦ κόσμου συνεβαδίζου πάντοτε και αἱ ὀλυτρωτικαὶ και μυστικιστικαὶ τάσεις. Τα μυστήρια ἦσαν ὄ πυρην τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν και τῶν ἰσχυρῶν πόθων τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀναζητησιν μυστικιστικῆς ζωῆς. Ο καθηγητῆς Μ. Νίλσον ἀποδίδει τὰς τάσεις αὐτας εις τὴν ἐκαστοτε παρακμῆν τῆς ἑλληνικῆς ὀυάμεως. Μετα τὴν νικην π.χ. κατὰ τῶν Περσῶν αἱ τάσεις αἱ ται ἐξῆ-

15. Σοδ. κ. 492-495. Ἠρβλ. Πλάτ., Μενων 100 E.

16. Ἠροδοτ. I, 91 «αἰπικόμενοισι δὲ τοῖσι Αἰδοῖσι και λαγοῖσι τα εντετώμενα, τὴν πύθην λεγεται εἶπειν ταδὲ· τὴν πεπρωμένην μοῖουαν αὐδὶ νατα εστι ἀποσι γέν και θεῶ».

17. Θεοκρίτ. Ἐπιτάφ., 38, 1.

φανίσθησαν και ένεφανίσθησαν κατά την πτώσιν του Έλληνισμού¹⁸.

Τά πράγματα όμως δέν είναι τόσο απλά, ως τά διαβλέπει ο καθηγητής Μ. Νίλσον. Αί δύο αὐταί τάσεις παρουσιάζοντο εις τόν Έλληνισμόν έν έκδηλώσει πάντοτε παραλλήλως και συγχρόνως. Καί αὐτοί οί έξωτερικοί παράγοντες πού όπωσδήποτε έπηρεάζουν την πνευματικήν πορείαν των λαών δέν έρχονται τυχαίως και μοιραίως και μετά έπιφέρουν την άλλαγήν εις τάς διαφόρους κατευθύνσεις αὐτών. Δημιουργούνται από τά βάθη της ψυχοσυνθέσεως και της αναλόγου έσωτερικής ιδιονομίας των λαών. Είναι π.χ. δύσκολον ν' άπαντήση κανείς εις τό έρώτημα, έν συνετέλεσε ή άρνητική στάσις έναντι του κόσμου των Άνατολικών λαών εις την καθυστέρησιν αὐτών ή έξωτερική τυχαία έπιρροή έδημιούργησε την άρνητικήν στάσιν¹⁹. Τό άληθές έν προκειμένω είναι ότι ύπάρχει συνυφασμένη σχέσηις των δύο τούτων παραγόντων χωρίς νά δύναται κανείς νά διαχωρίση σαφώς τά όρια.

Ός αν έχη όμως, αι όρφικαί τάσεις έπηρέασαν τά μέγιστα την Τέχνην και την Φιλοσοφίαν. Η φιλοσοφία του Πυθαγόρου και του Πλάτωνος κινείται έντός των όρφικών αντίληψεων. Ο έλληνισμός δηλ. και έντός της μεγίστης του άκμης παρουσίαζε έργα και συλλήψεις έμπεποτισμένας μέ τό άπολυτρωτικόν πνεύμα. Άργότερον δέ, όταν ώδηγήθη εις παρακμήν λόγω έσωτερικής κρίσεως και διεσταυρώθη μέ τά ρεύματα της Άνατολής, από της αισθητικής αντιμετώπισεως της ζωής έστράφη εις την ανάγκην της άπολυτρώσεως²⁰. Την άπολυτρωσιν αὐτήν την έκήρυξε πρό καιρού ο Πλάτων έπηρεασμένος βαθύτατα εκ του Όρφισμού. Εις τά έργα του «Φαίδων», «Φαίδρος», «Πολιτεία», «Συμπόσιον» κ.ά. διαβλέπομεν την τάσιν της φυγής εκ του κόσμου και της άνόδου εις την σφαίραν του θείου κάλλους διά καθάρσεως και άσκήσεως.

Έπανερχόμενος εις τό πρόβλημα πού έθέσαμεν έξ αρχής, περί της σχέσεως του Όρφέως και Όρφισμού έχομεν νά παρατηρήσωμεν, ότι ή σχέσηις είναι έξωτερική. Η μουσική του Όρφέως ως και οί περί της ζωής του μύθοι έχουν την πλαστικήν αισθητικήν ώραιότητα. Ο Όρφεύς δέν θέλει νά άποθάνη, ως τό θέλει ο Όρφισμός!

18. M. Nilsson, A history of Greek Religion, μνημ. έργ. σελ. 223. Βλ. του αὐτοῦ, Griechischer Glaube, München 1950, σελ. 42-43.

19. Βλ. τό εξαίρετον έργον του A. Schweitler Les grands penseurs de l'Inde, Paris 1952.

20. A. Ghudrinski: Tod und Totenkultus bei den alten Griechen Güster loh 1907, σελ. 10-12.

ἀναστήση τὴν Εὐρυδίκην. Εἶναι καὶ αὐτὸς λατρὴς τῆς αἰσθητικῆς ὀμορφιάς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς ὁ Πλάτων εἰς τὸ «Συμπόσιον» ὁμιλεῖ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Φαίῳρου περιφρονητικῶς διὰ τὸν Ὀρφέα. Ἡ ἐξηγησις εἶναι καταφανής. Ὁ Ὀρφεὺς δὲν «μελετᾷ τὸν θάνατον» ὡς το θέλει ὁ Πλατωνισμὸς.

Παρα ταῦτα, εἰάν τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρφισμοῦ προῆλθε ἐκ τοῦ Ὀρφέως καὶ δὲν ἔγινε τὸ ἀντίστροφον, τότε συνέβη τοῦτο, ὅτι ὁ Ὀρφεὺς διὰ τῆς ὀνόματός τῆς μουσικῆς ἡμερώνε τα πάντα καὶ ἐξαγνίζων τὰ πάθη ὑπεβοήθει τὴν ψυχὴν ν' ἀναχθῆ εἰς θεϊκὰς καὶ φωτεινὰς σφαιρας. Δὲν ἔμπορουσε ὁμολογουμένως, ὁ Ὀρφισμὸς νὰ εὔρη καλλίτερον προτύπον ὑπο τὸ πρόσωπον τοῦ αἰοδοῦ τῆς Θράκης.

Μὴν ἀναβάλλεις!

ΜΕΡΙΚΟΙ ΦΙΛΟΙ τοῦ ΙΔΙΣΟΥ ἀργοῦν τὴν συνδρομὴ τους.
Οἱ πολλοὶ εἶναι τακτικοί. Ἐν ὧ σ ο υ μαζί τους!

Οὐδὲμία ὀρησκεία ὑπερτέρα τῆς ἀληθείας

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΠΡΟΥΠΗΡΞΕ ΤΗΣ ΥΛΗΣ;

ΣΠ. ΝΑΓΟΥ 1923

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ, ΕΑΝ ΠΡΟΥΠΗΡΞΕ τό πνεῦμα τῆς οὐσίας τῆς φύσεως καί εἴαν προϋπῆρξε τῆς ὑλικῆς γῆϊνης φύσεως, ἀποτελεῖ δύο διάφορα θέματα. Ὅτινα πρέπει νά τεθοῦν, διότι γενικῶς μέ τό ἐρώτημα εἴαν προϋπῆρχε τό πνεῦμα τῆς ὑλης, δέν εἶναι δυνατόν νά δοθῇ σαφῆς ἀπάντησις, χωρίζω ἐπομένως τό ἐρώτημα εἰς δύο τοιαῦτα καί θά ἀπαντήσω δι' ἕν ἕκαστον:

Α. – Προϋπῆρξε τό πνεῦμα τῆς παγκοσμίου οὐσίας τῆς διαμορφωθείσης εἰς κόσμους, ἢ τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οὐσίας ταύτης;

Ὅταν λέγωμεν πνεῦμα πρέπει νά ἐννοοῦμεν κάτι τι τό ὁποῖον νά ἔχη ἀντικειμενικήν ὑπόστασιν, κάτι τό ὁποῖον νά ἔχη ἐνεργείας καί φαινόμενα δυνάμενα νά ὑποπίπτωσιν εἰς πάσας τάς ὑγιεῖς ἀντιλήψεις τῶν ἐνεργουσῶν φυσιολογικῶς διανοιῶν, διότι μέτρον νοήσεως τῶν γεγονότων τῆς οὐσίας τῆς φύσεως εἶναι ἡ διανόησις τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων ἐν τῷ περιβάλλοντι ἡμῶν, ἐν εὐρυτέρῳ δέ περιβάλλοντι διανοήσεως τελειοτέρων ὄντων ἄλλων κόσμων τελειοτέρων τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Μέτρον γενικόν πρός διάγνωσιν τῶν ἀληθειῶν τῆς φύσεως, τῶν μορφῶν αὐτῆς καί τῶν ἐνεργειῶν τῶν μορφῶν εἶναι ἡ ἡμετέρα διανόησις· ἐπομένως αἱ σχέσεις τῆς διανοήσεως ἡμῶν πρός τά φαινόμενα τῆς οὐσίας τῆς φύσεως εἶναι πρόδηλος ἀπόδειξις, ὅτι ἡ διάνοια εἶναι οὐσιαστικόν τι καί ἀντικειμενικῶς ὑπάρχον.

Ὡσαύτως εἴαν ἡ διάνοια εἶναι λειτουργία ἢ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος, τό πνεῦμα δέν δύναται παρά νά εἶναι οὐσιαστικόν τι καί νά ἔχη ἀπολύτους σχέσεις πρός τήν καθόλου οὐσίαν τῆς φύσεως. Διά νά

ἔχη τι σχέσεις πρὸς τὴν καθόλου οὐσίαν τῆς φύσεως καὶ νὰ εἶναι τι αντικειμενικῶς ὑπάρχον, δὲν δύναται παρα νὰ εἶναι τοῦτο μέρος τῆς καθόλου οὐσίας τῆς φύσεως. Πρέπει δὲ νὰ ἐννοησῶμεν καλῶς ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ νοηθῆ ὡς συνάρχον ἐξω τῆς οὐσίας τῆς φύσεως, ἐξ ἧς ἀποτελεῖται πᾶν τὸ ὑπάρχον, ὁίῳτι ἄλλως δὲν θα ἦτο αντικειμενικῶς ἐρευνήτεον ὑπὸ τῆς διανοησεως.

Ὁ τοιοῦτος συλλογισμὸς ἀποκλείει τὴν προϋπαρξίν τοῦ πνεύματος πρὸ τῆς ὑπαρξεως τῆς οὐσίας τῆς φύσεως ὁίῳτι ἂν προϋπῆρχε το πνεῦμα, τοῦτο θα εἶχε μὴ οὐσιαστικὴν φύσιν καὶ αντικειμενικῶς ὑπαρχούσαν καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ δὲν θά εἶχον σχέσεις πρὸς τὰ φαινόμενα τῆς οὐσίας τῆς φύσεως. Ἐὰν πάλιν ἡ οὐσία τῆς φύσεως ἦτο παράγωγον τοῦ προϋπαρξάντος αὐτῆς πνεύματος, τότε τὰ πρῶτα φαινόμενα τῆς ὀργανωσεως αὐτῆς ἔπρεπε νὰ εἶναι πνευματικά, ὁίῳτι ἡ παράγωγος οὐσία δὲν θα ἠδύνατο νὰ ἀποξενωθῆ τῶν ἰδιότητων τοῦ πνεύματος, τὸ τοιοῦτον ὁμῶς δὲν δύναται νὰ διαπιστωθῆ ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ἀντιθέτως διαπιστοῦται, ὅτι τὰ φαινόμενα τοῦ πνεύματος εἶναι μεταγενεστερα ἐκδήλωσις τῆς ἐξελιχθείσης διὰ τῆς ὀργανωσεως τῆς οὐσίας τῆς φύσεως· ἐπομένως τὸ πνεῦμα εἶναι συνισταμένη ἐκδήλωσις ἐκδηλωθεισῶν δυνάμεων ἐκ τῆς οὐσίας τῆς φύσεως.

Ἐὰν πάλιν προϋπῆρχε τῆς οὐσίας τῆς φύσεως τὸ πνεῦμα καὶ εἶναι κάτι ἄσχετον πρὸς αὐτήν, τότε τὰ φαινόμενα αἱ τοῦ δὲν θά ἐλάμβανον ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν διὰ τῶν ἐξ αὐτῆς σχηματισθέντων ὀργανων. Οὐδεμίαν οὐδίῳτι ἔχομεν ἀντικειμενικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πνεύματος ἐξω τῆς μορφικῆς ὀργανώσεως τῆς φύσεως. Ἐὰν τὸ πνεῦμα προϋπῆρχε τῆς οὐσίας τῆς φύσεως καὶ ἀνέπτυξε πρὸς αὐτὴν σχέσεις, ἵνα μεσῶ τοιαυτῆς ἐκδηλώνη τὸ φαινόμενο αἱ τοῦ, τότε μετὰ αὐτοῦ καὶ αὐτῆς πρέπει νὰ ὑπαρξῆ τι ἄλλο ὅπερ νὰ χρησιμεύη ὡς ἐνωτικὸς δεσμὸς· ἡ τοιαυτὴ ὑπόθεσις ἀποκλείεται ὁίῳτι ἡ ὑπαρξίς συνδετικῶς τινος μετὰ τὸ πνεῦμα καὶ τῆς οὐσίας τῆς φύσεως, ἀναγκαιῶς θα ἐδημιούργη τὴν σκέψιν ὅτι ἡ σύνδεσις τοῦ τοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ πρὸς τὴν οὐσίαν θά ἀπετι γγάνετο δι' ἑτέρου τινος καὶ ἐκεῖνοι δι' ἄλλου.

Κατὰ τὴν σκέψιν ταυτην θα ἐφθάνομεν εἰς ἄπειρον μεγέθυνσιν ἀριθμῶν ὑπαρχόντων αἰτιῶν τοῦ συμπάντος κόσμου. Ἡ σκέψις αὕτη εἶναι ἄτοπος. Τὸ πνεῦμα κατ' ἀκολουθίαν δὲν δύναται παρα νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οὐσίας τῆς φύσεως καὶ νὰ συνιστᾶται ἡ ἀτομικότης αἱ τοῦ κατὸπιν ἐκδηλώσεων λανθανουσῶν προτερον διναμεων αὐτῆς.

Τώρα πῶς συνιστᾶται ἡ ἀτομικότης τοῦ πνεύματος εἶναι ζητήμα ἢ κατανοησις τοῦ ὅποιοι προαπαιτεῖ πλήρη καὶ σαφῆ ἐννοιαν τι εἶ-

ναι ουσία τῆς φύσεως καὶ πῶς αὕτη ἐξελίσσειται ἐν τῷ ἀπέιρῳ χρόνῳ ἵνα φθάσῃ εἰς τό σημεῖον τῆς συστάσεως τῆς ατομικῆς ψυχῆς.

Β' .— Προϋπῆρξε τό πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως τῆς γῆινης φύσεως;

Ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Γῆ εἶναι σῶμα οὐράνιον οὐτινος ἢ διάπλασις καὶ διαμόρφωσις εἶναι μεταγενεστέρα ἄλλων σωμάτων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐάν τό πνεῦμα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οὐσίας τῶν κόσμων ἦν καὶ Θεόν ἀπεκάλεσαν οἱ ἀρχαῖοι μύσται διαστείλαντες τὴν ἔννοιαν αὐτῶν ἀπό τὴν ἔννοιαν τοῦ πνευματικοῦ Θεοῦ, ἀποτελέσματος τοῦ πρώτου τοιοῦτου, τότε ἀναγκαίως θά ἀχθῶμεν εἰς σαφῆ σκέψιν, ὅτι πρό τῆς διαμορφώσεως τῆς Γῆς ὑπῆρχεν ἐν τῷ τελειοτέρῳ τῆς Γῆς κόσμῳ πνεῦμα καὶ ἐλειτούργει ἐν τῷ περιβάλλοντι αὐτοῦ. Τό τοιοῦτον πνεῦμα ἀναμφισβήτητως ἄμα τῇ ἐκδηλώσει τοῦ πνεύματος τῆς Γῆς, ἐβοήθησε τοῦτο διὰ μέσου σχέσεων ἢ νόμων τοῦ γῆινου πλανήτου πρὸς τοὺς οὐρανίους κόσμους.

Ἡ ἐλληλεγγύη ἢ ἀναπτυσσομένη ἐκ τῶν σχέσεων τῶν φυσικῶν κόσμων τοῦ ἀπέιρου ἀναμφισβητήτως ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς σχέσεις τοῦ καθόλου πνεύματος τῶν κόσμων. Τό τοιοῦτον ἀντελήφθησαν καὶ διετύπωσαν τὰ ἀρχαῖα μυστήρια, δυστυχῶς ὁμως αἱ ἔννοιαι αὗται παραληφθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀμυήτων ἀνθρώπων καὶ μὴ κατανοηθεῖσαι ὑπὸ τούτων καλῶς, ἐχρησίμευσαν εἰς αὐτοὺς ὡς βάσις δημιουργίας πίστεως, ἥτις ὑπεδούλωσε τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῆς διανοήσεως.

Συμπέρασμα: Τό πνεῦμα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οὐσίας τῆς φύσεως ἐν συνεχείᾳ παραγόμενον ἐξ αὐτῆς. Τό τοιοῦτον πνεῦμα ἀκολουθοῦν τῆς μητρὸς αὐτοῦ τὴν ἀέναον μεταμόρφωσιν καὶ ἐξέλξιν, αἰεὶ καὶ τοῦτο μεταμορφοῦται καὶ ἐξελίσσειται καθιστάμενον ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ αἰώνιον.

Πρό τῆς διαπλάσεως καὶ διαμορφώσεως τῆς Γῆς ὑπῆρχεν ἐν ἐνεργείᾳ πνεῦμα εἰς ἄλλους κόσμους, διότι ἡ σύστασις τοῦ πνεύματος εἶναι σκοπὸς τῆς καθολικῆς οὐσίας τοῦ ἀπέιρου.

Η ΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Επιλογή παροιμιών

ΧΑΡ. ΜΠΕΡΑΚΛΗ

ΚΙΝΑΣ

- "Η άμαρτία είναι η ρίζα κάθε πονού.
- Μια ολόκληρη αποθήκη με βιβλία δεν αξίζει τόσο, όσο ένας καλός δάσκαλος.
- Η καρδιά ενός μικρού παιδιού, είναι σαν την καρδιά του Βούδα.
- Διώξε κάθε πάθος, όταν αναβεις το καντήλι μπροστα στην εικόνα του Βούδα.
- Κακές πράξεις που γίνονται κρυφα, θα φανούν στα πνεύματα σαν πύρινες φλόγες.
- "Αν δεν κανεις τίποτε για τους άλλους, όλες οι προσευχές σου στον Βουδα πάνε χαμένες.
- Όσοι ξέρουν δε μιλούν κι όσοι μιλούν δεν ξέρουν.
- "Ο άνθρωπος μπορεί βεβια να γιατρέψει την αρρώστια, όχι όμως και τη μοίρα του.
- Σ' αυτόν τον κόσμο προετοιμάζεις την τύχη σου για τόν μελλο-ντικό.
- Άκόμα και μία μόνο φιλική κουβέντα κραταει τρεις χειμώνες ζέ-στη.
- Η ανταμοιβή του καλού και η τιμωρία του κακού, είναι σαν τή σκιά που άκολουθεί τόν σώμα.
- Εκείνος που τά ήθικα προσόντα του ξεπερνούν τόν ταλέντο του, είναι άνωτερος άνθρωπος· εκείνος που τόν ταλέντο του ξεπερνάει τά ήθικα προσόντα του είναι κατώτερος άνθρωπος.
- Άνθρωποι με άρχές έχουν θάρρος.
- Όλοι οι άνθρωποι από τέσσερις ώκεανούς είναι άδελφια.
- Πονο και μόχθο όποιος μπορεί νά υποφέρει, γίνεται τέλειος άν-θρωπος.
- "Ο σοφός μιλάει έκ τών προτέρων, όχι έκ τών ύστερων.

- Όταν κάνεις ζημιά στον άλλο, κάνεις ζημιά στον ίδιο τον εαυτό σου.
- Άν βοηθᾷς ἄλλους, βοηθᾷς τόν ἴδιο τόν εαυτό σου.

ΙΑΠΩΝΙΑΣ

- Σέ πάρα πολύ καθαρά νερά δέν ζοῦν ψάρια, τόν πολύ τίμιο ἄνθρωπο λίγοι τόν συναναστρέφονται.
- Μέσα στήν καρδιά βρίσκονται ἡ κόλαση καί ὁ παράδεισος.
- Τό μέν σῶμα γεννιέται, ὄχι ὅμως καί ἡ καρδιά.
- Ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σάν τή σκόνη στόν ἄνεμο.
- Μακρά ζωή καί πρόωρος θάνατος ἐξαρτῶνται ἀπό τό Θεό.
- Μέ τό γέλιο κανένas δέ ζημιώθηκε μέχρι τώρα.
- Ἐπί τήν ἰδέα (τό φόβο) ἔρχονται ἑκατό ἀρρώστιες.
- Οἱ καλές πράξεις διώχνουν τό διάβολο.
- Ὅτι σχεδιάζεις κράτα το μυστικό.
- Ἐκατό φορές ν' ἀκούσεις δέν ἀξίζει τόσο, ὅσο μιά φορά νά δεῖς.
- Ὅταν πρόκειται γιά καλό, κάνε γρήγορα.
- Αὐτοέπαινος καί περηφάνια φανερώνουν τόν ἀνόητο.
- Ὅποιος χαμογελάει ἀντί νά θυμῶνεται εἶναι ὁ πιό δυνατός.
- Μέσα στά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα, ὅλοι εἶναι ἀδέλφια.

ΙΝΔΙΑΣ

- Τά μούτρα τοῦ ψεύτη εἶναι μαύρα, τοῦ εἰλικρινοῦς εἶναι χαρούμενα.
- Κατά τήν ψυχή καί οἱ ἄγγελοι.
(Λέγεται γιά τήν κακή ψυχή, πού θά τήν συνοδεύσουν οἱ δαίμονες).
- Ὁ ἄμαθής μιλάει, ὁ σοφός σκέπτεται.

(Ἀπό τό βιβλίον «Σοφία τῆς ἀνατολῆς» τοῦ Γεωργίου Ἀβτζῆ)

ΟΛΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΑΔΕΛΦΙΑ

Από τό βιβλίό του Ν. Καζαντζάκη
«Βίος καί πολιτεία του Ἀλεξη Ζορμπά»

– Μωρέ, λέγε. Ζορμπά, μή μου τά στρίβεις... Θαρρῶ, δέν πολυσκοτίζεσαι, ἀφιλότιμε, γιά τήν πατρίδα!...

– Κουταμάρες! ἔσκουσε ἀγριεμένος. Ντροπή! Μωρέ, πότε ὁ ἄνθρωπος θά γίνει ἄνθρωπος; Φοροῦμε πανταλόνια, κολάρα, καπέλα κι εἶμαστε ἀκόμα μουλάρια, λύκοι, ἀλεπουδες, γουρούνια. Ἔχουμε, λέει, Θεοῦ πρόσωπο! Ποιοί; Ἐμεῖς; Φτού στά μούτρα μας!... Μπήκα σ' ἀντάρτικα, κομιτατζής. Μιά μέρα, κατά τό σούρουπο, τρύπωσα σ' ἓνα βουλγάριο χωριό καί κτύφηκα σ' ἓνα στάβλο. Μέσα στό ἴδιο τό σπίτι τοῦ Βούλγαρου τοῦ παπᾶ, ἄγριου καί αἰμοβόρου κομιτατζή. Ἐβγαζε τή νύχτα τά ράσα, φοροῦσε τσοπάνικα, ἔπιανε τ' ἄρματα καί τραβοῦσε κατά τά ἐλληνικά χωριά· τό πρῶι γυρίζε πίσω, ξημερώματα, πλένονταν ἀπό τίς λάσπες καί τά αἵματα κι ἔμπαινε στή λειτουργία... Μπήκα λοιπόν στό σταῦλο τοῦ παπᾶ καί περιμένα... Ὅπου κατά τό βράδυ νά σου καί μπαίνει ὁ παπᾶς νά ταΐσει τα ζωντανά του· πέφτω ἀπάνω του καί τόν σφάζω...

Σέ λίγες μέρες ἔμπαινα πάλι στό ἴδιο χωριό, μέρα μεσημέρι, κι ἔκανα τάχατε τόν πραγματευτή· εἶχα ἀφήσει στό βουνό τ' ἄρματά μου καί μπήκα στό χωριό ν' ἀγοράσω ψωμί, ἀλάτι καί τσαρούχια γιά τά παληκάρια. Ὅπου, ἀπόξω ἀπό ἓνα σπίτι, βλέπω πέντε μαυροφορεμένα ξυπόλυτα παιδιά πού κρατιοῦνταν χέρι χέρι καί ζητιάνευαν. Τρία κοριτσάκια καί δύο ἀγοράκια· τό μεγαλύτερο θά ἴταν ὡς δέκα χρονῶν· τό μικρότερο ἦταν ἀκόμα μωρό καί τό κρατοῦσε στήν ἀγκαλιά της ἡ πρωτοκόρη καί τό φιλοῦσε καί τό χάδευε νά μὴν κλαίει. Δέν ξέρω πῶς, Θεοῦ φώτιση, μου ἔρθε καί τά ζύγωσα:

– Ποιανοῦ, εἶστε, βρέ παιδιά; τά ρωτῶ βουλγάρικα.

Τό μεγαλύτερο ἀγόρι σήκωσε τό μικρό του κεφαλάκι:

– Τοῦ παπᾶ, ἀποκρίθηκε, πού ἔσφαζαν προχθές στό στάβλο.

Τά μάτια μου θόλωσαν· ἡ γῆς στριφοβύρισε σά μυλόπετρα· ἀκούμπησα στόν τοῖχο...

– Ζυγώστε, βρέ παιδιά! είπα· έλάτε κοντά μου.

Έβγαλα από τό σελάχι μου τή σακούλα, γεμάτη λίρες τούρκικες καί μετζίτια, γονάτισα κάτω, τ' άδειασα καταγής.

– Νά, πάρτε, φώναξα, πάρτε! πάρτε!

Τά παιδιά ρίχτηκαν χάμω καί μάζευαν μέ τά χεράκια τους τά μετζέτια καί τίς λίρες.

– Δικά σας, δικά σας! φώναξα· πάρτε τα!

Άφηκα καί τό πανέρι μου μέ τίςπραμάτειες.

– Όλα δικά σας, πάρτε τα!

Κι ευθύς τό Έβαλα στά πόδια· βγήκα από τό χωριό κι έτρεχα... έτρεχα...

Κι άκόμα τρέχω!

Ό Ζορμπάς άκούμπησε στόν τοίχο, στράφηκε καί μέ κοίταξε:

– Έτσι γλίτωσα, είπε.

– Γλίτωσες από τήν πατρίδα;

– Ναι, από τήν πατρίδα, άποκρίθηκε ό Ζορμπάς μέ ήσυχη σταθερή φωνή.

Κι ύστερα από λίγο:

– Γλίτωσα από τήν πατρίδα, γλίτωσα από τούς παπάδες, γλίτωσα από τά λεφτά, ξεκοσκινίζω. Όσο πάει καί ξεκοσκινίζω· άλαφρώνω. Πώς νά στό πώ; Λευτερώνομαι, γίνομαι άνθρωπος...

Όστερα από λίγη σιωπή, πήρε πάλι φόρα· ή καρδιά του ξεχείλιζε, δέν μπορούσε νά τήν κάμει κουμάντο:

– Μιά φορά έλεγα: Έτοϋτος είναι Τούρκος καί Βούλγαρος, έτοϋτος Έλληνας... Οϋ νά χαθείς, παλιάνθρωπε, λέω συχνά στόν έαυτό μου καί τόν μουντζώνω· οϋ νά χαθείς, κουτεντέ! Έβαλα μαθές γνώση, κοιτάζω τώρα τούς άνθρώπους καί λέω: Έτοϋτος είναι καλός άνθρωπος, εκείνος είναι κακός. Δέν πάει νά ΄ναι Βούλγαρος ή Ρωμιός; Τό ίδιο μου κάνει: είναι καλός, είναι κακός, αυτό μονάχα τώρα ρωτώ. Κι όσο γερνώ, ναι, μά τό ψωμί πού τρώγω, μου φαίνεται πώς θ' άρχίσω κι αυτό νά μήν τό ρωτώ. Μωρέ, δέν πάει νά ΄ναι καλός ή κακός! Όλους τούς λυπούμαι, τό σπλάχνο μου σκίζεται όταν δώ έναν άνθρωπο, κι άς καμώνουμαι πώς δέ μου καίγεται καρφί. Νά, λέω, κι ό φουκαράς έτοϋτος τρώει, πίνει, άγαπάει, φοβάται... άδέρφια είμαστε όλοι...

Ἀπόψεις γιὰ τὴν πατρίδα

* Πᾶσα γῆ πατρίς.

Ἐπικτήτου Ἐπιτομὴ III, 28, 60

* Ὁ σοφὸς ἄνθρωπος ζεῖ σ' οποιοδήποτε τόπο, γιατί πατρίδα τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς εἶναι ὅλος ὁ κόσμος.

Δημοκρίτου Ἐπιτομὴ Στάσιαι, Μ 2

Ἄνθρωπος φέει πᾶσα ἰσοστάτη ψυχῆς γὰρ ἀγαθῆς πατρίδος ἕνεκα ὁ κόσμος.

* Παντοῦ ἡ γῆ τοῦ ἀσίου τρεφεῖ εἶναι πατρίδα μας.

Ἐβριπίδου Ἐπιτομὴ Στάσιαι, Μ 2

Ὡς πατρίδα γὰρ πατρίς ἡ ὅσκησις γῆς.

* Τοῦ κόσμου εἶμαι πολίτης, πατρίδα ἔχω τὴ Γῆ.

Κ. Παλαμᾶ Ἐπιτομὴ Στάσιαι, Μ 2

* Ὅλος ὁ κόσμος, ἓνας κόσμος

... καὶ μιὰ πατρίδα ἡ Γῆ.

Κ. Παλαμᾶ Ὁ δωδεκάλογος τοῦ γυμνασίου

* Ὅσο φάι υπάρχει πατρίδα, ὁ ἄνθρωπος εὐ' ἀπομένει θεριό ἀνήμερο.

Ν. Καζαντζάκη Βίος καὶ ποίησις τοῦ Νέστ' Ζουπᾶ

* Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δέν υπάρχει τί τό ὁποῖο φυσικῶς νά τοὺς χωρίζει εἰς ἔθνη, φυλές, τάξεις καὶ ὅσα ἄλλα ὁ ἀτελής νοῦς τῶν ἀνθρώπων παρηγαγε πρὸς ἴδιο αὐτῶν ὄλεθρο.

Σ. Νάγου Ὁ κάτοικος τοῦ σπιτιαντοῦ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Φίλτατοι αδελφοί, Ἀγαπητοί φίλοι,

Ἡ ἀποψινὴ συγκέντρωσή μας γίνεται γιὰ νὰ τιμήσουμε τὴ μνήμη τῆς ιδρύτριας τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας, Ἑλενας Πέτροβ-να Μπλαβάτσκυ, γιὰ τὸ ἔργο της καὶ τὴ συμβολὴ της στὴ ἔρευνα καὶ διάδοση τῆς ἀρχαίας σοφίας, τῆς Θεοσοφίας.

Δέν θὰ ἀσχοληθῶ μέ λεπτομέρειες γιὰ τὴ ζωὴ της, τὴ δράση της, τίς σπουδές της. Ὑπῆρξε μεγάλη ἐρευνητριά, πού μέ πάθος ἀναζήτησε τὴ γνώση τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς Σοφίας. Κωδικοποίησε τὴν ἀρχαία Σοφία, τὴ Σοφία τῶν Θείων ὄντων καὶ μᾶς κληροδότησε τὴ Θεοσοφία. Θεοσοφία σημαίνει τὴ, Σοφία τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ὁποία ὀμιλεῖ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοί του (Λουκ. κα' 15, Α' Κορ. α' 24).

Μέ τὸ πνευματικὸ της φῶς φώτισε τὴν ἐν τῷ «σκότει τοῦ ὕλισμου» ἀνθρωπότητα καὶ τῆς ἔδειξε τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἐξέλιξή της καὶ τὴν εὐημερίά της. Ὁ δρόμος αὐτός εἶναι αὐτός πού καθορίζεται στὸν πρῶτο, ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς Θεοσοφίας, ὁ σχηματισμὸς τῆς Παγκόσμιας ἀδελφότητος τῆς ἀνθρωπότητος, ὄλων τῶν φυλῶν καὶ λαῶν.

Τὴ σημασία τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ μπορούμε, νὰ καταλάβουμε, ἐάν ἀναλογισθοῦμε τὴν δραματικὴ κατάσταση πού ἐπικρατεῖ στὴ γειτονική μας Γιουγκοσλαβία, τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου καὶ τὴν κατάσταση πού θὰ ἐπικρατοῦσε, ἐάν ὑπῆρχε ἐνότητα καὶ ἀδελφσύνη. Τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Εἶναι ὁ «μονόδρομος» γιὰ τὴν λύση τῶν προβλημάτων της καὶ τὴ δημιουργία ἐνός «νέου κόσμου» τῆς «Βασιλείας τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ».

Ἡ Θεοσοφία προσεγγίζει τὴ λύση τῶν παγκόσμιων προβλημάτων μέ σωστό τρόπο. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ βιβλίον τῶν An. Besant, J. Krishn, C. Jiharajadasa καὶ G. Aruydale, «Theosophy and World Problems» Θεοσοφία καὶ Προβλήματα τοῦ Κόσμου.

Με τα έξοχα και σπάνια βιβλία της συνέβαλε στην αποκαάλυψη και διάδοση της αρχαίας Σοφίας, την οποία έχει ανάγκη ο άνθρωπος και η ανθρωπότητα. Μας οδήγησε στην αιώνια αλήθεια, που είναι πάνω και πέρα από κάθε θρησκεία, ή αληθινή θρησκεία. Και ο Ιησούς την ίδια αποστολή είχε, να δώσει την αλήθεια. «Εγώ», έλεγε, «ήρθα για να μαρτυρήσω την αλήθεια». Ιωάν. ιη' 37. Με την αλήθεια βγαίνομε από το σκοτάδι, το ψέμμα και φθάνομε στο Θείο, στο Θεό.

Η Μυστική Διδασκαλία της Μπλαβάτσκι είναι από τα έργα που θα μείνουν στους αιώνες, γιατί καλύπτει όλους τους τομείς της ανθρώπινης γνώσης και επιστήμης, σε αιώνιες βασείς.

Ο Ινδός καθηγητής του Πανεπιστημίου της Βομβάης D.D. Kanga κάνει μια επιστημονική εξέταση της Θεοσοφίας, στο βιβλίο του «Where Theosophy and Science Meet», στο τόμουν. Πολύ συναντάται η Θεοσοφία και η Έπιστημη. Η σπουδή της Μ.Α. στις Θεοσοφικές στοές θα ήταν διαφωτιστική και εποικοδομητική. Θα έδραίωνε το Πνεύμα της Θεοσοφίας. Ο κόσμος μας χρειάζεται το Θεοσοφικό Πνεύμα και Ιδεώδες. Για Θεοσοφία ομιλεί και ο Παύλος, όταν λέγει: «ομιλούμεν σοφίαν Θεού, μυστηριώδη, τελείαν, σίχη των αρχόντων του αιώνος τούτου κλπ. (Α' Κορ. β' 6,7). Η αλήθεια και η σοφία θεμελιώνουν, μίαν υπέρτατη συνείδηση, την κοσμική συνείδηση που οδηγεί στο Θείο, στο Θεό. Ο Ιησούς, τόνισε: «Ο Λόγος ο ιδικός σου είναι αλήθεια» (Ιωάν. ζ' 7).

Η Μπλαβάτσκι βραίωσε το «μονοπατι» που οδηγεί στον πνευματικό κόσμο και μάζ άφησε την πνευματική παρακαταθήκη της, να κάνομε το ίδιο. Η Θεοσοφία είναι έργο ζωής και εκπληροί τον ανθρώπινο προορισμό, που είναι η επάνοδος του στον «Οίκο του Πατρός.» (Ιωάν. ιδ' 2). Η ίδρυση της Θεοσοφικής Εταιρείας είναι ένα αξιοσημείωτο γεγονός και πρέπει να βρει την αναπτυξη της, για τη διάδοση των Θεοσοφικών διδασκαλιών της Θεοσοφίας. Για όλους αυτούς τους λόγους, οφείλομε σεβασμό και ειγνωμοσύνη στην Έλενα Μπλαβάτσκι και τιμούμε απόψε τη μνήμη του θανάτου της, που έπληθε την 8η Μαΐου 1891, στο Λονδίνο.

Ο Όλκοτ, συνιδρυτής της Θ.Ε., θέλησε να προσδώσει πνευματική σημασία στο μνημόσυνο της Ε.ΜΗ. Έτσι καθιερώσε να εορτάζεται, κάθε χρόνο, στις 8 Μαΐου, με την εορτή του «Λευκού Λωτού». Πολλά είχαν γραφεί και ειπωθεί για τό Λωτό και τό συμβολισμό του. Θα βασισθώ για λίγα σχόλια, στο βιβλίο του έξοχου Ινδού φιλόσοφου St. Aurobindo «The Secret of Vedas» Το Μυστικό των Βδών.

Έτσι, κατά τόν Αυροβίνδο, ὁ Λωτός συμβολίζει τήν ἀνθρώπινη πορεία –καί ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου– ἀπό τόν ὑλικό στόν πνευματικό κόσμο, στήν μακαριότητα, τήν ὠραιότητα, τό κάλλος, τή ζωή. Συμβολίζει τήν καθαρότητα τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἀπόκτηση θείας συνειδησης, πού εἶναι καί ὁ σκοπός τῆς ζωῆς. Συμβολίζει τήν ἐνδοξη οὐράνια ζωή. Τά «ὔδατα», ἐπάνω στά ὁποῖα ἀνθεῖ ὁ Λωτός, συμβολίζουν τόν πνευματικό κόσμο, ἀπό τόν ὁποῖο ρέει, στόν ἄνθρωπο, μέ τήν ἀφύπνισή του, ἡ θεία ἀντίληψη, ἡ ὁποία φωτίζει τίς σκέψεις του καί τίς πράξεις του. Ἡ θεία ἀντίληψη πηγάζει ἀπό τόν «ὠκεανό» – τά «ὔδατα» τῆς συνειδησης τῆς ἀλήθειας. Εἶναι τό ὑπερσυνειδητο τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι αἰώνιο, ἀκτινοβόλο, πέραν τῆς ἀνθρώπινης διάνοιας καί ὁδηγεῖ στήν ἀθανασία, στή μυστική πραγματικότητα, στό Θεό. Ὁ Λωτός συμβολίζει τό θεῖο πού τρέφει–συντηρεῖ τόν ἄνθρωπο καί περνάει μέσα, ἀπό τόν ἄνθρωπο. Τά «κύματα τοῦ θεοῦ», φέρνουν τόν ἄνθρωπο στό ὑψιστο ἀγαθό, στή Ζωή. Εἶναι «ρεύματα θείων δυνάμεων», «κύματα τῶν ὑδάτων» τῆς ἀλήθειας, καί τῆς μακαριότητος, πού ρέουν ἀπό τόν Ὑψιστο «ὠκεανό» τῆς Θεότητος – τῆς Ὑψιστης Ὑπαρξης. Ἡ Θεία Ἀλήθεια εἶναι Θεία Δύναμις, πού ρέει μέσα ἀπό τήν καθαρῆ διάνοια καί φέρνει στό Θεό. Ὁ Λωτός συμβολίζει τή μακαρία κατάσταση τοῦ Πνευματικοῦ Κόσμου, «ὅπου οἱ δίκαιοι θέλουσιν ἐκλάμψει ὡς ὁ ἥλιος» (Ματθ. ιγ´ 43) καί ὅπου «Ἐπικρατεῖ τό αἰώνιο φῶς», ὅπως ἀναφέρει ἡ Ἀποκάλυψις κβ´ 5). Κατά τόν Ἰωάννη, ὁ Θεός εἶναι «αἰώνιο φῶς ἀπρόσιτο, πού οὐδεὶς μπορεῖ νά δεῖ» (Α´ Ἰωάν. α, 5, Α´ Τιμ. στ´ 26). Τό μήνυμα, ὅθεν, καί ὁ συμβολισμός τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ, εἶναι τό Πνευματικό Θεοσοφικό Ἰδεῶδες, ὁ σκοπός τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Καθένας πρέπει νά συνειδητοποιήσῃ αὐτό τό μήνυμα–σκοπό, καί νά ἐργασθεῖ, γιά τήν ἐκπλήρωσή του. Αὐτό θά μείνει ἀπό τή ζωή καί αὐτό εἶναι ὁ ἀληθινός μας πλοῦτος, ἡ κληρονομιά μας καί τό πολύτιμο «μαργαριτάρι» μας. Ὁ Θεόσοφος πρέπει νά φέρεῖ τούς καρπούς τοῦ Πνεύματος, νά ἐργασθεῖ γιά τό γενικό καλό τῶν συνανθρώπων του, νά συμβάλῃ στήν υλοποίηση τοῦ «Θεοῦ θελήματος», ἐδῶ ἐπάνου στή γῆ! (Γαλ. ε´ 22, Ματθ. ιβ´ 33, Β´ Καρ. ιγ´ 7, Μαρκ. δ 34, ε´ 30, Ἐφ. στ´ 6). Κάθε Θεόσοφος πρέπει νά εἶναι Δημιουργός. Ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη, «ὁ ἀγρός εἶναι μέγας» καί οἱ «ἐργάτες ὀλίγοι». Ἡ σπουδή τῆς Θεοσοφίας δέν εἶναι χαμένος χρόνος καί κόπος. Βοηθάει στήν ἀποκάλυψη τῆς δόξας τῶν «Τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Α´ Πέτρ. ε´ 10, Ρωμ. η´ 18). Ἡ Θεία Σοφία καί Ἀλήθεια δέν

άποτογγάνει, αρκεί να την εμπιστευόμαστε: να την υπηρετούμε με πίστη, άφοβηση, ενθουσιασμό και αγάπη και να την ζούμε.

ΗΛΙΑΣ ΚΙΜΟΣ

7η Μαΐου 1993

Λευκός Λωτός 7.5.93

Έκείνος που ξέρει και δεν καταλαβαίνει ότι ξέρει, είναι κομμορμένος. Ξύπνησέ τον!

Έκείνος που δεν ξέρει και καταλαβαίνει ότι δεν ξέρει, είναι άμαθης. Δίδαξέ τον!

Έκείνος που δεν ξέρει και δεν καταλαβαίνει ότι δεν ξέρει, είναι ανόητος. Απόφυγέ τον!

Έκείνος που ξέρει και καταλαβαίνει ότι ξέρει, είναι σοφός. Ακολούθησέ τον μέχρι τέλους.

ΗΛΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Όμιλ. ΠΟΛΥΔ. ΑΝΤΖΑΚΑ

Ἀδελφοί μου, τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὅπως κάθε χρόνο, οἱ Θεοσόφοι σέ ὀλόκληρο τὸν κόσμο ἀναπολοῦν μέ ἀγάπη τὴν μνήμη τῆς Ε.Π. Μπλαβάσκου πού στίς 8 Μαΐου τοῦ 1891 ἔφυγε ἀπό τόν φθαρτό αὐτό κόσμο. Γιά μᾶς ἡ ἐπέτειος αὐτὴ εἶναι μόνο μιὰ ἡμέρα πένθους καί θλίψεως, ἀλλὰ παράλληλα ἡμέρα χαρᾶς καί ἐλπίδας.

Διότι τὸ πνεῦμα τῆς παραμένει ζωντανό, εἶναι μαζί μας καί μᾶς βοηθεῖ ὅπως συνεχίσουμε τὸ ἔργον τῆς. Ἡ Μπλαβάσκου ἀκούραστη ἐργάτης τοῦ πνεύματος μᾶς κληρονόμησε μέ τὴν βοήθεια τῶν Διδασκάλων τὴν Θεοσ. Διδασκαλία καί μᾶς ἀποκάλυψε ἕναν καινούργιο κόσμο τόν ὁποῖο μπορούμε καί μεῖς νά κατακτήσουμε ἐάν τηρήσουμε καί ἐφαρμόσουμε ἐμπράκτως τούς κανόνες τῆς μνητικῆς ἀγωγῆς πού παραθέτει στά βιβλία τῆς.

Σ' ἕνα ἐξ αὐτῶν τὸ πλέον ὠραῖο καί γλαφυρό στό «Κλειδί τῆς Θεοσοφίας» ὀμιλεῖ μεταξύ ἄλλων καί διὰ τὸ ἐπίμαχο πρόβλημα τῆς Παιδείας. Τὸ θέμα αὐτό ὅπως ἤδη γνωρίζετε εἶναι τεράστιο καί ὁ διαθέσιμος χρόνος λίαν περιορισμένος. Δι' αὐτό θ' ἄρκεσθῶ ν' ἀναφέρω περὶ αὐτοῦ περιληπτικά μερικές σκέψεις τῆς Ε.Π. Μπλαβάσκου, παράλληλα δέ καί τῆς Α. Μπέιλη ἀπό τὸ βιβλίον «Ἐκπαίδευση στὴ νέα ἐποχὴ». Ἐρωτηθεῖσα ἡ Μπλαβάσκου ποιός εἶναι ὁ πραγματικός σκοπός τῆς συγχρόνου ἀγωγῆς τῶν νέων ἀπαντᾷ.

«Οἱ σύγχρονοι διανοητές καί παιδαγωγοὶ διακηρύσσουν ὅτι ὁ σκοπός τῆς συγχρόνου ἀγωγῆς εἶναι νά περνάει κανεὶς τίς ἐξετάσεις. Τὸ σύστημα ὅμως αὐτὸ δέν ὀδηγεῖ σέ ὀρθὴ ἄμιλλα, ἀλλὰ ἀντίθετα γεννάει καί τροφοδοτεῖ τὴν ζήλεια, τὸ φθόνο καί τὸ μίσος ἀνάμεσα στους νέους καί ἔτσι τούς ἐτοιμάζει διὰ μιὰ ζωὴ ἄγριου ἐγωῖσμοῦ καί ἀνταγωνισμοῦ, διὰ τιμές καί κέρδη ἀντὶ νά καλλιεργεῖ αἰσθήματα καλῆς διάθεσης πρὸς τούς γύρω. Ἡ Παιδεία στὴν ἐποχὴ μας ἀποβλέπει στὴν κατασκευὴ διανοουμένων. Ἡ ἐπιστήμη διδάσκει ὅτι ἡ διάνοια εἶναι ἀποτέλεσμα μηχανικῶν ἀλληλοεπιδράσεων τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας. Εἶναι λοιπόν πολὺ λογικὸ ἢ σύγχρο-

νη αγωγή να μοιάζει με μηχανή, ένα είδος αυτοματης μηχανής που παράγει διάνοιες με τόν τόννο. Μια πολύ μικρή πείρα από εξετάσεις φθάνει δια να δείξει, ότι μόνο τους παιδαγωγικό αποτέλεσμα είναι ή άσκηση της φυσικής μνήμης και άργα ή γρήγορα όλα τα σχολεία θα κατέβουν σ' αυτό το επίπεδο. Όσο δια την πραγματική ύγιη καλλιέργεια της σκέψης, της κριτικής ικανότητας είναι απλούστατα αδύνατη, όσο καιρο τ' αποτελέσματα θα κρίνονται από τόν αντίγωνισμό τών εξετάσεων. Άκομα μία φορά σ'ς λέγω, ότι ή σχολική αγωγή έχει εξαιρετική σημασία δια την μόρφωση του χαρακτήρα και προπαντός από ήθικη άποψη. Γώρα αν εξετάσουμε τό σύγχρονο σύστημα αγωγής θα δούμε πώς απ' αρχής μέχρι τέλους στηρίζεται στις όνομαζόμενες επιστημονικές ανακαλύψεις: ό περι ύπαρξως αγών και ή επιβίωση του ισχυρότερου. Σ' όλη την παιδική και νεανική ήλικία κάθε άνθρωπος ανατρέφεται με τέτοια παραδείγματα και με πρακτική πείρα καθώς και μ' απ' ευθείας διόδαξη ώστε να του είναι έντελώς αδύνατο να ξεριζώσει από μέσα του την ιδέα ότι τό έγω, ό κατώτερος, ό προσωπικός, ό ζωώδης έαυτός είναι τό μόνο που υπάρχει, ό μοναδικός σκοπός της ζωής. Αυτό είναι ή μεγαλύτερη πηγή όλης της διδασκαλίας, τών εγκλημάτων και του σκληρόκαρδου έγωισμού, που παραδέχεσθε όσο και έγω.

Ό Εγωϊσμός, τό λέγω, και θα εξακολουθώ να τό λέγω, είναι ή κατάρα της ανθρωπότητας: είναι ή γονιμη μητρα δια κάθε κακό και κάθε εγκλημα σ' αυτή τή ζωή. Και τα σχολεία σας είναι οι ζεστές φωλιές αυτού του έγωϊσμού. Άμεση συνέπεια αυτής της αγωγής και παιδείας είναι να κατακλεισθεί ή αγορά από χρηματοπαραγωγές μηχανές, μ' επικεφαλής άκαρδούς εγωϊστικούς ανθρώπους — ζώα — που ανατραφηκανε με πολλή επιμέλεια δια να παραφυλλάγουν την λείαν τους και να επωφελούνται από την άμαθεια τών πιο άνισχυρών αδελφών τους. Αν υπήρχαν τα απαραίτητα μέσα έμείς οι Θεοσόφοι θα ίδρυαμε σχολεία όπου δεν θα έτοιμαζαν δια την ζωήν ανθρώπους, που να ξερούν γραφή και άναγνωση, ύποψηφιους όμως να πεινασούμε.

Θά διδασκαίε στα παιδιά να έχουν έμπιστοσύνη στον έαυτόν τους ν' αγαπούν τους ανθρώπους, να αισθάνονται άλλουϊσμό, άμοιβαία άλληλεγγυη και πιο πολύ απ' όλα να σκέπτονται και να λογικούνται μονα τους. Θά περιορίζαμε την καθαρά μηχανική εργασία της μνήμης στο ελάχιστο δυνατόν όριο, και θ' αφιερώναμε περισσότερο χρόνο στο να καλλιέργησοι με και αναπτύξοι με τις έσωτερικές τους αισθήσεις και ικανότητες, καθώς και κάθε λαμβανοισα δυνατότητα. Σκοπός μας θά ήτανε να δημιουργήσοι με ελεύθερους άνδρες και γυναίκες, ελεύθερους διανοητικά, ελεύθερους ήθικα

χωρίς προλήψεις και πρίν απ' όλα άνιδιοτελείς. Και πιστεύουμε ότι πολλά άν όχι όλα θά ήτανε κατορθωτά μέ μία πραγματικά θεοσοφική άγωγή.

Επίσης ό Θιβητιανός διά μέσου της διορατικής Μπέιλη λέγει τά έξής περί της Παιδείας.

« Η σύγχρονη παιδεία ύπήρξε κυρίως άνταγωνιστική, έθνικιστική και συνεπώς χωριστική. Γύμνασε τό παιδί νά θεωρεί τίς ύλικές άξίες σαν πίο σημαντικές, νά πιστεύει ότι τό δικό του έθνος είναι, επίσης τό πίο σημαντικό και ότι κάθε άλλο έθνος είναι δευτερεύουσας σημασίας. Έθρεψε τήν έπαρση και καλλιέργησε τή πίστη ότι αυτό, ό όμιλός του και τό έθνος του είναι άπείρωσ άνωτεροι από τούς άλλους λαούς και ανθρώπους. Διδάχθηκε κατά συνέπεια νά είναι ένα μονόπλευρο άτομο μέ έσφαλμένη διευθέτηση τών παγκοσμίων αξιών του και μέ θέσεις άπέναντι στη ζωή πού διακρίνονται από πόλωση και προκατάληψη. Τοῦ δίδαξαν τίς άρχές τών τεχνών διά νά τό καταστήσουν ικανό νά λειτουργεί μέ τήν άπαιτούμενη άπόδοση σ' ένα άνταγωνιστικό χώρο και στό ιδιαίτερο έπαγγελματικό του περιβάλλον. Οί μάζες πρέπει νά εκπολιτιστούν σαν ένα βημα διά νά τούς δοθει εκείνη ή κουλτούρα πού θά τούς κάνει άληθινά και συστηματικά ανθρώπινα πλάσματα. Ένα ανθρώπινο πλάσμα πρέπει άναγκαστικά νά είναι ένας άνθρωπος ικανός νά ζει στόν κόσμο τών έξωτερικών πραγματικοτήτων και ικανός, τήν ίδια στιγμή ν' αναγνωρίζει ότι ζει σ' έναν έσώτερο κόσμο, σαν νους και ψυχή. Δύο κύριες ιδέες πρέπει νά διδάσκονται στά παιδιά κάθε χώρας. Αυτές είναι ή αξία του ατόμου και τό γεγονός της ενίαίας ανθρωπότητας. Τ' άγόρια και τά κορίτσια του πολέμου έμαθαν, απ' τά φαινόμενα, ότι ή ανθρώπινη ζωή έχει μικρή σημασία. Οί φασιστικές χώρες δίδαξαν ότι τό άτομο δέν έχει αξία παρά μόνο καθ' όσον εκτελεί τά σχέδια κάποιου διδάκτορα – ενός Μουσολίνι ή ενός Χίτλερ. Σέ άλλες χώρες, μερικοί άνθρωποι και μερικοί όμιλοι διά λόγους κληρονομικής θέσης ή οικονομικής κατάστασης θεωρούνται σημαντικοί και τό υπόλοιπο έθνος άσήμαντο. Σέ άλλες άκόμη χώρες, τό άτομο θεωρεί τόν έαυτόν του τόσο σημαντικό και τό δικαίωμά του να ικανοποιεί τόν έαυτόν του τέτοιας σπουδαιότητας, ώστε ή σχέση του μέ τό σύνολο έχει έντελώς χαθεί. Και όμως ή αξία του ατόμου και ή ύπαρξη εκείνης της ολότητας πού ονομάζουμε ανθρωπότητα έχουν πολύ στενή σχέση.

Οί δύο άρχές όταν διδαχθούν και γίνουν κατάλληλα κατανοητές θά όδηγήσουν στην έντατική καλλιέργεια του ατόμου και μετά τήν αναγνώριση της ευθύνης του σαν άκέραιο μέρος του όλου σώματος της ανθρωπότητας. Η πρώτη προσπάθεια της εκπαίδευσης νά εκ-

πολιτίσει τό παιδί θά είναι νά γυμνάσει και καταθίνει σωστά τά ένστικτά του. Ἡ δεύτερη υποχρέωση τῶν εκπαιδευτῶν θά είναι νά φέρουν στήν ἐπιφάνεια τήν ἀληθινή του κοιλτοῦρα γυμνάζοντάς το νά χρησιμοποιεῖ τήν νοημοσύνη του σωστά.

Τό τρίτο καθήκον τῆς ἐκπαίδευσης θά είναι νά ἐφεύκσει και ἀναπτύξει τήν ἐνόραση. Ὅταν τά τρία αὐτά θά είναι ἀναπτυγμένα και σέ πλήρη λειτουργία, θά ἔχετε ἕνα πολιτισμένο, μορφωμένο και πνευματικά ἀφυπνισμένο ἀνθρώπινο πλάσμα. Ὁ ἄνθρωπος τότε θά είναι ἐνστικτωδῶς σωστός, διανοητικά ὑγιής και ἐνορατικά ἐνήμερος. Ἡ φώτιση είναι ὁ κύριος στόχος τῆς ἐκπαίδευσης στήν νέα ἐποχή τοῦ ἰσοροδοῦ».

ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Γ. ΣΙΒΡΗ

Ἀδελφοί μου,

Τά τελευταῖα χρόνια, ἀπό τότε τήν Προεδρεία τῆς Θ.Ε. ἀνέλαβε ἡ Ράντα Μπερνιέ, ὅλα τά διοικητικά στελέχη τῆς Ἐταιρείας, μ' ἐπι-κεφαλῆς τήν Πρόεδρό της, προσπαθοῦν δυναμικά καί ἐπίμονα νά περάσουν στήν ἀνθρωπότητα ἕνα πολύ σημαντικό μήνυμα: «Τήν ἐπείγουσα ἀνάγκη μιᾶς ριζικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου». Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ἔτσι ὅπως λειτουργεῖ σήμερα, ἔχει ὀδηγήσει τήν ἀνθρωπότητα στό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ. Μέ τά τρομακτικά μέσα πού διαθέτει σήμερα ὁ ἀνθρώπος, κινδυνεύει νά ὀδηγήσει τόν πλανήτη Γῆ σέ καταστροφή. Ἡ προσπάθεια αὐτή διαφωτίσεως τῆς ἀνθρω-πότητος εἶχε ἀρχίσει πολύ παλαιότερα ἐπί προεδρίας τοῦ ἀειμνή-στου Σρί Ράμ, ἐπί τῶν ἡμερῶν μας ὅμως ἔχει ἐνταθεῖ καί κορυφω-θεῖ κι' ἔχει λάβει μορφή σταυροφορίας, μία σταυροφορία πού ἀπο-βλέπει στή διάσωση τοῦ ἰδίου τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ περιβάλλο-ντός του ἀπό τήν αὐτοκαταστροφή. Κορυφαία ἐκδήλωσις αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας ἦταν τά δύο Σεμινάρια πού ἔλαβαν χώρα τόν Ἰούλιο τοῦ 1990 στήν Ὀλλανδία, ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Ράντα Μπερνιέ, μέ θέμα: **ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ**. Στά Σεμινάρια αὐτά ἐγι-ναν ὁμιλίες καί διαλέξεις ἀπό τήν Ράντα Μπερνιέ κι' ἀπό ἄλλους ἐπιλέκτους Θεοσόφους, ἀναγνώσθηκαν καί ἀναλύθηκαν κείμενα παλαιότερων Θεοσόφων, ὅπως τῆς Μπλαβάτσκυ, τοῦ Κρισναμούρ-τι καί τοῦ Σρί Ράμ, πού διαπραγματεύονται τό ἴδιο θέμα, κι' ἐπακο-λούθησε διαλογική συζητήση μέ ἐρωτήσεις καί ἀπαντήσεις. Μετά τό τέλος τῶν ἐργασιῶν ὅλα τά κείμενα τῶν Σεμιναρίων ἐτυπώθησαν σ' ἕνα βιβλίο μέ τόν τίτλο: **ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩ-ΠΟΥ** – Διαλέξεις καί συζητήσεις. Στά κείμενα αὐτά περιλαμβάνε-ται ἡ πεμπτοσύια τῆς Θεοσοφικῆς Φιλοσοφίας, ὅπως διαμορφώθη-κε μέ τήν περίοδο τοῦ χρόνου, ἡ ὁποία βλέπουμε μέ εὐχαρίστηση καί ἀνακούφιση, ὅτι δέν διαφέρει ἀπό τίς ἀρχές καί τήν διδασκαλία τοῦ Κρισναμούρτι. Μάλιστα θά λέγαμε ὅτι τό πνεῦμα τοῦ Κρισνα-

μούρτι εδέσποσε σ' αυτές τις συναντήσεις, στις οποίες έγινε και επανάληψη μνεία του ονόματος του και της φιλοσοφίας του από την Ραντα Μπερνιέ, η οποία υπήρξε στενή φίλη και μαθήτριά του Μεγάλου Αυτού Φιλοσόφου. Χαρακτηριστικά είναι εν προκειμένω και τα εξής λόγια της Μπερνιέ, λίγο μετά τον θάνατο του Κρισναμούρτι το 1986.

«Η Ε.Π. Μπλαβατσκυ προειδοποίησε ότι οι περισσότερες οργανώσεις όπως η δική μας, δεν έπιζούν περισσότερο από μία εκατονταετία. Κατά κανόνα μετατρέπονται σε δογματικές και εκφυλίζονται σε κάποιο είδος αιρετισμού. Τα μέλη τείνουν να επαναπαύονται στις όψεις των παλαιών επιτευγμάτων τους, δίδοντας λίγη προσοχή στις εμπειρίες και την όραση του παρόντος. Εάν η Θ.Ε. έχει αποφύγει μια τέτοια καταληξη, οφείλεται κατά μέγα μέρος στις αμφισβητήσεις και την Κριτική του Κρισναμούρτι. Αυτό μπορεί να μην έχει ευχαριστήσει όλα τα μέλη της Θ.Ε., αλλά εβοηθήσε αναμφίβολα στην αποκατάσταση της ζωτικότητας για την επιδίωξη των θεμελιωδών στόχων της Έταιρείας. Εκείνοι που ήλθαν σε προσωπική επαφή μαζί του είδαν οι ίδιοι το ανθρώπινο πνεύμα στην καλύτερη όψη του, μία εκδήλωση πλήρους ανώριότητας, αλτρουϊστικότητας, ένα γνήσιο πάθος και σοφία. Προλογίζοντας το βιβλίο της η Ραντα Μπερνιέ λέγει τα εξής: «Δεν μπορώ να συνοψίσω τον σκοπό της Έταιρείας καλύτερα από την χρησιμοποίηση των λέξεων: ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ. Την εσωτερική δηλαδή επανάσταση που καθαρίζει το νου. Και ο Κρισναμούρτι το 1980, στο Δοκίμιο του: «Το Βιβλίο της Ζωής» έλεγε: Υπάρχει μια κατάρρευση όλων των ηθικών και πνευματικών αξιών η κοινωνία είναι αυτή που έσεϊς και εγώ είς τας σχέσεις μας έχουμε δημιουργήσει. Χωρίς μια ριζική αναμόρφωση του εαυτού μας, δεν μπορεί να υπάρξει αναμόρφωση της κοινωνίας. Η αναμόρφωση έρχεται διά της αυτογνωσίας και όχι δια της πίστωσης και διευκρινίζει ο Κρισναμούρτι, ότι η ιστορία της ανθρωπότητας είναι μέσα μας. Εμείς είμαστε αυτό το βιβλίο. Θα πρέπει λοιπόν να αποκτήσουμε την τέχνη να ακροαώμεθα τί λέγει αυτό το βιβλίο. Μόνον όταν έχουμε διαβάσει εξ ολοκλήρου το βιβλίο, ο νους μας θα έχει δεχθή την εύλογία της αλήθειας. Και τέτοιο όμως απαιτεί πολύ σκληρή δουλειά. Γι' αυτό και δεν κοιτάζουμε καθόλου στους εαυτούς μας, για να βρούμε την γνώση και την αλήθεια μέσα μας, αλλά είμαστε γεμάτοι από γνώσεις άλλων ανθρώπων. Έτσι παραμένουμε άνθρωπινα όντα μεταχειρισμένα, από δεύτερο δηλ. χέρι, και ο νους μας είναι μιμητικός, νωθρός και αδρανής. Και εδώ ακριβώς εύρίσκεται το μεγάλο πρόβλημα του ανθρώπου. Αποφεύγουμε την μάθηση από

τήν πηγή, από τό μοναδικό βιβλίο πού δέν είναι τυπωμένο, καί καταφεύγουμε στά ξένα καί νεκρά κείμενα, μέ άποτέλεσμα νά ζοϋμε στην άμάθεια. Τά βιβλία έχουν κάποια άξία μόνον όταν άποτελοϋν πηγή έμπνευσεως, πού σημαίνει ότι έχουν άγγίξει κάτι βαθύτερο μέσα μας καί δέν είναι μία άπλή πηγή πληροφοριών.

Παρ' όλον λοιπόν ότι ύπάρχει έπείγουσα άνάγκη για άναμόρφωση, κανείς, σχεδόν, δέν είναι πρόθυμος νά πράξει τό σωστό για μία ριζική καί θεμελιώδη άλλαγή. Καθόμαστε μέ σταυρωμένα χέρια περιμένοντας κάποιον άλλον νά μς βγάλει άπ' τό τραγικό άδιέξοδο. Δέν γνωρίζουμε ότι ό σωτήρας είναι μέσα μας, καί γι' αυτό δέν ψάχνουμε νά τον βροϋμε. Προσπαθοϋμε νά διορθώσουμε την κατάσταση μέ διάφορα έξωτερικά μέσα. Η Ράντα Μπερνιέ όμως μς λέγει ότι μία άναμορφωμένη άνθρωπότης είναι μία άνθρωπότης πού θεραπεύθηκε από τον καλύτερο έαυτό της.

Ό άείμνηστος άδελφός Σρί Ράμ άναφερόμενος εις τό ίδιο θέμα έπισημαίνει τά εξής: Η άνθρώπινη άναμόρφωσις πραγματοποιείται όταν τό Μάνας (Νοϋς) ένοϋται μέ τό Μπούντι εις τό όποιον ένυπάρχει μία γνώσις της ένότητος καί του όποίου είναι τό ταίρι. Η άνώτερη πνευματική φύσις πού άνήκει εις τό Μπούντι έκδηλώνεται τότε εις τό πεδίο του Μάνας καί αυτό είναι για τον Νοϋ μία άναγέννησις από την ύλη εις τό πνεϋμα.

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι εξ άλλου, ύποστηρίζει ότι ό άνθρωπος βρίσκεται σέ κατάσταση διαρκούς άυταπάτης, κι' ότι η άναμόρφωσις του δέν έπιτυγάνεται μέ τον συλλογισμό ή μέ οίανδήποτε διανοητική διαδικασία. Είναι άποτέλεσμα της άφυπνίσεως της συνειδήσεως εις την Θεϊαν Φύσιν του άνθρώπου. Η άπόκτησις αυτής της γνώσεως είναι ένα έπίτευγμα πολύ μεγαλύτερο από την έξουσία επί των στοιχείων ή την πρόβλεψη του μέλλοντος.

Άδελφοί μου,

Η Θ.Ε. κατά την μακράν σταδιοδρομίαν της ύπέστη διάφορες μεταβολές καί ύστερα από πολλές ζυμώσεις καί κλυδωνισμούς, κατέληξε στή σημερινή μορφή της, ή όποία διαφέρει κάπως από την άρχική. Η πείρα έχει διδάξει τούς κατά καιρούς ιθύνοντας ότι τό προπαρασκευαστικόν έργον των μελών της είναι ύψιστης σημασίας καί σπουδαιότητος· διότι χωρίς την κατάλληλη ύποδομή δέν είναι δυνατόν νά ύπάρξει άληθής Θεοσοφία πού είναι ή Σοφία των Θεϊων Όντων. Αυτή ύπήρξε πάντοτε ή σειρά πού άκολουθείτο σέ όλες τίς πνευματικές όργανώσεις, ή όποία καί άποτελεί πρότυπο του έργου πού έλάμβανε χώρα στα Άρχαία Μυστήρια, σύμφωνα μέ τό όποιο προηγείτο ή κάθαρσις καί άκολουθείτο ή φώτισις. Εάν έπομένως τά μέλη της Θ.Ε. δέν γίνουν κατάλληλα σκευή έκλογής θά είναι

σκοπό και ανώφελο να επιζητούν την Σοφία τών Θεϊών Όντων. Έτσι στα Σεμινάρια αυτά εδόθη ιδιαίτερη έμφασις στο θέμα της αυτο-προετοιμασίας, ως μιας πολυ-σημαντικής πλευράς του Θεοσοφικού έργου. Και οι εργασίες καταλήξαν με την εζήη προτροπή. Καθε άτομο πρέπει να εξασκησι και να προετοιμασι την δική του συνειδήση για να διχθή το Φως. Καμία όμως δεν μπορεί να αναμορφωθεί σαν ένα σύνολο, οιοτι ή αλλαγή πρέπει να συντελεσθή στο εσωτερικό του καθε ατόμου με τον ίδιο του τρόπο, στο οικο του βηματισμό. Οι συνειδήσεις στις Στοιές θα μπορούσαν να είναι μια συνεχής υπενθύμισις προς τα μέλη, βοηθώντας τα να μην λησμονούν τον σκοπό. Η πρακτική όμως αλλαγή θα πρέπει να γίνει στη συνειδήση του καθε ατόμου, δεν μπορεί να γίνει σε μια ομάδα. Η Θ.Ε. θα παραμείνει σημαντική εφ' όσον εμείς πράττομε το σωστό είδος εργασίας. Η Ε. Η. Μελιβατσι στο Κλειδί της Θεοσοφίας, είπε ότι το μέλλον της Θ.Ε. θα εξαρτηθή αποκλειστώς από τον βαθμό της αντιστοιχείας, του ζήλου και της αφοσίωσης τών Μελών. Εάν η Θ.Ε. είναι ένα όργανο που προκαλεί αναγέννηση, έναν νεον ανθρώπινο νόο, θα παραμείνει σημαντική. Εάν όμως γίνει μια νέα αιρεσις, ένα σώμα ανθρώπων παθητικών στις όγκες τους θεωριές, μπορεί να επιζησει εξωτερικά, αλλά θα είναι ένα άψυχο πράγμα, μπορεί να σινεχισει ως ένα κεκλιμένο, αλλά δεν θα είναι ένα χρησιμό ζωντανό σώμα.

Όφειλουμε λοιπόν χί' εμείς να ειθεγρωμισθοίμε με το έργο της Θ.Ε. και να ακολουθησοίμε τα βήματα που έχουν χαραξεί οι Διδασκαλοι της Σοφίας, δια της αιμνήστοις ιδρυτριας της, εάν θελοίμεν' αποβοίμε χρησιμοι στην ανθρωποτητα. Διοτι ή ανθρωποτης έχει ανάγκη από έργατες του Πνεύματος, από ανθρώποις που έχουν ταχθεί στην υπηρεσια του Θεου Σχεδίου της Εξελίξεως.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Τοῦ ΧΡ. ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗ

Σεβαστέ Πρόεδρε, Ἀδελφοί μου, Ἀγαπητοί ἐπισκέπται

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὅπως κάθε χρόνο ἐπέτειο τοῦ θανάτου τῆς Ε.Π. Μπλαβάτσκυ, οἱ Θεόσοφοι σέ ὀλόκληρο τὸν κόσμο συνέρχονται ἀπό κοινου διὰ νὰ τιμήσουν μέ εὐλάβεια καὶ σεβασμό τὴ μνήμη τῆς, διὰ τὴν πνευματικὴ προσφορά τῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Σέ μία περίοδο ἀνακατάξεως ἰδεῶν πού ὁ ὕλισμός εἶχε τό προβάδισμα, ἡ Ε.Π. Μπλαβάτσκυ μαζί μέ τὸν πιστό τῆς συνεργάτη Σ. Ὀλκοτ ὕψωσαν θαρραλέα τὴ σημαία τῆς Θεοσοφικῆς ἰδέας καὶ διεκήρυξαν πρὸς ὅλους ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ὁ κόσμος πού μᾶς περιβάλλει δέν εἶναι μόνο ὕλη, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα.

Εἰς τό κλειδί τῆς Θεοσοφίας ἡ Μπλαβάτσκυ παραδέχεται καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ πραγματικοὶ ἰδρυτές τῆς Θεοσ. Ἐταιρείας δέν εἶναι ἐκείνη καὶ ὁ συνεργάτης τῆς Ὀλκοτ ὅπως νομίζουν πολλοί, ἀλλὰ οἱ Διδάσκαλοι τῆς σοφίας μέ ἐντολὴ τῶν ὁποίων ἐνήργησαν καὶ ἐγκαθίδρυσαν μέσα εἰς τὸν κόσμο μία νέα ἐστία πνευματικοῦ φωτός.

Ἐπ' εὐκαιρία τοῦ πνευματικοῦ μνημοσύνου τῆς Ε.Π. Μπλαβάτσκυ αἰσθάνομαι ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη νὰ πῶ λίγα λόγια διὰ τοὺς Διδασκάλους τῆς σοφίας, τοὺς βοηθοὺς καὶ προστάτες τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ πρεσβύτεροι αὐτοὶ ἀδελφοί μας, δέν εἶναι κοινοὶ ἄνθρωποι· ὁ ἐσωτερισμός τοὺς κατατάσσει στὴ κατηγορία τῶν μεμνημένων. Τὰ ὄντα αὐτὰ κατέκτησαν τό ὑψηλό αὐτὸ ἐπίπεδο τοῦ Μύστου, διότι ἀγωνίσθηκαν ἐπὶ μακρόν καὶ ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τίς γῆινες ἐπιδράσεις καὶ ἀδυναμίες, καὶ ἀφύπνισαν τὴν πνευματικὴ τους φύση. Ἐπομένως ἀνήκουν εἰς τὴν τάξη τῶν θείων ὄντων πού δέν εἶναι εὐκολο νὰ προσεγγίσουμε καὶ κατακτήσουμε. Κατὰ τὸν βαθυστόχαστο Πλωτῖνο, «Μεμνημένος» Διδάσκαλος εἶναι αὐτός πού μέ τὴ βοήθεια τῶν ἀρετῶν ἀπηλλάγει τῶν παθῶν καὶ ἐκαθάρθη, ἀποκτῶν τὴν μακαρία ἀπάθεια τῶν Θεῶν». Ἐπίσης κατὰ τὸν Ἡσύχιο, «Μύ-

στης είναι εκείνος που νοερώς απαρνήθη τόν κόσμο αυτός που κυριάρχησε τών αισθησέων του, δια να δεχθεί τη θεία φύση».

Ερωτηθείς κάποτε ό μεγας ποιητής και φιλόσοφος Ταγκόρ από έναν Γάλλο εάν είναι Μυστής, απηγήσε: «Μεμνημένος είναι εκείνος που έχει τό φώς μέσα του.» Διά τής μικρής αυτής ομιλίας έπιθυμώ να σάς πληροφορησω περί τών όντων αυτών και να σάς παροτρυνώ όπως τ' αναζητήσετε και προσεγγίσετε. Διότι χωρίς την συμπαράσταση και βοήθεια του Διδασκαλου, ό Μαθητής όέν μπορεί μόνος του ν' ανέλθει την κλίμακα τής αγιότητος και φωτίσεως. Κατά καιρους διάφοροι Θεόσοφοι συγγραφείς όπως ό Λεντιμπήτερ, η Μπέζαντ, ό Σίνετ και άλλοι μάζ βεβαιώνουν μέ τόν πλέον κατηγορηματικό τροπο περί τής ύπαρξέως των, και του απολυτρωτικού έργου που έπιτελούν εις τόν κόσμον. Υπαρχει ένα πλήθος προσωπικών μαρτυριών γυρω από τη ζωή και τό έργο τών Διδασκαλων ή μελέτη τών όποιων είναι δια τους έρευνήτες λίαν διαφωτιστική. Ο αδελφός Λεντιμπήτερ υποστηρίζει μέ βεβαιότητα ότι η Ε.Π. Μπλαβατσκι και ό συνταγματάρχης Σ. Όλκοτ και μετ' έπειτα η Άννι Μπέζαντ όπως και ό ίδιος προσωπικώς, είδαν μερικά απο τά όντα αυτά καθώς και άρκετοι Θεόσοφοι.

Στα πρώτα χρονια τής Θεοσ. Έταιρείας μόνο η Ε.Π. Μπλαβατσκι είχε αναπτύξει άνωτερες δυνάμεις. Οί Διδασκαλοι πολλές φορές ύλοποιούντο και έτσι όλοι οι παρεβρισκόμενοι είχαν την δυνατότητα να τους δούν.

Οί ώριμοι και καλλιεργημένοι μεταφέρονται διά τών άστρικών και νοητικών σωμάτων ανάλογα μέ την έσωτερική τους εξέλιξη και έπισκεπτονται αυτούς εις την ύψηλή κατοικία τους. Όπως τούτο συνέβη κάποτε μέ τόν Κρισναμούρτι όταν ήταν νέος. Περί αυτού ό Λεντιμπήτερ στο βιβλίο του ή Άτραπος του Άποκρυφισμού λέγει τά εξής: «Είχα αναλαβεί να όδηγώ κάθε νυκτα τό παιδί τούτο, έννοεί τόν Κρισναμούρτι, δια του αστρικού του σωματος, εις την κατοικία του Διδασκαλου δια να γινεται πρός αυτό ή σχετική διδασκαλία.»

Δια να προσεγγίσουμε και μείς τά όντα αυτά και τύχουμε τής βοήθειας τών απαιτούνται πολλές προϋποθέσεις. Μια εξ αυτών ή μάλλον ούσιωδης είναι ή ψυχική ώριμότης. Θα πρέπει να καταλάβουμε, ότι όέν αρκεί ή βοήθεια του Διδασκαλου εάν έμείς παραμένουμε άργοί και άδιαφοροί.

«Σύν Άθηνά και χειρα κίνει» έλεγαν οι Αρχαίοι ήμών πρόγονοι. Οί Διδασκαλοι υπάρχουν, πάντα υπήρχαν· αλλά ό αριθμός τους άνεκαθεν ήταν λίαν περιορισμένος. Τους άρέσει να ζούν στην άφανεια μακριά από την φασαρία του κόσμου και αποφεύγουν την έπι-

δειξη και αυτοπροβολή. Δι' αυτό άλλωστε και δεν είναι γνωστοί στον ευρύτερο κόσμο. Διότι η συνείδηση των όντων αυτών εργάζεται κατά τον περισσότερο χρόνο σε λεπτότερα πεδία και διαστάσεις.

Η Ε.Π. Μπλαβάτσκι στο Κλειδί της Θεοσοφίας αναφέρει μεταξύ άλλων, «οτι υπάρχει ένας παλαιός Ινδικός όρος ο οποίος αποδίδεται στα προηγμένα ανθρώπινα όντα, στους Διδασκάλους, «πού χαρακτηρίζει και εκφράζει την ηθική και πνευματική τους υπόσταση. Ο όρος αυτός είναι η λέξις «Μαχάτμα» και σημαίνει μεγάλη ψυχή. Είς ερώτηση «διατί τους ονομάζουμε Διδασκάλους» η Μπλαβάτσκι απαντά. «Τους καλούμεν έτσι διατί μᾶς διδάσκουν, και ακόμη διατί απ' αυτούς δεχθήκαμε όλες τις Θεοσοφικές αλήθειες, ἔστω και ἂν μερικοί από μᾶς τις ἔχουμε ἄτεχνα διατυπώσει, και ἄλλοι πάλι τις ἔχουμε κακά ἐνοήσει». «Εἶναι ἄνθρωποι μεγάλης σοφίας και ακόμη μεγαλύτερης ἀγιότητος· εἶναι αὐτοὶ πού εμεῖς σήμερα ονομάζουμε Μύστες».

Και εἰς ἄλλη ερώτηση «ἐάν ἔχουν ὄντως ὑπερφυσικὲς δυνάμεις, ἀπαντᾷ». «Πιστεύουμε ὅτι τίποτε δεν εἶναι ὑπερφυσικό, ὅπως σᾶς εἶπα και ἄλλη φορά. Ἄν ὁ Ἐδδισον εἶχε ζήση διακόσια χρόνια ἐνωρίτερα και εἶχε ἐφεύρει τὸ φωνόγραφο, θά τὸν εἶχανε δίχως ἄλλο κάψει ζωντανό και τὴν ἐργασία του, θά τὴν θεωρούσανε διαβολική ἐπινόηση». Οἱ δυνάμεις πού ἀσκοῦνε, ὀφείλονται εἰς τὸ ὅτι καλλιιεργήσανε και ἀναπτύξανε ἰκανότητες πού ὑπάρχουνε λανθάνουσες μέσα σὲ κάθε ἄνδρα και σὲ κάθε γυναῖκα».

Τέλος εἰς ἄλλη ερώτηση «ἂν αὐτοὶ οἱ Διδασκαλοὶ ἐμπνέουνε μερικούς ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς μας και ἂν ἀληθεύει ὅτι τὰ περισσότερα Θεοσ. βιβλία γράφτηκαν μὲ τὴν ὑπαγόρευσί τους» ἀπαντᾷ. «Μερικά ἐξ αὐτῶν ναί. Ὑπάρχουν ἀποσπάσματα, πού ὑπαγορεύτησαν λέξι πρὸς λέξι· στίς περισσότερες ὅμως περιπτώσεις ἐμπνέουνε τις ἰδέες μόνο, και ἀφήνουν τὴ φιλολογικὴ ἀνάπτυξη εἰς τοὺς συγγραφεῖς».

Οἱ ἄγιοι ὄλων τῶν θρησκειῶν και οἱ ἥρωες τῶν ἀρχαίων λαῶν και ἰδίως τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ κάμω ἕναν συγκριτικὸ παραλληλισμό, τὰ ὑπεράνθρωπα ἔργα τῶν ὁποίων ἐξάρπτον τὴν φαντασία παντός ἀνθρώπου ἀποτελοῦν σὲ ἀντιστοιχία τοὺς Διδασκάλους τῆς σοφίας, τοὺς Μύστες τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων αὐτῶν ἔχουν ἐσωτερικὸ χαρακτῆρα και ἐκφράζουν τοὺς ἀγῶνες τῆς ψυχῆς ἐνάντια στὴν ἄγνοια και τὴν πλάνη πού κυριαρχεῖ και δεσπόζει ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Σ' ἕνα Πλατωνικὸ διάλογο ὁ Σωκράτης λέγει τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὸ ἐξῆς πάψε ν' ἀσεβῆς ἀπέναντι τῶν θείων ἀνθρώπων μὲ λόγους ἢ μὲ

έργα. "Όταν προκειται να μεμφθῆς ἢ να επαινεσης ἕναν ἄνθρωπο θα πρέπει να προσεχης πολὺ μὴ τυχόν καὶ σφαλῆς· ὅτι οὐ γίγνεται ὁ Θεὸς ὅταν κανεὶς ψεῖζει ἐκεῖνον ποὺ τοῦ μοιάζει ἢ επαινεῖ ἐκεῖνον ποὺ τοῦ εἶναι ἄνομοτος».

"Όσοι ἀπο τοὺς ἄνθρώπους ἀκολουθοῦν με θερμῆ τον ὄρομο τῆς Μιθῆταιας τοὺς οὐραμιτίζονται ἕνα προτυπο ἀπο τὴν πλειοδὸ τῶν ἡρώων, ἃς ἔχουν ἐπ' ὄψιν τοὺς ὅτι θα φερουν εἰς περας το δυσκολο ἀπο ἔργο, ὄχι μονο διὰ τῶν ἰσῶν τοὺς δυναμῶν, ἀλλὰ παραλληλα με τὴν βοήθεια τοῦ Διδασκαλοῦ.

Θα πρέπει να ζερετε, οἱ Διδασκαλοὶ ποὺ ἀοριτωῶ παρακολοιοῦν τὴν προσλαθεῖαι αὐτῆ τῶν ὠριμῶν ψυχῶν ὄεν μενουσ ἀμετοχοὶ καὶ ἀδιαφοροὶ, ἀλλὰ με ἀποκρυφο τροπο εμπνεοῦν, οἰοασκοῦν καὶ φρωτίζουν.

"Όταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀρκουτωῶ καλλιερζημενος καὶ ὄριμος ἀκολουθεῖ τὴν μηρτικὴ πορεία ἐνοῶ προτυπο Μιθῆταιας, ὄπως ἐκεῖνο τοῦ ἡρώος Ηρακληῆ. Το ἐλομενο βῆμα εἶναι ἡ ἀνειρεσις τοῦ Διδασκαλοῦ ἢ ὄλοια θα συμβαζει ἀποφασιστικα στὴν περαιτέρω προοδὸ καὶ ἐξελίξη αὐτοῦ. Χαρακτηριστικο εἶναι αὐτο ποὺ ἀναφερα ὁ Πλατων στὸν Φιῶδωνα στὸ περὶ ψυχῆς ἔργο τοῦ, διὰ τοὺς Διδασκαλοὺς.

« Η ψυχὴ λεγει ὁ Σωκρατης ἔχει ἀναγκη ἐνοῶ ὄδηγοῦ, ἐνοῶ Διδασκαλοῦ διὰ να μπορεση να παει ὄλοι τῆς εἶναι προορισμενο, καὶ ποὺ λοιπον θα εἰρωμεν Σωκρατη εἶπε ὁ Κεβῆς ἐναν ἱκανο εἰς αὐτὴ ζητητὴ καὶ ὄδηγο, ποῦ εἰσι τωρα εἰτοιμαζεσαι να μῆς ἐγκαταλειψῆς. Αὐτο ἀγαπητοὶ ποὺ ὄεν πρέπει να σῆς προβληματίζεῖ. Κατὰ πρῶτον ἐρευνῆστε εἰς τὸν ἰδιαιτερο κῶκλο σας, ἐξεταζοντες ὁ εἰς τὸν ἄλλο μετὰ προσοχῆς· ὄιοτι ὄσκολα ἰσῶς θα εἴρετε ἄλλοις ἱκανοὺς να κῶμουν τοῦτο καλλτερο ἀπο σῆς. Ζητησατε λοιπον αὐτοὺς ὄχι μονο μετὰξὺ σας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λοιπὴ Ἑλλὰδα καὶ εἰς τα βαρβαρα ἔθνη καὶ να μὴν υπολογισετε ὄτε κῶποὺς ὄτε χριστοὺν καὶ να πῆτε να τοὺς βρῆτε.»

Ο ἁγιος Συμεων ὁ Θεολογος ἀπειθυνομενος εἰς ἕναν ἀπο τοὺς ἀσκοιμενοὺς μοναχοὺς λεγει: «Σοὺ χρειαζεται ἀδελφε μου ἕνας ἁγιος ἄνηρ διὰ τὴν σωτηρια σου· ἕνας ὄδηγος, ἕνας πνευματικὸς πατηρ καὶ Διδασκαλος. Η χαρις καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θα σε ὄδηγηση να τον εἰρης. Ἄμα συμβεῖ τοῦτο θα πρέπει να τοῦ παραδῶσης τὴν ψυχὴ σου.» Οἱ ἄνθρωποι ὄμως θα πρέπει να εἶναι πολὺ προσεκτικοὶ στὴν ἐκλογὴ τοὺς, διὰ να μὴ πεσοῦν σ' ἐκμετάλλευση, ὄπως λεγει χαρακτηριστικῶς σέ ὄμιλιες τοῦ ὁ Κρισναμοῦρτι. Ἀπο τὴν παλαια ἐποχη ἄλλα καὶ σημερα, πολλοὶ ἐμφανίζονται ὡς Διδασκαλοὶ καὶ ἐξαπατοῦν τοὺς ἄνθρώπους. Εἶναι γνωστον τὸ λεχθεν τῆς

ἀρχαιότητας. «Πολλοί κρατοῦν τὸν θύρσον ἀλλὰ ὀλίγοι εἶναι οἱ Μύστες.»

Εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῶν Χριστιανῶν, Διδάσκαλοι τῆς σοφίας ἦσαν μόνον ἐκεῖνοι πού εἶχαν ἄμεση ἐπικοινωνία μέ τό θεῖον.

Ἐμεῖς δέν ἀπορρίπτουμε ἀδιακρίτως ὅλους τοὺς Διδασκάλους, διότι πιστεύουμε ὅτι ὀρισμένοι ἐξ' αὐτῶν ἐπιτελοῦν θεάρεστο ἔργον.

Ἐνας Διδάσκαλος τῶν Σούφι ὁ Τζαλαλουντέν ἀναφερόμενος στό ἐπίμαχο θέμα τῶν Διδασκάλων, λέγει μεταξύ τῶν ἄλλων τά ἐξῆς:

«Οἱ ἀνόητοι ἀγοράζουν κίβδηλα νομίσματα ἐπειδή μοιάζουν διά ἀληθινά. Ἄν στόν κόσμο δέν κυκλοφοροῦσαν γνήσια νομίσματα, πῶς οἱ ἀπατεῶνες θά περνοῦσαν τά κίβδηλα; Τό ψεύτικο θά ἦταν ἓνα τίποτα, ἂν δέν ὑπῆρχε ἡ ἀλήθεια νά τοῦ δώση ἀξία. Ἐτσι ἡ ἀγάπη τοῦ σωστοῦ, παγιδεύει τοὺς ἀνθρώπους στό λάθος. Ἄν ἀναμείζης τό δηλητήριο μέ τή ζάχαρη, θά τρέξουν νά τό δοκιμάσουν. Ἄ! μή λές πῶς ὅλες οἱ πίστεις εἶναι μάταιες! Ἐχουν κάποια γεύση ἀληθείας, ἀλλιῶς δέν θά μπορούσαν νά ξεγελάσουν. Μή λές, τί παράλογη φαντασία! Καμμιά φαντασία στόν κόσμο δέν εἶναι ὀλότελα ἀναληθής. Ἀνάμεσα στό πλῆθος τῶν Δερβίσιδων κρύβεται κάποιος ἀληθινός φακίρης. Ψάξε καλά καί θά βρῆς. (Ἀπό τό βιβλίον τοῦ Ρένουλντ Νίκολσον οἱ μυστικοί τῶν ΣΟΥΦΙ μετάφραση Α. Τσάκαλη).

Πολλές φορές οἱ Διδάσκαλοι πού ἀναζητοῦμε εἶναι κοντά μας, χωρίς νά τό ξέρομε. Διότι ἀπό ἄγνοια τοὺς φανταζόμεθα διαφορετικά ἀπ' ὅτι εἶναι στήν πραγματικότητα.

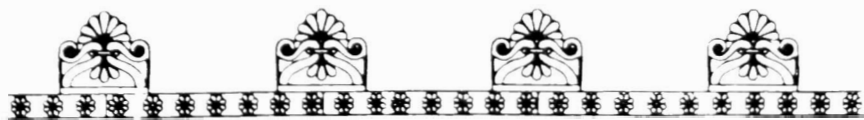
Δι' αὐτό δέν πρέπει νά κρίνουμε βιαστικά καί ἐπιπόλαια ἓναν τέτοιο ἄνθρωπο ἐάν εἶναι ἢ δέν εἶναι Διδάσκαλος ἀπό τήν ἐξωτερική του ἐμφάνιση, τό ὄνομα καί τήν καταγωγή του. Ἐπίσης νά μήν ἐηρεαζόμεθα ἐάν εἶναι φτωχός ἢ πλούσιος, φτωχοντυμένος ἢ καλοντυμένος καί ποία ἡ θρησκεία του. Οὔτε πῶς μιλάει, πῶς τρώγει ἢ τί θέση κατέχει στήν κοινωνία ἢ ἀκόμη τί λέγει ὁ κόσμος περί αὐτοῦ.

Διότι ὁ Διδάσκαλος δέν εἶναι ἡ μορφή τό ὑλικό σῶμα, ἀλλά τό ἐντός τοῦ σώματος πνεῦμα. Μποροῦμε νά δεχθοῦμε τήν ἀγαθὴ ἐπίδραση τοῦ πνεύματος αὐτοῦ μονάχα ὅταν εἴμαστε δεκτικοί καί ἀνοικτοί πρὸς αὐτό.

Τό μόνο σίγουρο κριτήριον διά τήν γνησιότητα ἢ μή τοῦ Διδασκάλου εἶναι ἡ ἐσωτερική αἴσθησις καί πείρα τοῦ Μαθητοῦ. Διότι δι' αὐτῆς πού εἶναι ἓνα πληρέστερον γνωστικόν μέσον ὁ Μαθητής θά αἰσθανθεῖ μέ τοὺς λεπτότερους φορεῖς τῆς ψυχῆς του τή γνησιότητα αὐτοῦ.

● Διδάσκαλος καί κατ' ἐπέκτασιν ὁ πνευματικὸς κόσμος ἀπομα-

κρίνεται από τους μεγαλοσχημονες και επιφανειακά σπουδαίους, και προσεγγίζουμε τους απλούς και ταπεινούς τή καρδιά. Τα θεία όντα έλκονται προς τους ανθρώπους εκείνους που είναι εσωτερικά καλλιεργημένοι και ώριμοι, προς εκείνους που είναι ενισθητοι και αγνοί. Ίδου τι λέγει ένας Διδασκαλός απεθνομενος σε υποψηφίους Μαθητές: «Εκείνος που θέλει καί επιθυμεί να εργασθῆ μαζί μας και δια μᾶς, οφείλει να έγκραταλειψει τον ίδιο α του κόσμου με τις ανέσεις και απολαύσεις και να έλθει εις τον τόκον μας.»

ΜΑΗΑΤΜΑ GANDHI

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΣΤΟΝ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟ

Της ΙΦ. ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Από τό 1893 βρίσκεται στη Νότια Αφρική. Είναι πλούσιος πλέον. Δικηγόρος στό Ανώτατο Δικαστήριο του Νατάλ, έχει αποκτήσει μεγάλη εκτίμηση. Μπορεί νά γίνει ακόμα πλουσιότερος. Ξάφνου, μονομιᾶς, τ' άπαρνιέται όλα. Αγοράζει στό ΡΗΟΕΝΙΧ μιά φάρμα τετρακόσια στρέμματα. Μεταφέρει εκεί τά πιεστήρια καί τά γραφεία του εβδομαδιαίου περιοδικού «Ινδική Γνώμη» πού τό είχε αναλάβει έδω καί μήνες, καθώς καί τούς ανθρώπους του. Όλα τά χέρια, τώρα, από τή μιά βοηθούν γιά τήν έκδοση του περιοδικού κι από τήν άλλη φυτεύουν μαγκιές καί πορτοκαλιές. Πολύ θά'θελε νά εγκατασταθει καί κείνος στό ΡΗΟΕΝΙΧ, όμως οί υποχρεώσεις πού ανέλαβε άπέναντι στην κοινότητα του επιβάλλουν νά μένει στό Γιοχάννεσμπουργκ.

Στό ΡΗΟΕΝΙΧ μῆκαν τά θεμέλια της SATYAGRAHA, μίαν ολόκληρη έκστρατεία αντίστασης σάν άπάντηση στην άδικη καί μεροληπτική πολιτική της Κυβέρνησης του Τράνσβααλ. «Δέν ήταν ένα πλάνο πού καταστρώθηκε από πρίν, μάς βεβαιώνει ο GANDHI, ήρθε μόνο του, γεννήθηκε αυτόματα. Αλλά αντιλαμβανόμουν καθαρά ότι όλα τά προηγούμενα βήματά μου μέ οδηγούσαν σ' αυτόν τό στόχο καί όλα τά κυριότερα περιστατικά της ζωής μου μέ αποκορύφωμα τόν όρκο μου της BRAHMACHARYA (άπάρνηση του SEX, «όρκο πού έκαμε τό 1906 - ήταν μόλις τριανταεφτά χρονών) μέ προετοιμάζανε γιά τή SATYAGRAHA.» «Παθητική Αντίσταση» λέν τή SATYAGRAHA στην Δύση. Έτσι δείχνει. Όμως, στην ουσία, είναι μίαν άκατάβλητη ενέργεια. Ο GANDHI ήταν ένας κάρμα γιόγκι. Μπροστά στό κακό όπου καί νά τό άντάμωνα ένοιωθε τήν βαθιά ανάγκη νά δράσει. Η παθητικότητα τόν εξόργιζε. Η κάθε του ίνα φώναζε γιά ενέργεια. Τό όνομα SATYA-

GRANA αποτελείται από δύο λέξεις SAT που θα πει «Αλήθεια» και AGRANA που σημαίνει «Ακόμητη Αποφασιστικότητα, δύναμη: ΑΛΗΘΕΙΑ και ΔΥΝΑΜΗ, δύο χαρακτηριστικά της αδιάσπστης ψυχής»

Είκοσι χρόνια έμεινε στη Νοτιο-Αφρική. Είκοσι χρόνια παρηγόρησε, ταλαιπώρη, φτωχή, έλαο, ταπεινώση. Όταν επικείμενος τον Ιούνιο του 1914, ετοίμασε την άφιξη στον JAN SMUTS και εκείνον ή συμφωνία που παραχώρησε διάφορες ελευθερίες στους Ινδούς και το πιο σημαντικό υποστήριξε την αρχή της φυλετικής ισοτιμίας και καταργούσε τη φυλετική καταπίεση. Ο GANDHI ονόμασε το Νέο Νομό «MAGNACARTAS» των Ινδών της Νοτιο-Αφρικής.

Ήρθε ο βασιλικός αγγελιοφόρος ότι όταν ο JAN CHRISTIAN SMUTS δεν είχε δύναμη και να πολεήσει άλλο στις κερφόλα του, αυτή δεν ήθελε να συνεχίσει τον πόλεμο πλέον. Βγήκε αβήθως ο ορισμός της SATYAGRAHA όπως τον έδωσε ο ίδιος ο GANDHI. «SATYAGRAHA είναι η υπερασπίση της Αλήθειας όχι προξενώντας πόνο στον αντίπαλο σου αλλά σε σένα τον ίδιο. Ο αντίπαλος το GANDHI δε μπορεί να ζήσει ποτέ τη ζωή σου, ο αντίπαλος, μέσω της έπαυσης και της συμπαθείας να απομακρυνθεί από την πλανή του να ξεκολλήσει». Προσέχει να ξεκολλήσει, λείπει, όχι να σπαστεί. Η βία, οι βρισιές, ή έξημενη προπαγάνδα δε βοηθούν στη συμφιλίωση και τη συναισθηματική. «Θα σ'αγαπήσω και σε'αγαπή, αντισταθίστε, μην το χέρι να σηκώσετε για να προφυλαχτείτε από τα χέρια κλημάτων». Και αρνήθηκε ο GANDHI τους συμπαινώσεις του, τότε που αρνείζονταν στην Ινδία για την ανεξαρτησία τους. Η SATYAGRAHA απαντάει, το νόμο «σφραγισμός» απ'αποφασισμός». Η SATYAGRAHA απαντάει, ορίζεται, και ο αντίκακο, γιατί ο κακός που κάνει το κακό, να εορραστεί να το κάνει. Ο GANDHI δεν κερδίζει μια νίκη πάνω στον JAN SMUTS, αλλά τον JUN SMUTS του ίδιου. «Λέγε για μένα, είτε κατότε, ότι είμαι ένας άγιος που σκεπάζεται στην πολιτική». Η πραγματικότητα είναι πως είμαι ένας πολιτικός που σκληρά προσπαθεί να γίνει άγιος. Χωρίς κανένα ενδοιασμό, αλλά σε τι περίσσεια, η ατομική να πώ ότι όσο υποστηρίζουν πως ή θρησκεία δεν έχει καμία σχέση με την πολιτική, δεν κατανοούν τι θα πει θρησκεία».

Τη βάση των Μπορς πήσαν οι Άγγλοι, τους 100.000 Ινδούς της Νοτιο-Αφρικής διαδέχτηκαν τα 400 εκατομμύρια της Ινδίας. Ως την τελευταία του στιγμή, όλες του οι προσπάθειες έτασαν σταθερά προς τον ίδιο και τα σκοπό, μια καλύτερη ατμόσφαιρα για τους συμπατριώτες του, ελευθεριώντας τους από την ξένη κιο διαρκία.

μιά καλύτερη αῦριο κάνοντας τούς ἴδιους καλύτερους. Ταξίδευε σέ ὀλόκληρη τήν Ἰνδία ντυμένος τό βαμβακερό DHOTI καί τό ἄσπρο σάλι, τά ρούχα τοῦ χωρικοῦ, κηρύσσοντας τίς βασικές καί θεμελιώδεις ἀρχές τοῦ πιστεύω του, προσπαθώντας νά γκρεμίσει τούς φραγμούς πού ὑψωναν στήν Ἰνδική κοινωνία οἱ κάστες καί τά ἔθιμα. Πάνω ἀπ' ὅλα ζητοῦσε νά ἐνωθοῦν καί νά εἰρηνεύσουν οἱ δύο κοινότητες, Ἰνδοί καί Μουσουλμάνοι. Ὁ GANDHI δέν ἠγοῦνταν ἀπλά καί μόνο ἓνα ἀπελευθερωτικό κίνημα. Ταυτόχρονα σφυρηλατοῦσε ἓνα ἔθνος.

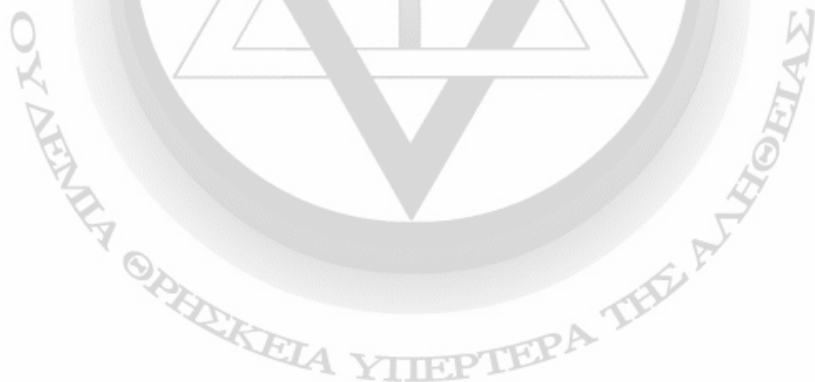
Τόν λάτρεψαν οἱ Ἰνδοί – ὁ λαός του. Δέν εἶχε καμιά δικαιοδοσία ἢ ἐξουσία ἐπίσημη νά ἐπιβάλλει ὁ GANDHI τή θέλησή του, νά τιμωρήσει ἢ νά ἐπιβραβεύσει. Τό κύρος του, ἐκεῖνο ἦταν τεράστιο καί ἡ ἀκτινοβολία του. Πήγαζαν ἀπό τήν ἀγάπη καί μόνο. Τόν ἀκολουθοῦσαν, τόν ὑπακούανε, γιατί τόν ἀγαποῦσαν. Καί τόν ἀγαποῦσαν γιατί ἡ ἀγάπη του ἦταν ἄπειρη, φανερόνταν κάθε στιγμή, ὄχι σέ περιστατικά ξεμοναχιασμένα ἀλλά ὀλημερίς ἀπό τό πρωῖ ἴσαμε τό βράδυ, ἀκατάπαυστα ἐπί δεκάδες χρόνια. Τήν ἐκδήλωνε σέ κάθε του σκέψη, κάθε του λόγο, κάθε του πράξη. Ὁλόφλογη ἀγκάλιαζε, ἠλέκτριζε.

Θά τελειώσω μέ λόγια του παρμένα ἀπό τό τελευταῖο κεφάλαιο τῆς αὐτοβιογραφίας του. Λόγια ὑπεράνθρωπου, λόγια Μαχάτμα, λόγια Μεγάλης Ψυχῆς: «Οἱ μάχες μου στό πολιτικό πεδίο δέν ἔχουν γιά μένα πολλήν ἀξία κι ὁ τίτλος τοῦ Μαχάτμα πού κέρδισα χάρη σ' αὐτές ἀκόμη λιγότερη. Ὁ τίτλος αὐτός, μπορῶ νά πῶ, πολλές φορές μέ ἔθλιψε κατάβαθα καί δέ θυμῶμαι κάποια στιγμή πού νά μοῦ ἔδωσε ἰδιαίτερη χαρά. Ὅσο κοιτάζω πίσω στό παρελθόν τόσο πιο ἔντονα αἰσθάνομαι τά ὄρια τῶν δυνατοτήτων μου. Ξέρω πώς πιο εὐκολο εἶναι νά κατακτήσεις μέ τά ὄπλα τόν κόσμο ὀλόκληρο, παρά νά διαφεντέψεις τά μικροπάθη σου. Ἀκόμα νιώθω μέσα μου πάθη καλά κρυμμένα πού κοιμοῦνται. Γι' αὐτό τά ἐγκώμια τοῦ κόσμου δέ μέ συγκινοῦν – μοῦ προξενοῦνε τύψεις. Ἐκεῖνο πού λαχταρῶ καί πού γι' αὐτό ἀγωνίστηκα καί συνεχίζω ν' ἀγωνίζομαι εἶναι ἡ αὐτοπραγμάτωση, ἡ τέλεια ἀνάπτυξη τῶν πνευματικῶν καί φυσικῶν μου δυνατοτήτων, νά κατορθώσω ἐπιτέλους νά λυτρωθῶ ἀπό τή γέννηση καί τό θάνατο, ν' ἀνταμώσω τήν Ἀλήθεια. Ὅχι τή σχετική, αὐτή πού συλλαμβάνει ἡ ἀνθρώπινη ἀντίληψή μας, ἀλλά τήν ἀπόλυτη Ἀλήθεια ἓνα ἑκατομμύριο φορές πιο ἐκθαμβωτικά φωτεινῆ ἀπό τόν ἥλιο πού βλέπουμε κάθε μέρα, τήν Αἰώνια Ἀρχή πού εἶναι ὁ Θεός. Ὅμως ἡ ἀποκάλυψη τῆς Ἀλήθειας δέν ἔρχεται παρά μετά τήν ἀπόλυτη πραγματοποίηση τῆς AHIMSA – τῆ μή βία, μιά δύναμη χωρῖς ὄρια πού ἀγκάλιαζει τά πάντα καί μεταμορφώνει

ὅ,τι αγγίζει. Για να δω το Παγκόσμιο Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας πρέπει ν' ἀγαπήσω σαν τόν ἑαυτό μου ακόμα και το πιο παρακατιανό, το πιο οὐτιδανό δημιούργημα, τὸ εὐτελεστερο. Ἡ αυτοκαθαρση, αὐτὴ θά βοηθήσει να ταυτιστοῦμε με ὅλα τὰ πλάσματα. Χωρις την αυτοκαθαρση ἢ τήρηση τοῦ νόμου τῆς ΑΗΙΜΣΑ θα μένει ἕνα ὄνειρο κενό. Να δω τὸ Θεό πρόσωπο πρὸς πρόσωπο, Αὐτὸν ψάχνω και για να τὸν βρῶ εἶμαι πρόθυμος ν' ἀποστερηθῶ ὅ,τι πιότερο αγαπῶ. Ἀκόμα και τὴ ζωή μου τὴν ἴδια ἂν χρειάζεται να θυσιάσω, ἐλπίζω (πόση ταπεινοφροσύνη κρύβεται στη λέξη αὐτὴ «ἐλπίζω») ὅτι εἶμαι ἔτοιμος να τὴν προσφέρω.

Ξέρω πῶς ἔχω μπροστά μου ἕνα μονοπατι τραχὺ κι ἀποκρημνο, δύσκολο πολὺ να τὸ διασχίσω. Πρέπει να νιώσω πιο ταπεινός, κι ἀπὸ τὴ σκόνη για να κατορθώσω να τὸ διαβῶ, και να φτάσω.

Μου φαίνεται τὰ λόγια αὐτὰ μᾶς δίνουν ἀνάγκη τὴν εικόνα τοῦ Μεγάλου Θεοῦ GANDHI, ζωγραφιά λουσμένη στο φῶς Φάρος ὑπέρλαμπρος μὲς στο σκοταδι τοῦ κόσμου μας που ἀδειάζει ἀπὸ ἀρετὴ, τὸ κακὸ τὸν βασανίζει. Μᾶς δίνει θάρρος, μᾶς γεμίζει ἐλπίδα, μᾶς βοηθᾶ να κοιτάξουμε τὸν ἄνθρωπο ξανά και να πιστέψουμε σ' αὐτόν.

Ὁ Τζόφρεϊ Χόδσον ἀναπτύσσει τί κινδύνους συνεπάγεται ὁ Πνευματισμός

(Theosophy in New Zealand)

Χωρίς ἀμφιβολία, πολλά ἀξιόλογα στοιχεῖα ἔφθασαν στὸν κόσμον μέσω τοῦ πνευματισμοῦ. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ καὶ σκέψις ἠπειλοῦντο σοβαρὰ κατὰ τὸν περασμένο αἰῶνα, ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῆς ὑλιστικῆς ἐξελιξεως καὶ τὶς ἐκδηλώσεις ἐπαρκειᾶς τῶν μεγάλων ὑλιστῶν επιστημόνων Δαρβίνου, Χαίγκελ, Χάξλεϋ, Τίνταλ, Σπένσερ καὶ ἄλλων. Τότε, τὰ φυσικῶς ἀνεξηγήτα φαινόμενα, τὰ μέσω μέντιουμ παραγόμενα, προσκάλεσαν, ἰδιαίτερα στὴν Ἀμερικὴ, κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος, τὸ σπάσιμο τῆς κρούστας τῆς ὑλιστικῆς σκέψεως, ἡ ὁποία ἐξαπλώνετο στὸν Δυτικὸν κόσμον. Ὁ κόσμος ὀφείλει, λοιπόν, εὐγνωμοσύνη στὰ μέντιουμ καὶ στοὺς διαισθητικούς.

Τὸ χρέος αὐτὸ ἐπαυξάνεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι, χάρις εἰς τὴν ἐργασία τῶν διαμέσων, ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἐπεισθησαν, ὀρθῶς ἢ πεπλανημένως, περὶ ὑπάρξεως ζωῆς μετὰ θάνατον, καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων βρῆκαν παρηγορίαν στὸν πόνο τους. Περαιτέρω, μέγας ἀριθμὸς ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ δὲν ἐκινοῦντο ἀπὸ καθαρῶς πνευματικὸ ἐνδιαφέρον, μετεστράφησαν πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν θρησκείαν, χάρις εἰς τὶς ἐμπειρίες καὶ τὶς διδασκαλίαι τοῦ πνευματισμοῦ.

Ἀνακύπτει ὅμως ἓνα πρόβλημα στὸν μελετητὴν, ὁ ὁποῖος θὰ ἠθελε ν' ἀποκτήσῃ γνῶσιν διὰ τῆς ψυχικῆς ἐρεῦνης, διότι εἰάν πειραματισθῇ ὁ ἴδιος, ὅπως εἶναι φυσικὸ νὰ συμβῇ ἀργότερα ἢ γρηγορότερα, θ' ἀντιμετωπίσῃ τοὐλάχιστον πέντε δυσκολίας.

Ἡ πρώτη δυσκολία συναντᾶται στὸ γεγονός ὅτι, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι βεβαιωμένη ἡ ἐντιμότης τοῦ διαμέσου, ὁ ἐμφανιζόμενος ὡς ἐπικοινωνῶν ἢ ἐλέγχων εἶναι ἀόρατος. Ἡ ἰδιότης τοῦ βασίζεται μονάχα στὴν δική του δήλωσι. Ἐάν δὲ πρόκειται νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀπὸ τὶς διδόμενες διδασκαλίαι, ἡ παγκόσμια ἐμπειρία μᾶς λέγει ὅτι δὲν ἔχει ποτὲ δοθεῖ τίποτε πού νὰ ὑπολογίζεται ὡς φιλοσοφικὴ ἢ πνευματικὴ ἀλήθεια, πού δὲν εὐρίσκετο ἤδη καὶ μάλιστα σὲ πολὺ μεγαλύτερη πληρότητα στὶς διδασκαλίαι τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀνατολικῆς φιλοσοφίας.

Ἡ δευτέρη δυσκολία ἀνακύπτει ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εἶναι πρακτικῶς ἀδύνατον στὸν μὴ διορατικὸν σπουδαστὴν, κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς «σεάνς», νὰ ξεχωρίσῃ τὸν ὑποτιθέμενον ἀόρατον

επικοινωνιών με τις συνειδήτες ή μη σκεψεις, του μεσαζόντος ή των λοιπών παρόντων.

Η τρίτη δυσκολία είναι ότι καμμία ή ελάχιστη, από τις ανακοινώσεις περί υπερφυσικών κόσμων, δυναμικών ή πνευμάτων δεν μπορεί να ελεγχθή, εκτός, εάν θύμω, ερωτηθείς, τρέχουν παράλληλως σε άλλα διαγράμματα, αλλά από τη μεθόδου αυτή προκύπτει συγκρούσις γνώμων και ανισοτιμία τελικά πληθυσίου, ώστε ο σπουδαστής είναι δύσκολο να διαλυθή και να εξαρτηθή από μια πηγή για γνώσεις.

Η τέταρτη δυσκολία είναι ότι σε κείμενα «ουκ όριστα» δεν ανευρίσκειται επικοινωνιών, όντα με τους να ελεγχθή εκτός επιλεγόμενον θέμα. Κατά κανόνα, πρόκειται για επικοινωνιών «μεσσοόρου», ο οποίος περιορίζεται στον όγκο του η όγκο της, διανοητικόν χωρον, ενώ οι ειδικοί σε φρονιμολογία ή φρονιμολογία σημαίνως εκδηλώνονται. Το αποτέλεσμα είναι μια γενική και η ποσοστία, όσακις, ο όγκος των επικοινωνιών να ζητηθή μια ορισμένη επισημολογία ή μετριοφιλία επικοινωνιών. Η Θεοσοφία εξήγησις είναι ότι μετά θάνατον, ολίγοι ή κανείς, από τους πνευματικώς ανεπτυγμένους ανθρώπους δεν ενδιαφέρονται να προσερχώται σε πνευματιστικές συνεδριάσεις. Το κέντρον του όγκου τους ενδιαφέροντος είναι στο νοητικόν πεδίου, παρά στα διημιλογοποιστικά. Επομένως, χάσων πολλή συνθήκη της επισημολογίας με το φυσικόν και τα κατωτέρα αστρικά πεδία αν όχι και παραστα με τη τον θάνατον. Από τα συγγραμματα των Θεοσοφών, διδάσκαλων ξερομε ότι οι ανθρωπίνως πνευματικώς υπαίξεις αδυνατούν να επικοινωνούν με δικήσων, ενώ το δυνατόν μόνον αστρικά σωματική «κέλυφη».

Περίπτη, αλλά όχι και τελευταία δυσκολία, είναι ότι στον επόμενον κόσμο, όπως και σε τούτον εδώ, υπάρχουν πολλά είδη ανθρώπων, καλών κακών και αδιαφορών. Με σπάνιες εξαιρέσεις, όπως ήταν η περίπτωση του Σερ Άρθουρ Κοναν Ντούλ, ο οποίος, ειρησθω εν παροδω, υπεστήριζε τις θεοσοφικές διδασκαλίες διδασκαλίες μεσο μντιουμ από πνευματικώς προηγμένες οντοτητες είναι σπάνιες. Βεβαίως έχουν διατυπωθεί ισχυρισμοί περί ληψώς διδασκαλιών από μεγάλους διανοητας, ακόμη και από τον Ιησού Χριστό και τον Βουδδα, η διερευνησις όμως δεν τους επιβεβαίωσε. Ο ίδιος ο θεκτης δεν μπορεί να ελεγχή. Τούτο είναι δυνατόν να εκληφθή ως πλεονεκτημα, αλλά ένας ερευνητής δεν το αποδεχεται. Μαάλιστα, τούτο θα ετεινε στην εξαφασί της πνευματικής του πρωτοβουλίας.

Υπάρχει και ένας άλλος, πολύ μεγαλύτερος κίνδυνος. Από

τήν στιγμή που θ' αποφασίση νά πειραματισθῆ προσωπικῶς μετά μεσαζόντων, θ' ἀρχίσουν ν' ἀπειλοῦνται ἡ φυσική, ἡθική καί νοητική του ὑγεία. Ὅμιλῶ ἐκ πείρας, διότι ἐπὶ 50 περίπου ἔτη προσέφερα τίς ὑπηρεσίες μου ὡς σύμβουλος εἰς περιπτώσεις θεραπείας πασχόντων ἀπὸ πνευματιστικὴν ἐμπειρία.

Ποιό εἶναι τὸ συμπέρασμά μου ἀπὸ τίς παρατηρήσεις αὐτές; Μήπως θά ἦτο δυνατόν, ἀπαξ ἀναγνωρισθῆ ὁ κίνδυνος τῆς ἀποκτήσεως γνώσεων διὰ παραδόσεως τοῦ νοῦ σέ ὀντότητες ἀόρατες καί ἀνεξέλεγκτες, θά εὐρίσκετο ἄλλη μέθοδος προτιμητέα; Ὑπάρχει τέτοια μέθοδος; Ὑπάρχει ὁδὸς πρὸς τὸ διανοητικὸ καί πνευματικὸ φῶς;

Βεβαίως! Καί εὐτυχῶς! Ἡ μέθοδος καί ἡ ὁδὸς που ὀδηγοῦν μὲ ἀσφάλεια καί χωρὶς κίνδυνο εἶναι ἀφ' ἑνός ἡ μελέτη τῆς Θεοσοφίας καί ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀσκήσις τῆς Γιόγκα χάριν αὐτοφωτισμοῦ. Αἱ δύο αὐταὶ μέθοδοι μποροῦν νά δώσουν στό ἄτομον ὄχι μόνον ἀπόκρυφες, φιλοσοφικὲς καί πνευματικὲς γνώσεις, ἀλλὰ καί τὴν εὐτυχία γιὰ τὴν ἁρμονία στή ζωῆ.

Ἡ Θεοσοφία μου ἐδίδαξε τουλάχιστον ἓνα πράγμα που ἐλπίζω νά μὴ τό ξεχάσω ποτέ. Ὅτι Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ εἶναι ΕΝΤΟΣ μας, καθὼς καί ἡ ΣΟΦΙΑ καί ἡ ΓΝΩΣΙΣ. Στὴν πεμπτουσία τῆς ἡ Θεοσοφία δὲν εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ σοφία ἀπὸ ἓναν ἐξωθεν Θεό, ἀλλὰ εἶναι ἡ σοφία τοῦ ἐντός ἡμῶν Θεοῦ. «Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστὲ καί τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;» (Α' Κορινθ. Γ' 16). Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά εἶναι ὁ αὐτο-ἐλεγχος. Ἡ ἀπερίσκεπτη ὑπαγωγή τῆς προσωπικῆς θελήσεως στόν ἐλεγκοῦ ἄλλου δὲν μπορεῖ νά ὀδηγήσῃ στόν φωτισμό.

Ἄς ἐνθυμηθοῦμε καί τί ἔλεγε ἡ Ἑλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκου στό «Χρυσὸ σκαλοπάτι» τῆς ἀτραποῦ πρὸς τὴν γνώσιν:

Ζωὴ καθαρὴ. Νοῦς ἀνοικτός. Ἀγνὴ καρδιά. Πνεῦμα ζωηρό. Πνευματικὴ ἀντίληψις ἀσυσκότιστη. Ἀδελφικότης πρὸς ὅλους. Ἐτοιμότης προσφορᾶς καί ἀποδοχῆς συμβουλῶν. Αἰσθημα καθήκοντος πρὸς τὸν Διδάσκαλο. Πρόθυμη ὑποταγὴ στίς ἐντολές τῆς Ἀλήθειας. Θαρραλέα ἀντοχὴ στήν προσωπικὴ ἀδικία. Ἐλευθερὴ διακήρυξις ἀρχῶν. Γενναία υπεράσπισις τῶν θυμάτων τῆς ἀδικίας. Συνεχῆς ἐνατένισις τοῦ ἀνθρώπινου ἰδεώδους προόδου καί τελειοποιήσεως, σύμφωνα μὲ τὴν ἱερὴ ἐπιστήμη – αὐτὰ εἶναι τὰ χρυσὸ σκαλοπάτια τῆς πνευματικῆς κλίμακος πρὸς ἀναρρίχῃσιν τοῦ Μαθητοῦ πρὸς τὸν Ναόν τῆς Θείας Σοφίας.

Geoffrey Hodson

ΜΙΝΑΣ ΠΕΤΡΟΥ – ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΥ: «Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ» Ποιήματα

Οι Ποιητές, είναι λίγοι
οι Ήρωες, αμέτρητοι!

Αφορισμός αστήρικτος. Όταν καθημερινά στην Ελλάδα κυκλοφορεί και μια ποιητική συλλογή και κάθε μήνα εγγράφεται στα πολυάριθμα λογοτεχνικά σωματεία και ένα νέο μέλος επειδή προχειροτύπωσε τρία ολιγοσέλιδα βιβλιαράκια στιχοπλοκής, αντιλαμβάνεται κανείς γιατί την «ποίηση» διαβάζουν μόνο όσοι πήραν ταυτότητα «λογοτέχνη». Συνεπώς οι ποιητές είναι αμέτρητοι. Μάλιστα σε εποχές παρομοίας πνευματικής και ηθικής παρακμής λιγοστεύουν οι ήρωες για να δυνατιστούν «λαθραία βήματα την ανασα της πατρίδος». Κρίμα. Γιατί μονάχα με τον λιγοστός ωραμούς ποιητές και ήρωες το ελληνικό θάμπος σπάζει τις πέτρες της βαρβαρότητας.

Οι στιχοί της Μίνας Πετ. Βεν. προσπαθούν να συνθέσουν μια συναυλία μικρών αγγέλων την ώρα που μυριάδες ξυλινοί σταυροί χαρακώνουν το πρόσωπο της γης και η ραδιενέργεια απλώνεται θάνατος με την ανασα της βροχής.

Αυριο που θα καιγονται πάλι
οι σμύρνες μνήμες στις επιβιώσεις
το βωμό—δυσπιστώντας για παρόν
και για μέλλον—θα χεις προσθέσει αλλι:
μια χάνδρα ενοχής στο κομπολόι των ωρών
Αυριο στα πλήγωμα ενός δειλινού
θα μετρείται περισσότερο η μοναξιά σου

Για να υπάρξει ανθρωπινό αυριο γράφει η ποιητριά. Και όσο θα διαρκούν οι εκρηξεις των ανοιξιατικών ανθών οι έρωτες θα «συντηρούν» την ποίηση χωρίς αυτή να συντάσσει τους δημιουργούς της.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ» Βουκουρεστίου 25, α' όροφος, Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά κάθε ημέρα από 10.30-1, εκτός Σαββάτου και Κυριακής.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Λαμία: Γ. Μουταφής
Λαρίσα: Ίσ. Φελλούς
Μυτιλήνη: Γ. Χωριατέλλης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσουρίδης
Πάτρα: Άθ. Κοντοσάκης
Ρέθυμνο: Άντ. Βιστάκης
Ρόδος: Άντ. Βεργωτής
Σέρραϊ: Άνέστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαραφονίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου,
Τ.Κ. 1720, ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Τηλ. 474.815

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, αποστέλλετε με ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγήν εις την διεύθυνσιν: «Πολυδευκήν Άντζακά, Βουκουρεστίου 25, α' όροφος Κωδ. 106 71, Άθήνα». Η αποστολή με Τραπεζική εντολή μας δυσκολεύει πολύ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

- ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1992:
2.000 Δρχ.
- ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1993:
2.500 Δρχ.

ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

- ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1992:
3.000 Δρχ.
- ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1993:
3.500 Δρχ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

- ΒΑΣ. Γ. ΛΑΖΑΝΑ: ΟΙ ΚΩΦΑΛΛΟΙ ΣΤΗΝ ΞΕΝΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΓΡΑΦΙΑ
- ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΑΛ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ: ΚΑΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟ ΦΩΣ

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ»
της Θεοσοφικής Εταιρίας
έν Ελλάδι
Βουκουρεστίου 25-Άθήνα 106 71
Ίδρυτής:
† ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Έκδοτης-Διευθυντής:
Πολυδευκής Άντζακας
Τμή τεύχους: Δρχ. 500
ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1993

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Βουκουρεστίου 25
α δροφός, Κωδ. Ταξ. 106 71 1ηλ. 3620-702

H.P. Blavatsky	Ο έσπασμός της αντιστήριξης των Εσπερίδων	900
H.P. Blavatsky	Τεκταρισμός Πρωτοπλάτης	2.500
H.P. Blavatsky	Η φωνή της γαίης	1.000
An. Besant	Θάνατος και Υψίστηρα	1.000
An. Besant	Η εξέλιξη της ζωής και της αειγένεσης	1.300
C.W. Leadbeater	Η μυστική τέχνη του Γεστωνισμού	2.200
N. Sri Ram	Προσφυγή προς την Πραγματικότητα	1.200
N. Sri Ram	Α. βαθύτατοι όνειρα της Ζωής	1.200
Irving S. Cooper	Η Μεταστροφικότητα	1.200
Vivekananda	Κάρμα - Γενικά	1.000
Eliphas Levi	Το μυστικό κώδικα των ιερών	1.000
» »	» » βιβλίου	1.500
» »	Εγχειρίδιον των Αγγέλων	4.200
Lary Claude de Saint Martin	Ε. C. C. Ι. H. V. I. C. I.	900
Papus	Μεταστροφικότητα	1.500
»	Πραγματικότητα του αποκρυφιστικού κινήματος	3.000
ΥΒ Μπέρντο	Διόσκουροι των Αγγέλων	1.000
Φρανς Χαρτμαν	Ο Πηρικουλιός και η διασφάλιση του	2.300
J. Krishnamurti	Στα πόδια του Διόσκουρου	800
Αντ. Ανδριανουπόλιος	Αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι	1.500
Αντ. Ανδριανουπόλιος	Ο άνθρωπος και η ζωή	1.500
Αντ. Ανδριανουπόλιος	Οι όνειρα της Ζωής	1.500
Ιω. Βασιλή	Το Σιμασοματρίο ενός Μυστή	500
Ιω. Βασιλή	Τα φυσικά εικασμάτα του ανθρώπου	800
Περικύκος «ΙΛΙΣΟΣ»	Το μυστικό κώδικα	2.500
«ΙΛΙΣΟΣ»	Επίλογη 1956-58, 1959-61, 1962-65 κρώστη 41	3.000
«ΙΛΙΣΟΣ»	Επίλογη 1966-1970 κρώστη 60	2.500
«ΙΛΙΣΟΣ»	Επίλογη 1966-1970 δέκατη	3.000

Το Δελφικό Γραμματόσημο επίκλησινος του Αγίου Ιωάννη

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ 500

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» 500, Έξοδα Δοξ 3.500

(Γιαυτό έτος 1993)

FRANZ HARTMANN

**Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ
ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ
ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ**

Μία συστηματική παράθεση τῶν βασικῶν διδασκαλιῶν τοῦ μεγαλύτερου Δυτικοῦ ἀλχημιστῆ καί ἀποκρυφιστῆ ἀπό τόν διακεκριμένο ἐρευνητῆ καί Θεόσοφο Φράντς Χάρτμαν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ
Θεμιστοκλέους 38 – Ἀθήνα 106 78
Τηλ. 363.0824 - 362.9695